

...A AKTA ZNISZCZYĆ.

... AND THE FILES TO BE DESTROYED.

MINISTERSTWO BEZPIECZEŃSTWA I POLICE
W WARSZAWIE.

II

103/48

...A AKTA ZNISZCZYĆ

ARCHIWA KOMUNISTYCZNEGO
APARATU REPRESJI W POLSCE
I INNYCH KRAJACH EUROPY

osk. z art.

Nr 279/50/80 Tom II

Zaczęto 19__ r.
Skonczono 19__ r.

103/48

... AND THE FILES TO BE DESTROYED.
ARCHIVES OF THE COMMUNIST REPRESSIVE APPARATUS
IN POLAND AND OTHER EUROPEAN COUNTRIES

**... A AKTA
ZNISZCZYĆ.**

... AND THE FILES TO BE DESTROYED.

**ARCHIWA KOMUNISTYCZNEGO APARATU REPRESJI
W POLSCE I INNYCH KRAJACH EUROPY**

**ARCHIVES OF THE COMMUNIST REPRESSIVE APPARATUS
IN POLAND AND OTHER EUROPEAN COUNTRIES**

Wystawa przygotowana przez / This Exhibition has been prepared by

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
Institute of National Remembrance – Commission for the Prosecution of Crimes against the Polish Nation, Office for Preservation
and Dissemination of Archival Records

Koordinacja projektu / Project coordination:

Paweł Zielony

Scenariusz / Script:

Andrzej Pieczunko, Antoni Zieliński, Paweł Zielony

Autorzy wystawy / Authors:

Agata Dawidowicz, Zofia Furmanek, Andrzej Karasiewicz, dr Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, Andrzej Pieczunko,
Anna Karolina Piekarska, Antoni Zieliński, Paweł Zielony, dr Mariusz Zuławnik

Wykorzystano materiały i zdjęcia ze zbiorów / This publication uses materials and photos from the following collections:

Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu / Institute of National Remembrance – Commission
for the Prosecution of Crimes against the Polish Nation

Komisji dla Odtajnienia Materiałów i Ustalania Związków Bułgarskich Obywateli z Poprzednim Państwowym Aparatem Bezpieczeństwa
i Wywiadem Bułgarskiej Armii Ludowej (COMDOS, Bułgaria) / The Committee for Disclosing the Documents and Announcing Affiliation
of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army (Bulgaria)

Archiwum Służb Bezpieczeństwa (ABS, Czechy) / Security Services Archive (Czech Republic)

Urzędu Pełnomocnika Rządu Federalnego ds. Dokumentów Służby Bezpieczeństwa byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej (BStU,
Niemcy) / The Federal Commissioner for the Records of the State Security Service of the former German Democratic Republic (Germany)

Krajowej Rady ds. Badania Archiwów Securitate (CNSAS, Rumunia) / The National Council for the Study of the Securitate Archives (Romania)

Instytutu Pamięci Narodu (UPN, Słowacja) / Nation's Memory Institute (Slovakia)

Wydzielonego Archiwum Państwowego Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (HDA SBU, Ukraina) / Separate National Archives of Ukrainian
Security Service (Ukraine)

Historycznego Archiwum Węgierskich Służb Bezpieczeństwa (ÁTBL, Węgry) / Historical Archive of the Hungarian State Security (Hungary)

oraz / and

Agencji Fotograficznej East News / East News Photo Agency

Agencji Fotograficznej Corbis/FotoChanelis / Corbis Photo Agency / FotoChanelis

Agencji Fotograficznej Reporter / Reporter Photo Agency

Biblioteki Narodowej w Warszawie / The National Library in Warsaw

Bundesarchiv Koblenz / Bundesarchiv

Fraunhofer-Institut für Produktionsanlagen und Konstruktionstechnik IPK w Berlinie / Fraunhofer-Institut für Produktionsanlagen
und Konstruktionstechnik IPK in Berlin

Muzeum Runde Ecke w Lipsku / Museum Runde Ecke in Leipzig

Muzeum Techniki w Warszawie / Museum of Technology in Warsaw

Domu Wydawniczego Rebis / REBIS Publishing House

a także tytuły artykułów zamieszczonych w czasopiśmie / and the titles of articles in magazines:

Die Zeit, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Gazeta Wyborcza, Hospodářské Noviny, Kisalföld, Magyar Hírlap, Nasz Dziennik, Népszabadság,
Polityka, Przegląd, Przekrój, Rzeczpospolita, SUPERillu, Trybuna, Tygodnik Powszechny, Vasárnapi Hírek

AUTORZY SKŁADAJĄ SERDECZNE PODZIĘKOWANIA WSZYSTKIM, KTÓRYCH POMOC UMOŻLIWIŁA ZORGANIZOWANIE WYSTAWY.

WE WOULD LIKE TO THANK ALL WHOSE HELP AND SUPPORT MADE THIS UNDERTAKING POSSIBLE.

Autorzy zdjęć / Autors of Photographs:

G. Baumhauer, R. Bossu, M. Macierzyński, W. Schulze, J. Sieradzki, T. Uhlemann, P. Zielony, P. Zimmermann, P. Życieński

Tłumaczenie na język angielski / Translation into the English language:

Centrum Językowe IDEA Sp. z o.o., Poznań

Weryfikacja tłumaczenia / Verification of the English language version:

dr Krzysztof Persak

Konsultacja naukowa / Academic consultants:

dr Andrzej Zawistowski, Grzegorz Majchrzak

Projekt graficzny wystawy i katalogu / Graphic Design:

Katarzyna Dinwibel, Jacek Kotela, Katarzyna Witczak

Opracowanie cyfrowe fotografii / Digital image processing:

Kazimierz Kazubski

Druk wystawy / Printing of Exhibition:

Drukarnia Andrus, Warszawa

Druk katalogu / Printing of Catalogue:

Drukarnia Kolejowa Kraków, Spółka z o.o.

System wystawienniczy / Exhibition system:

FROG S.C. Jacek Gut, Rzeszów

ISBN 978-83-7625-177-2

© Copyright by Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa 2010

... A AKTA ZNISZCZYĆ.

... AND THE FILES TO BE DESTROYED.

ARCHIWA KOMUNISTYCZNEGO APARATU REPRESJI
W POLSCE I INNYCH KRAJACH EUROPY

ARCHIVES OF THE COMMUNIST REPRESSIVE APPARATUS
IN POLAND AND OTHER EUROPEAN COUNTRIES

KATALOG WYSTAWY EXHIBITION CATALOGUE

Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
Office for Preservation and Dissemination of Archival Records

Warszawa / Warsaw 2010

COUNTRIES OF PEOPLE'S DEMOCRACY

4

KRAJE DEMOKRACJI LUDOWEJ

Po zakończeniu II wojny światowej granice państw w Europie uległy zmianie. Bułgaria, Czechosłowacja, Polska, Rumunia, Węgry, a także część Niemiec znalazły się pod politycznym i wojskowym wpływem ZSRR.

Władze sowieckie wraz z miejscowymi komunistami wprowadzały stopniowo system polityczny oparty na swoim przykładzie.

POD CAŁKOWITYM NADZOREM FUNKCJONARIUSZY NKWD

tworzone były organy bezpieczeństwa oparte na sowieckim modelu. Stanowiły one podstawowe narzędzie władzy sprawowanej przez partie komunistyczne w poszczególnych krajach bloku wschodniego.

Struktury organizacyjne, kompetencje i nazewnictwo służb specjalnych zmieniały się.

Following the end of World War II borders in Europe changed. Bulgaria, Czechoslovakia, Poland, Romania, Hungary as well as a part of Germany found themselves under the political and military influence of the Soviet Union.

The Soviet authorities together with local Communists gradually introduced a political system based on their own example.

UNDER THE FULL SUPERVISION OF THE PEOPLE'S COMMISSARIAT OF INTERNAL AFFAIRS (NKVD) OFFICERS,

security and intelligence authorities based on the Soviet model were created. They constituted a basic tool of power exercised by communist parties in different countries of the Eastern bloc.

The organizational structures, competences and terminology of the special services were changing.

W 1989 ROKU FUNKCJONOWAŁY
W POSZCZEGÓLNYCH KRAJACH:

IN 1989, IN DIFFERENT COUNTRIES
THERE EXISTED:

ZSRR 🚩 The USSR

Комитет Государственной
Безопасности (КГБ)

Komitet Bezpieczeństwa Państwowego (KGB)

The Committee for State Security (KGB)

Bułgaria 🚩 Bulgaria

Комитет за държавна сигурност (КДС, ДС)

Komitet Bezpieczeństwa Państwowego

The Committee for State Security (KDS)

Czechosłowacja 🚩 Czechoslovakia

Státní bezpečnost (StB) / Štátna
bezpečnosť (ŠTB)

Służba Bezpieczeństwa Państwowego

The State Security Service (StB)

NRD 🚩 GDR

Ministerium für Staatssicherheit (MfS, Stasi)

Ministerstwo Bezpieczeństwa Państwowego

The Ministry for State Security

Polska 🚩 Poland

Służba Bezpieczeństwa Ministerstwa
Spraw Wewnętrznych (SB MSW)

The Security Service of the Ministry
of Internal Affairs

Rumunia 🚩 Romania

Departamentul Securității Statului
(DSS, Securitate)

Departament Bezpieczeństwa Państwowego
(Securitate)

The Department of State Security (Securitate)

Węgry 🚩 Hungary

Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökség

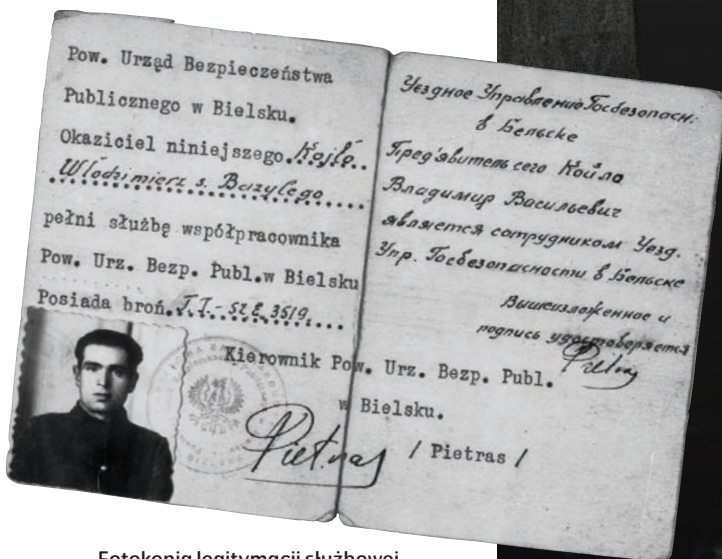
Zarząd III Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

3rd Administration of the Ministry
of Internal Affairs

Funkcjonowanie aparatu bezpieczeństwa ściśle związane było z przejmowaniem i utrwalaniem władzy komunistów. Działalność i skuteczność funkcjonariuszy byłaby nie do pomyślenia bez agentury.

**BYŁA ONA USZAMI
I OCZAMI SŁUŻB.**

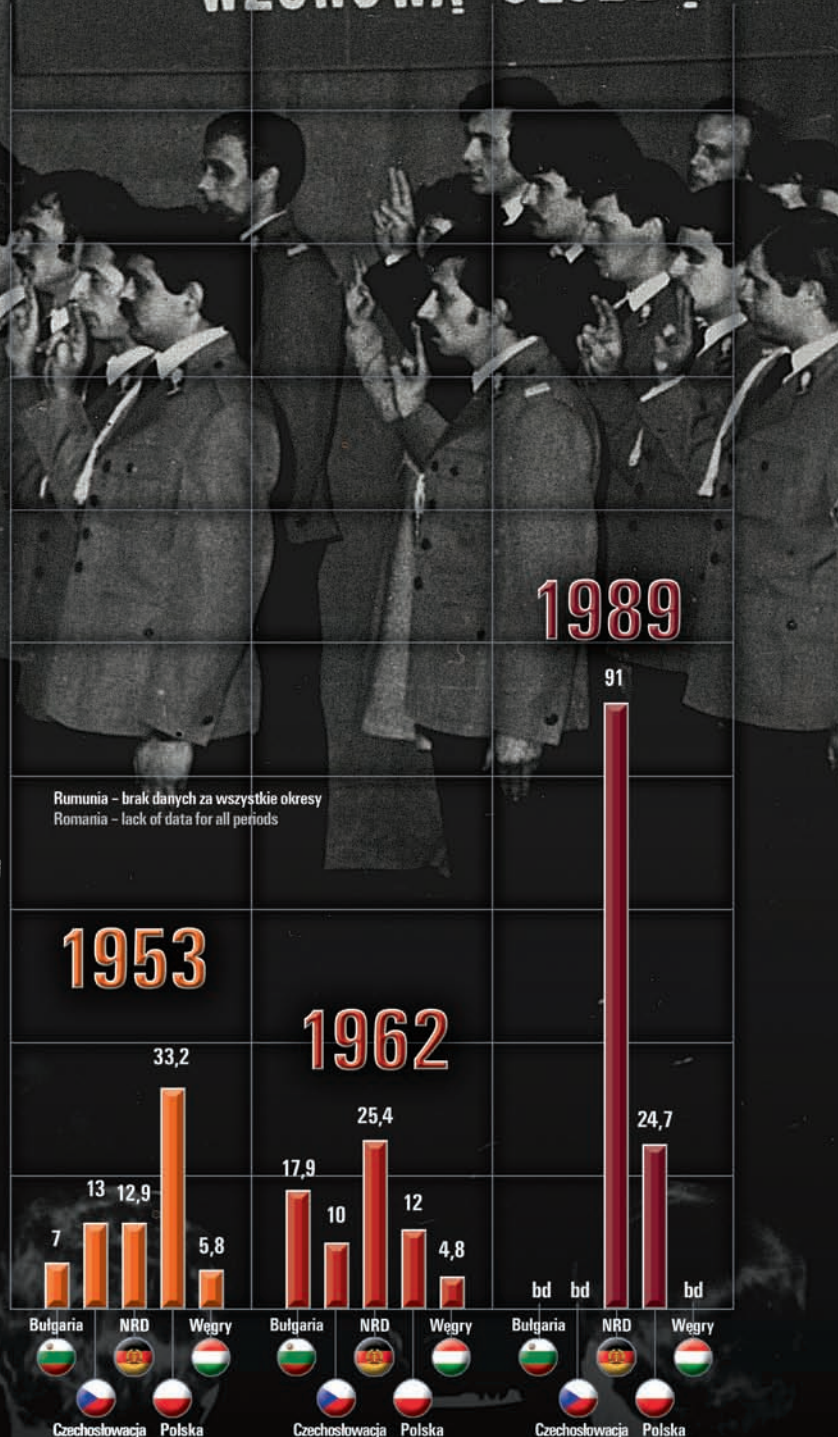

Fotokopia legitymacji służbowej funkcjonariusza PUBP w Bielsku Podlaskim

Photocopy of an ID card of an officer of the District Public Security Office (PUBP) in Bielsk Podlaski

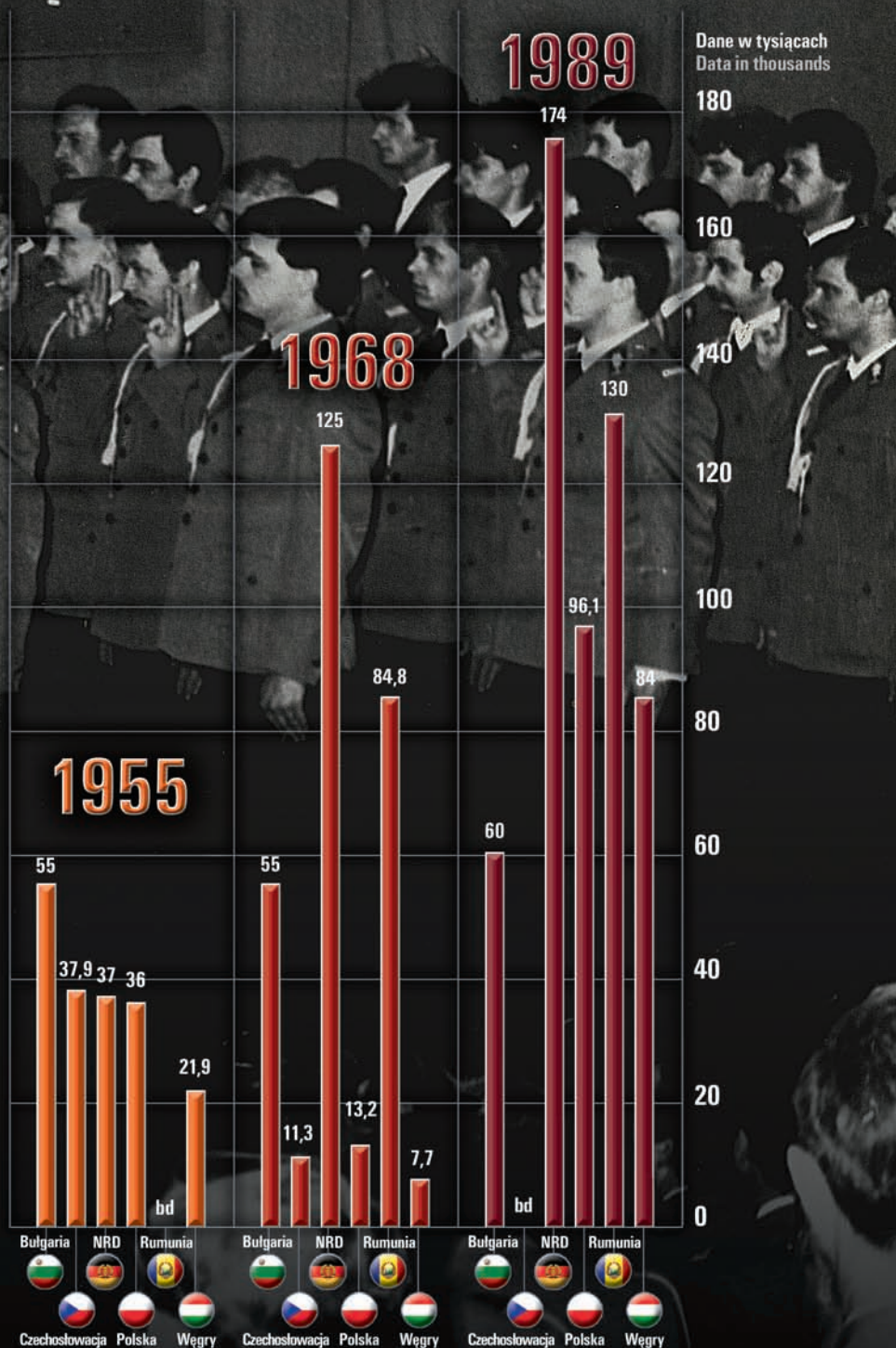
IPN Bi 0062/441

OWOCE BERLIŃSKIEGO ZWY UTRWALAMY CODZIEN WZOROWĄ SŁUŻBĄ I PR

Liczba funkcjonariuszy w poszczególnych krajach
The number of state security officers in different countries

FUNKCJONARIUSZE I AGENTURA

„Ślubowanie nowo przyjętych funkcjonariuszy jest podniosłym wydarzeniem w życiu jednostki”. Funkcjonariusze SB i MO województwa leszczyńskiego składający ślubowanie podczas akademii z okazji Dnia Zwycięstwa.

“Taking the oath for newly admitted officers is a solemn event in the life of a unit”. SB (Security Service) and MO (Citizens’ Militia) officers from Leszno province taking oaths during an academy on the occasion of Victory Day.

IPN Gd 147/4

The functioning of the security apparatus was closely related to the takeover and consolidation of power by the Communists. Officers’ activity and effectiveness would be unthinkable without secret collaborators.

**SECRET AGENTS SERVED
AS THE SECURITY SERVICE’S
EYES AND EARS.**

Liczba agentury w poszczególnych krajach
The number of secret agents in different countries

Źródło/Source: „CzeKiści. Organy bezpieczeństwa w europejskich krajach bloku sowieckiego 1944–1989”, red./edited by Łukasz Kamiński, Krzysztof Persak, Warszawa 2010.

A MAGYAR NEMZETKÖZTARSASAG BELUGYMINISZTERIUMA

MINTA. SZIGORUAN TITKOS!
KULONCESEN FONTOS!

SZERVIZS. NYILVANTARTÓ KÖZPONT

OSZTÁLY: 1. osztály

„B” DOSSZIÉ

DOSSZIÉ SZÁM: H-777.777

MINŐSÍTÉS: TMB.

FEDŐNÉV: KERÜLŐ

MAPLORA BEVEZETVE: H. _____

ARCHIVÁRA ADVA: H. _____

ARCHIV SZÁM: _____

A T. társulati Hivatal
az ...
... feladatát látvotta

ABTL, Węgry/Hungary

MINISTERSTVO VNITRA

~~PRÍJEM - TAJNĚT~~

ÚSTAV PAMÁTI NÁRODA
SLOVENSKÉJ REPUBLIKY
STUPEN UTAJENIA ZRUŠENÝ
podľa § 7 zákona NR SR č. 215/2004 Z.z.
28 SEP. 2004

25402
Registračné číslo

HAD
Kľúčové slovo

Registrován dňa 5.3.1981 Ukončen dňa 24.1.1983
Obnoven dňa _____ Ukončen dňa _____

BStU, Niemcy/Germany

I

DER BUNDESAUFTRAGTE
für die Übertragung des Schriftverkehrs
an den Ministerial-Telegraphen-Apparat
- Abt. Gera -

Reg.-Nr. Rostock / I/ 121/81

NICHT GESPERRT

K

Beginn 4.2.81

Beendel 4.8.87 XII

Archiv-Nr. 687/87

Band-Nr. 1

NICHT GESPERRT

MIS/BV Gera
XII/Archiv

FEILET-Meister
Bestell-Nr. T 100/So
VFA (Spezialdruck-Industrie Dessau)
V 30 ab März 1977

Mehr als 300 Blatt Papier nicht
überschreiten!

UPN, Słowacja/Slovakia

SR 65080

[redacted] den 10.3.84

Verpflichtung

Ich, [redacted] geb. [redacted] 64 in [redacted] verpflichtet mich freiwillig auf inoffizielle Basis mit dem MfS zusammenzuarbeiten. Ich werde über alle mir bekanntgewordenen kriminellen und staatsfeindlichen Handlungen sowie über Briefe und Mails über negative Personenkreis den mir bekannten, operativen Mitarbeitern des MfS unverzüglich in Kenntnis setzen.

Über diese Zusammenarbeit werde ich gegenüber jedermann strengstes Stillschweigen bewahren.

Zur Geheimhaltung der von mir ermittelten Informationen und zur Sicherheit meiner eigenen Person wähle ich mir den Decknamen "Skenja".

BSU
069003

bonifoin elöt emilfest nem berrek
Minden röm birak feladotot telka
ismeretes en negre haj kom.
Jelen berinet Tarma Hórsel felönies
isom ala.
Tóhöl. 1958. II. 24én
V [redacted] Hórsel.
Bp. II. Telepi ut 27/F6

BSU, Niemy/Germany

Zoboriaranie.

Ja M [redacted] Roman syn Franciska, urodiny 1902 v amieskaly m [redacted] przy ul. [redacted] zoboriarujy sie pomagac Wladom Bepieczenstwu w jej mianiu racjonalnych msrebiach wytrawien spraczenych z ustrojem Polki Sudowej, a miy, natury polityczno-myshionarskiej. Te czynnosci bzyd sirmiemie rykonnyrat donosiac pisemnymi wymienionym atadom w umowionym miejscu i gadi mie, a dla zachowania tajemnicy bzyd podpisymat pseudonimem "Wilk".

Godpowiedzialnosci mowaci zrodzenia zastanie uprzedzony i powierzy.

Roman ul. [redacted]
11. XII. 1954. "Wilk"

Uwaga
Zoboriaranie przepisywac po Polku inf. x foesicy miydzynscy podobny do xof. z 23.3.45r.

ÁBTL, Węgry/Hungary

UPN, Słowacja/Slovakia

Československá socialistická republika

Přísně tajně!

ZÁVAZEK

Zavazují se dobrovolně spolupracovat se správodajskými orgány federálního ministerstva vnitra a odpovědně plnit stanovené úkoly, které má být budou v síjmu obrany Československé socialistické republiky uloženy.

Zavazují se, že za žádných okolností neprozradí svoji spolupráci a zachovám v naprosté tajnosti všechny skutečnosti, které se na základě spolupráce doznám.

O své spolupráci smím hovořit jedině se svým řídicím orgánem, jeho představeným, doručitelem stanoveného hesla nebo tohoto závazku.

Jsem si plně vědom důvody, která je ve mně spolupráci se správodajskými orgány federálního ministerstva vnitra prokazována. Při předávání poznatků budu používat krycího hesla _____

_____ podpis _____

V Praze dne _____

Подписка

Я, М [redacted] Роман, сын Франциска, 1902г. рождеия, — инструктор отряда школьного управления, но учился в вузах [redacted] по всей территории в г. [redacted] ул. [redacted], участвуя тем самым помогать органам Государственной Безопасности Польши в выявлении врагов польского народа. Обязуюсь сохранить это в тайне. Об ответственности за разглашение предупрежден. Давая материал буду подписывать псевдонимом "Вилк"

23. III. 45г. Roman ul. [redacted]

Подписку отобразил с. 1. и т. кр. архивом
Решение:

26. 6. 1950

IPN Lu 01/662

TAJNI WSPÓŁPRACOWNICY

11

SECRET COLLABORATORS

Kielce dn. 14. 12. 1964.

Zobowiązanie

Ja niżej podpisany zobowiązuję się do współpracy ze SB. W. U. Spr. Wewnętrznych w Kielcach i przekazywania informacji w zakresie ujawniania wszelkiej nielegalnej działalności politycznej i gospodarczej na szkodę interesów PRL. Przekazywane przeze mnie informacje będą prawdziwe i obiektywne.

Informacje będą przekazywane na piśmie a w szczególnych wypadkach ustnie.

W celu konspiencji faktów współpracy ze SB, informacje będą podpisywane

P.S. „Święty”.

Fakt współpracy zachowam w ścisłej tajemnicy przed rodziną i znajomymi.

P. [redacted] Czesław.

Kielce, dated 14 December 1964

COMMITMENT

I, the undersigned undertake to cooperate with the Security Service (SB) of the Provincial Office of Internal Affairs (WUSW) in Kielce, and to deliver information connected with disclosing any illegal political and economic activity conducted to the detriment of interests of the People's Republic of Poland (PRL). The Information transferred by me will be true and objective. I will deliver information in written form and in particular cases orally. In order to hid the fact of my cooperation with the Security Service (SB), I will sign using the pseudonym "Saint."

I will keep the fact of my cooperation in strict secret from my family and friends.

P... Czesław

Cordial greetings from Versailles, the residence of the rulers. I've been in Paris for two weeks. Time goes by very quickly due to a number of interesting activities. Overall I am very satisfied. I'll be back in Warsaw around 18 November, and in Poznań on 21 November.

Pocztówka o pozornie obojętnej treści, faktycznie zawierająca zaszifrowaną informację o terminie powrotu do kraju.

A postcard of a seemingly neutral content that in reality contains encrypted information about the date of return home.

IPN BU 002082/323

OTHER PERSONAL SOURCES OF INFORMATION

INNE OSOBOWE ŹRÓDŁA INFORMACJI

13

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

JAWNE

TAJNE
spec. znaczenie

SCISLE TAJNE

TECZKA

Kandydata na Konsultanta

Nr EA

Zaczęto dn. 19... r.

Zakończono dn. 19... r.

IPN BU 0085/1961

IPN By 0085/1961

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

JAWNE

TAJNE
spec. znaczenie

WYDZIAŁ GŁÓWNY SPRAW WYKONAWCZYCH

ARCHIWUM I/2374/K

TECZKA LK/MK

Kandydat na LK

Kryptonim

Nr ewidencyjny 9038

Zaczęto dn. 1960 r.

Zakończono dn. 1965 r.

Delegatura IPN w Radomiu
sygn. IPN Ra 000745

IPN BU 00283/715

IPN BU 00283/715

Obok tajnych współpracowników były również inne kategorie osobowych źródeł informacji:

- ✘ **konsultant** – specjalista w określonej dziedzinie, którego wiedzę wykorzystywano do opracowania ekspertyz, np. ustalenia autorstwa podpisanej pseudonimem publikacji wydanej poza cenzurą;
- ✘ **kontakt operacyjny, kontakt poufny, kontakt obywatelski, kontakt służbowy** – osoby pozyskiwane według uproszczonych procedur, często członkowie PZPR, którzy formalnie nie mogli być tajnymi współpracownikami.

Do osobowych źródeł informacji zaliczano również właścicieli tzw. **lokali kontaktowych** (LK), które służyły funkcjonariuszom do organizowania spotkań z agenturą. Do innych, tzw. pomocniczych kategorii współpracy zaliczano dysponentów **skrzynki kontaktowej**. Po otrzymaniu korespondencji przekazywali ją ustalonym wcześniej funkcjonariuszom. Podobny mechanizm był stosowany z właścicielami **telefonów konspiracyjnych**.

In addition to secret collaborators there were also other categories of personal sources of information:

- ✘ **Consultant** – an expert in a field, whose expertise was used to develop expert's reports, e.g. to determine the authorship of a work published outside of censorship and signed with a pen-name;
- ✘ **Operational contact, confidential contact, citizen contact, official contact** – people recruited under simplified procedures, often members of the PZPR (Polish United Workers' Party), who formally could not be secret collaborators.

Personal sources of information included also owners of the so called **safe houses**, which served officers to organize meetings with agents. Other, so called auxiliary collaboration categories included administrators of **contact boxes**. Upon receipt of any correspondence they passed it on to predetermined officers. A similar mechanism was used for owners of **conspiratorial telephones**.

ROZPRACOWYWANIE PRZECIWNIKA

NA KAŻDĄ INWIGILOWANĄ OSOBĘ LUB ŚRODOWISKO ZAKŁADANO RÓŻNEGO RODZAJU SPRAWY:

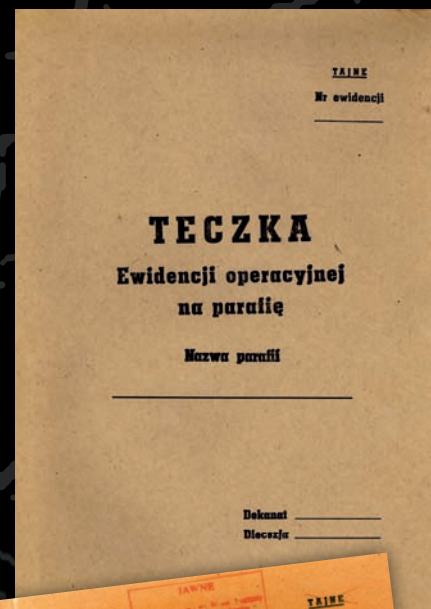
- ✦ **sprawę operacyjnego rozpracowania** wszczynano w momencie uzyskania informacji, że dana osoba lub grupa osób przygotowywała się do podjęcia lub podjęta tak zwaną „wrogą działalność”
- ✦ **sprawę operacyjnego sprawdzenia** rozpoczynano w chwili uzyskania wymagającej sprawdzenia i ewentualnego potwierdzenia informacji o podjęciu „wrogiej działalności”
- ✦ **sprawę obiektową** zakładano najczęściej w celu rozpracowania „wrogiej działalności” w zakładach pracy, inwigilowania instytucji i organizacji zagranicznych oraz kościelnych. W ten sposób zapewniano także „ochronę operacyjną zagrożonych” zakładów, instytucji i organizacji, zjazdów i konferencji naukowych, a także różnego rodzaju akcji i uroczystości.

Powszechnymi formami dokumentacji operacyjnej prowadzonej przez Służbę Bezpieczeństwa były Teczki Ewidencji Operacyjnej na Księdza oraz Teczki Ewidencji Operacyjnej na Parafię.

FOR EVERY PERSON OR MILIEU UNDER SURVEILLANCE VARIOUS TYPES OF CASES WERE INITIATED:

- ✦ **a case for operational working the opponent out** was initiated following the receipt of information that a given person or a group of people was getting prepared to undertake or had already undertaken the so called “adversarial activity”
- ✦ **a case for operational verification** was initiated following the receipt of information that had to be checked and possibly confirmed and related to undertaking an “adversarial activity”
- ✦ **a subject-related case** was initiated mostly to work out an “adversarial activity” of foreign and church institutions and organizations. In this way “operational security” was ensured also for “endangered” institutions and organizations, academic meetings and conferences as well as various events and celebrations.

Common forms of operational documentation held by the Security Service (SB) were files of operational records for a priest and files of operational records for a parish.

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

TAJNE
spec. znaczenie

Wydziel. II

JAWNE
09.01.2009
data
Bartosz Biskupski
funkc. i nazwisko

**SPRAWA
OPERACYJNEGO ROZPRACOWANIA**
Tom I
krypt. „Flick” 651
1 ÷ 260
19.06.1972 17.07.1975
B-30 2007
IPN Bi 06/31/1 3A/4

IPN Bi 06/31 t.1

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

TAJNE
spec. znaczenie

JAWNE
14.10.2009
data
Bartosz Biskupski
funkc. i nazwisko

**SPRAWA
OPERACYJNEGO SPRAWDZENIA**
Tom I

Kryptonim „KIERONICA”
Nr ewidencyjny

Nr archiwalny 4-266
Kategoria akt B-20

Zacząto dn. 9.10.1960 1960 r.
Zakończono dn. 5.11. 1960 r.
Rok kade. 2002 228

IPN Bi 06/228

IPN Bi 06/228

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

TAJNE
spec. znaczenie

JAWNE
09.10.2009
data
Bartosz Biskupski
funkc. i nazwisko

SPRAWA OBIEKTOWA
„SEGMENT”
№ 1059

IV-44
B-10 Rok kade. 1996 44

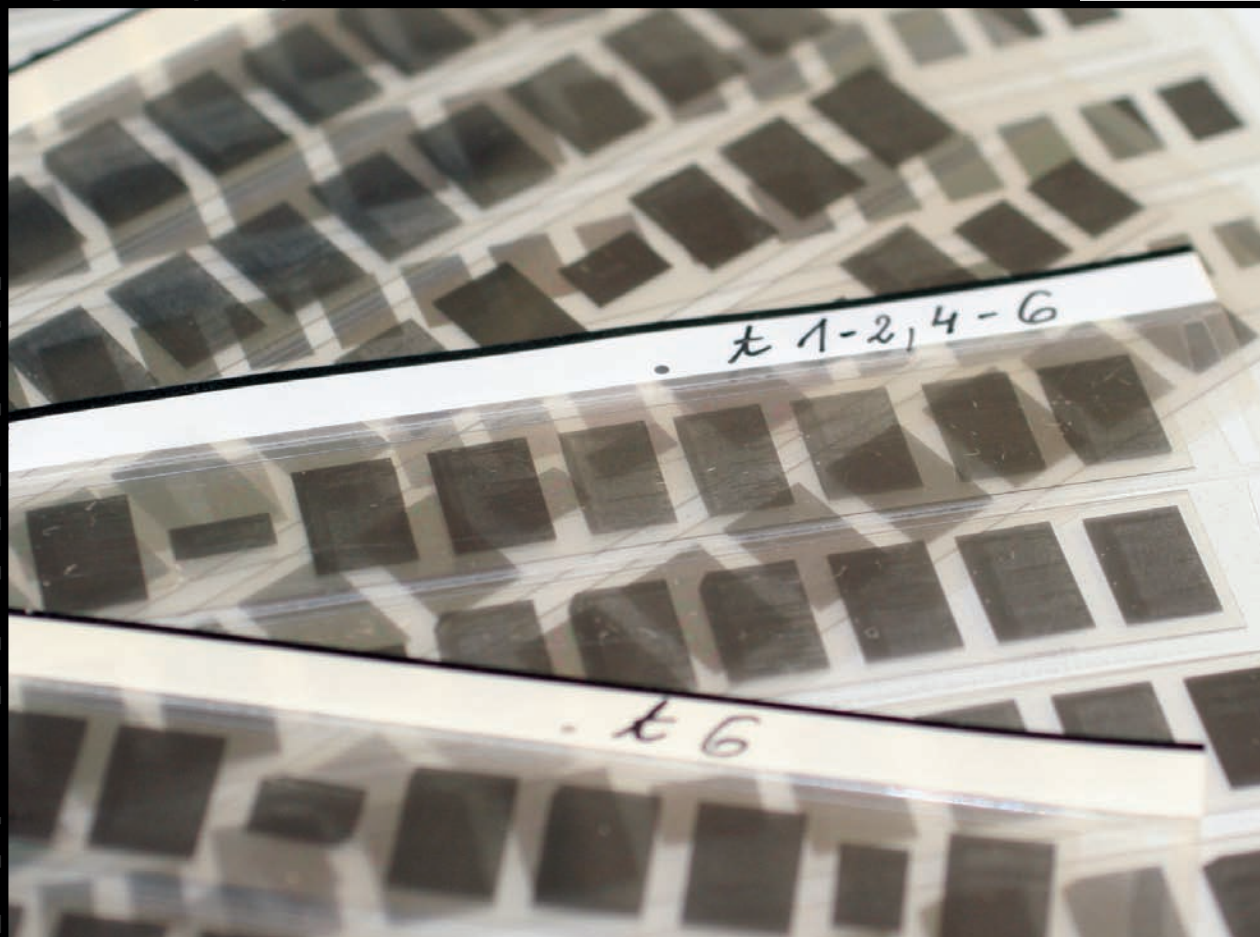
IPN Bi 01/44 IV-44

IPN Bi 01/44

Teczki osobowe i operacyjne z chwilą przekazania do archiwum Służba Bezpieczeństwa we właściwy sposób zabezpieczała (zszywała, lakowała pieczęcią, opisywała liczbę kart) oraz mikrofilmowała. W ten sposób większość dokumentacji operacyjnej posiadała swój drugi egzemplarz w postaci 16-milimetrowego negatywu filmowego.

When personal and operational files were transferred to the archives, the Security Service (SB) secured them properly (stapled, wax sealed with a stamp, the number of pages defined) and microfilmed. In this way, the majority of operational documents had their second copy in the form of a 16-millimetre film negative.

fot. P. Zielony, IPN

DONIESIENIA TAJNYCH
WSPÓŁPRACOWNIKÓW

REPORTS OF SECRET COLLABORATORS

PODSŁUCH POKOJOWY

EAVESDROPPING IN ROOMS

KONTROLA
KORRESPONDENCJI

CORRESPONDENCE CONTROL

IPN BU 0204/19 t.1

OBSERWACJA
ZEWNETRZNA

EXTERNAL OBSERVATION

PODSŁUCH
TELEFONICZNY

EAVESDROPPING ON PHONE CALLS

ARRESTING AND INTERROGATING

ARESztOWANIE
I PRZESŁUCHANIE

Pogrzeb Pawła Jasienicy na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie w dniu 22 VIII 1970 r.
Kobieta w czarnej chuście i ciemnych okularach (pierwsza z prawej) to jego żona (TW „Ewa”).
The funeral of Paweł Jasienica at Powązki Cemetery took place in Warsaw on 22 August, 1970.
The woman in a black headscarf and dark glasses (first right) – his wife (Secret collaborator “Ewa”).

IPN BU 0204/19 t.1

SURVEILLANCE OVER AN INDIVIDUAL INWIGILACJA OBYWATELA

17

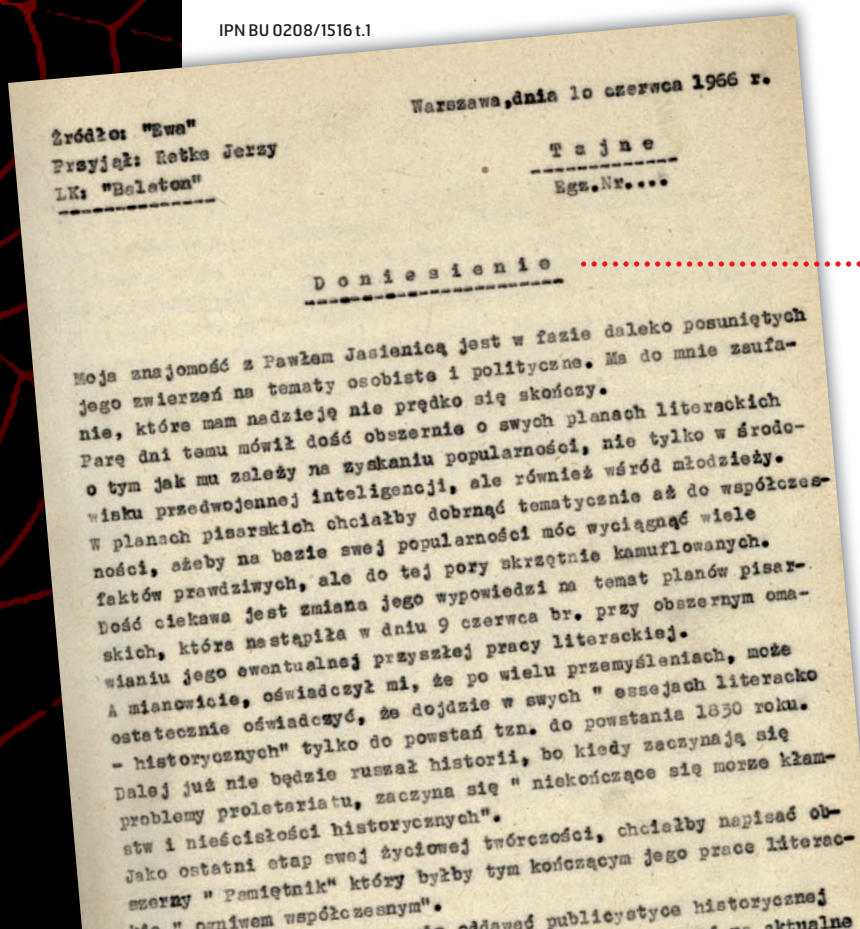
**SŁUŻBA BEZPIECZEŃSTWA
INWIGILOWAŁA OSOBY Z RÓŻNYCH
ŚRODOWISK I GRUP OPOZYCYJNYCH,**

wykorzystując w tym celu tajnych współpracowników i dostępne środki techniki operacyjnej. Metody te zastosowano m.in. przy rozpracowywaniu Pawła Jasienicy (właśc. Leon Lech Beynar), byłego żołnierza Armii Krajowej, adiutanta Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”, wybitnego polskiego historyka, eseisty i publicyisty. Jedną z osób przekazujących bezpiecie informacje na jego temat była Zofia „Nena” O’Bretnny, tajny współpracownik o pseudonimie „Ewa”, którą Jasienica obdarzył zaufaniem, a następnie uczuciem. TW „Ewa” donosiła na Jasienicę nawet wówczas, gdy została jego żoną.

**THE SECURITY SERVICE (SB) KEPT
PEOPLE FROM DIFFERENT CIRCLES
AND OPPOSITION GROUPS
UNDER SURVEILLANCE,**

employing for this purpose its secret collaborators and available means of operational techniques. These methods were used inter alia to work out Paweł Jasienica (actually Leon Lech Beynar), a former Home Army (AK) soldier, an outstanding Polish historian, essayist and journalist. One of the persons delivering to the secret police information on him was Zofia “Nena” O’Bretnny, a secret collaborator nicknamed “Ewa”; Jasienica first placed his trust in her and then fell in love with her. Secret collaborator “Ewa” was informing on Jasienica even when she became his wife.

IPN BU 0208/1516 t.1

Source: "Ewa"

Accepted by: Retke Jerzy

Safe house: "Balaton"

Warsaw, 10 June 1966.

Secret

Copy No...

Report

My acquaintance with Paweł Jasienica is in the phase of his advanced confessions on personal and political subjects. He has trust in me which I hope will not cease before long.

A few days ago he spoke at length about his literary plans, about how he cares about gaining popularity not only in the circle of a pre-war intelligentsia, but also among young people.

In his literary plans he would like to thematically reach up to modernity, so that on the grounds of his popularity...

VIOLATING PRIVACY

NARUSZANIE PRYWATNOŚCI

Funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa wielokrotnie ingerowali w sferę prywatną obywateli. Szukali oni „materiałów obciążających” poprzez

WŁAMYWANIE SIĘ DO PRYWATNYCH MIESZKAN LUB SAMOCHODÓW.

Uzyskane w ten sposób wyniki nielegalnych przeszukań dawały podstawę do oficjalnych rewizji poprzedzonych nakazami prokuratorskimi.

Włamania były starannie przygotowywane. Brali w nich udział specjaliści od techniki zabezpieczeń, ale też i montażu urządzeń podsłuchowych. Akcje takie zabezpieczane były ponadto przez innych funkcjonariuszy, których zadaniem była kontrola sąsiadów i przyjaciół oraz uniemożliwienie im dostępu do domów. Łamano też zasady tajemnicy korespondencji, intensywnie

KONTROLUJĄC PRYWATNE LISTY I PRZESYŁKI.

Prowadzenie tych zadań ułatwiały placówki poczty i służby celne, dostosowując swój tryb pracy do wymogów służb.

Officers of the security apparatus repeatedly interfered in the sphere of citizens' private lives. They were looking for "incriminating materials"

BY BREAKING INTO PRIVATE HOMES OR CARS.

The information that they obtained in this way often resulted in official searches preceded by court orders.

Burglaries were carefully prepared. Both specialists in security techniques and the placing of bugging devices were involved in them. In addition, such actions were secured by other officers whose role was to control neighbors and friends and prevent them from accessing homes. The confidentiality of correspondence principles was also violated with an intensive

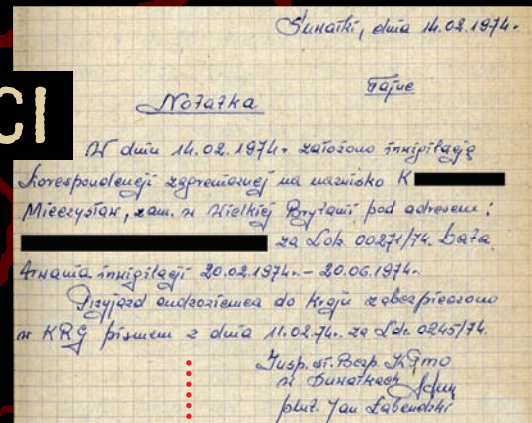
CONTROL OF PRIVATE LETTERS AND PARCELS.

Conducting such tasks was facilitated by the post offices and customs services that adapted their work to the requirements of the secret services.

Technikę konspiracyjnego otwierania zamków bez użycia siły stale doskonalono.

The technique of opening locks secretly without using force was constantly refined.

Zestaw kluczy. A set of keys. CNSAS, Rumunia /Romania

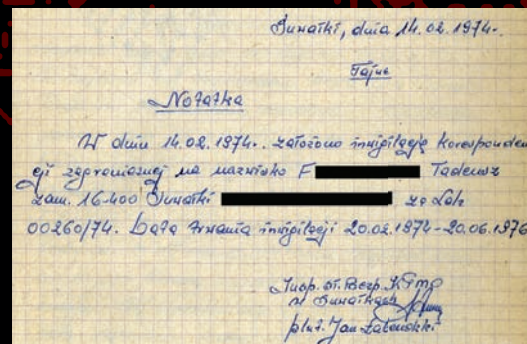
Notatka
Suwałki, dnia 14.02.1974.
Wzrostowo inwigilację korespondencji zgromadzonej na nazwisko K. [redacted] Mieczysław, zam. w Wielkiej Brytanii pod adresem: [redacted] 22 Loka 00271/74. Baza. Archiwa inwigilacji 20.02.1974. - 20.06.1974. Przejazd autostradą do kraju z obywatelstwem w KRG pisemnym z dnia 11.02.74. ze Loka 0245/74. Insp. st. Resp. K. G. m. p. al. Suwałki [redacted] płuk. Jan Łabendzki

Suwałki, 14 February 1974
Confidential

MEMO

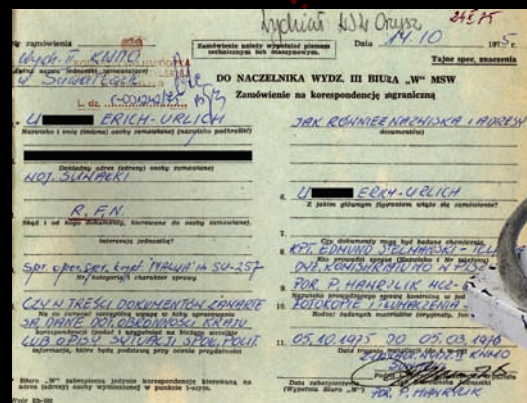
On 14/02/1974, a surveillance of correspondence was established for the name of Mieczysław K. ..., residing in the UK at: ..., under ref. No. 00271/74. Duration of surveillance 20/02/1974 - 20/06/1974. An arrival of the foreigner into the country was secured in the border control service with a letter dated as of 11 February 1974, ref. No. 0245/74.

The Security Service Inspector of the Provincial Citizens' Militia Headquarters in Suwałki:
Sergeant Jan Łabendzki

Notatka
Suwałki, dnia 14.02.1974.
Wzrostowo inwigilację korespondencji zgromadzonej na nazwisko F. [redacted] Tadeusz Zam. 16.400 Suwałki. [redacted] 22 Loka 00260/74. Baza Archiwa inwigilacji 20.02.1974 - 20.06.1974. Insp. st. Resp. K. G. m. p. al. Suwałki [redacted] płuk. Jan Łabendzki

Notatki służbowe potwierdzające wykonanie perlustracji korespondencji w stosunku do osób inwigilowanych. Memos confirming the inspection of correspondences with regards to people under surveillance. IPN Bi 06/7 k.3, IPN Bi 06/26 k.6

Zamówienie na perlustrację korespondencji zagranicznej osoby sprawdzanej przez SB w Pisz. The order for the inspection of a foreign correspondence of a person checked out by the the Security Service (SB) in Pisz. IPN Bi 06/21 k.1

Dmuchawa z gorącym powietrzem służąca do rozklejania kopert z korespondencją prywatną. Na zdjęciu urządzenie wykorzystywane przez Stasi, pozwalające na otwieranie do 150 listów na godzinę.

Hot-air blower used to unglue envelopes with private correspondence. This picture illustrates a device used by the Stasi; it enabled opening up to 150 letters per hour.

Muzeum Runde Ecke, Niemcy/Germany

Wniosek o zniszczenie dokumentów uzyskanych w wyniku czynności operacyjnych Biura „W” zajmującego się przeglądaniem korespondencji.

Application for destruction of documents obtained as a result of operational activities Bureau “W” (unit in charge of mail censorship)

IPN Bi 06/21 k.2

Listy przechwycone przez Securitate oraz raport dotyczący ich treści.

A letter seized by the Securitate and the report on decrypting it.

CNSAS, Rumunia/Romania

ZATWIERDZIŁAM
NAD
dn. 02.02.1976

3 Lichotki, dn. 02.1976

TAJNE - SPEC. ZNALEZENIA
ag. pojedynczy

Wniosek

o zniszczenia dokumentów Biura „W” dot. sprawy operac. sprawozd. krypt. „HALIA” nr. 04. 3U-257/75

Zgodnie z Zarządzeniem Nr. 034/74 M.S.N. z dn. 10.05.1974 i Instrukcji w sprawie postępowania z dokumentami Biura „W”, nie skanowanymi dowodu rzeczowego i nieprzebadanymi w stosunku operacyjnym, wniosłem o zniszczenia n/m dokumentów Biura „W”:

1. Dokument „W” Nr. 1100.1223/74 z dn. 17.01.1974
2. Dokument „W” bez numeru z dn. 29.07.1974
3. Dokument „W” UC-00.1313/74 z dn. 29.10.1974
4. Dokument „W” 17356/74 z dn. 22.01.1975
5. Dokument „W” 17335 z dn. 27.01.1975
6. Dokument „W” 17354 z dn. 28.01.1975
7. Dokument „W” 17357 z dn. 09.02.1975

Sporządził
M. Polonski

N dn. 02.1976, komisja w składzie:
1/ ppłk E. Talanowale - sz. insp. H. d. 6
2/ st. kpt. M. Polonski - insp. H. d. 6

dokonania ewidencjonalnego umieszczenia na niniejszym dok. „W”.

Podpisy: 1/ [Signature]
2/ [Signature]

MINISTERUL DE INTERNE
C.T.O.T. - UNITATEA SPECIALA "S"
Nr. 0040/16 din 26 Apr 79

STRICT SECRET
Ex. nr. 1

Por. AVICIN

Tr. Gogoran
Wynajm mda pt ambasa d. i.
44

Unitatea Specială "S"
expediat pe numele de [redacted]
cătore [redacted]

Illinois.

In conținutul materialului
cter de familie - în care se
reș de pe plic aparțin unui
te un mesaj cifrat, realizat
de litere cu reprezentări un

Prin decriptare, a rezultat o
nterul conținut tradus în limba
"AICI IARASI S-A ÎNTRIMPLA
PE NIMENI SA PLECE. SCRIBE NUMELE
RESPURILE OMULUI, CRUCEA ROSIE.
SINT UN SCLAV. SCRIBE-MI TOT ASA SAU CU ZEAMA
INTREABA-L PE CUMNATUL TAU DACA FRATII NU STIU
SPRE LIBERTATE SI COMUNICA-MI. SCRIBE SI MATUSEI
ADPIONEZE".

Efectuându-se o analiză grafotehnica a înscrisului
plic cu scriptele de comparație emanate de la numitul [redacted]
din Vulcan, [redacted] județul Brașov, bănuie că a
fi autorul real al mesajului cifrat, rezultatul a confirmat
identitatea de scris.

Por. M.
415 M. ...
Bucuresti

EAVESDROPPING

20

PODSŁUCH

Transcript No. 147 .....
of 10 October 1974

Time: 9.50 Incoming call: Jan Józef LIPSKI
with Mr SŁONIMSKI.

LIPSKI calls to him on behalf of Mr Julian, who on Sunday at 4.00 p.m., organizes a small meeting at his place in Żoliborz at Próchnika street. Julian wants Słonimski to come over, too.

SŁONIMSKI is eager to see him and talk to him. However, he requested LIPSKI to call him on Sunday morning as he was still not sure whether on this occasion he would have free time.

Time: 12.27 Incoming call: Jan Józef LIPSKI
with Mrs. SŁONIMSKA.

He asks to convey the message that today's meeting is confirmed. It will be held at 20.30 in St. Jack's Church at Fret Street.

Mrs. SŁONIMSKA will repeat everything to her husband.

Reel No. F-2663
To: W-IV D-III
Comrade Majchrowski

Elaborated by
Officer of the Section IV,
W-I Department of Technology
/W. Nowosad/

W ramach inwigilacji społeczeństwa wykorzystywano różne środki techniki operacyjnej takie jak podsłuch telefoniczny, czy podsłuch pokojowy. Instalacją i eksploatacją tego typu urządzeń zajmowały się

**WYSPECJALIZOWANE PIONY
TECHNIKI OPERACYJNEJ.**

As a part of society surveillance, various means of operational techniques were used, such as eavesdropping on phone calls or eavesdropping in homes.

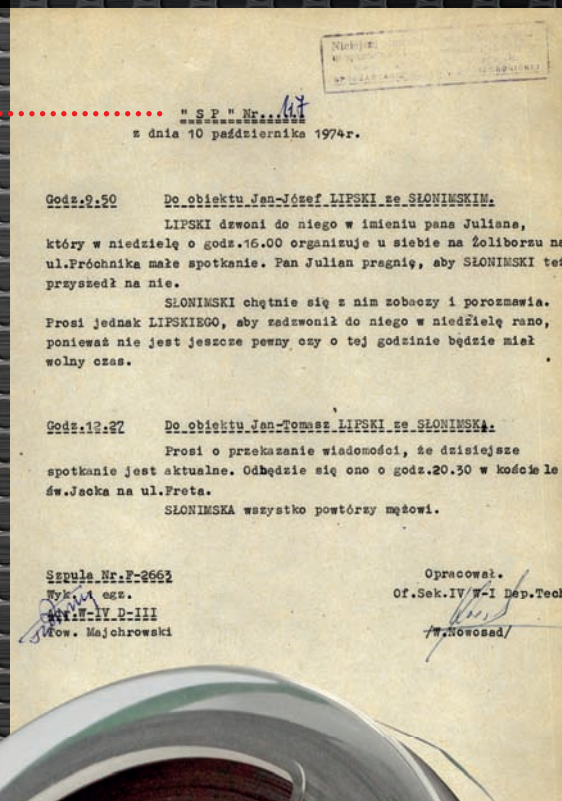
**SPECIALIZED OPERATIONAL
TECHNIQUE DIVISIONS**

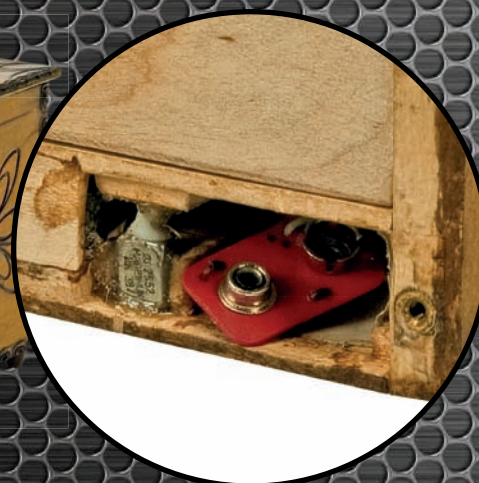
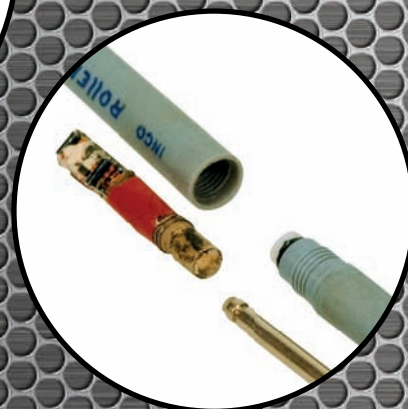
were in charge of the installation and maintenance of these devices.

Stenogram z podsłuchu telefonicznego.

Transcript from telephone tapping.

IPN BU 0204/1203 t.10 k.60

Przedmioty, w których maskowano instalację podsłuchową.
Items, in which eavesdropping installation was masked.

Autor zdjęć niezany
Author of photos unknown
IPN Polska/Poland

PEEPING

Jawna i ukryta obserwacja oraz podgląd były najczęściej dokumentowane przy pomocy fotografii lub taśmy filmowej.

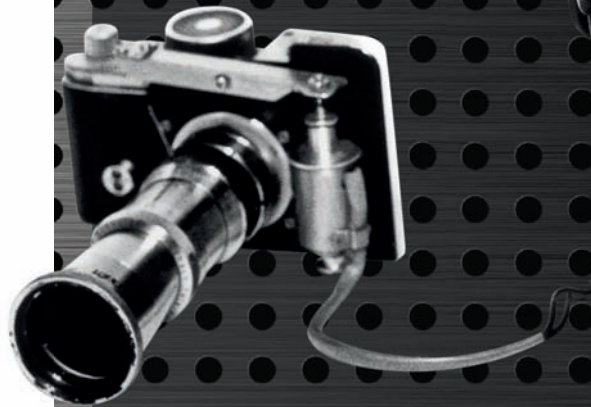
**TAK WYGLĄDAŁ SPRZĘT
DO FOTOGRAFOWANIA
I FILMOWANIA...**

Overt and hidden observation and peeping were usually documented with photographs or film.

**THIS IS HOW SUCH EQUIPMENT
FOR PHOTOGRAPHING
AND FILMING LOOKED LIKE...**

CNSAS, Rumunia/Romania

IPN BU 0711/9

CNSAS, Rumunia/Romania

Aparat fotograficzny niemieckiej marki Robot Star II Wollautomat, umieszczony w specjalnej, wykonanej z blachy, obudowie i kamuflowany skajową aktówką, używany do wykonywania zdjęć operacyjnych. Odebrany 1 V 1983 r. funkcjonariuszowi SB podczas manifestacji członków i sympatyków „Solidarności” w Bydgoszczy. Został podarowany Delegaturze IPN przez działacza opozycji Romana Kotzbacha.

A German brand camera Robot Star II Wollautomat, placed in a special tin housing and camouflaged in an artificial leather briefcase, used for taking operational pictures. It was taken away on 1 May 1983 from an SB officer during a demonstration of members and supporters of “Solidarity” in Bydgoszcz. It was donated to the regional IPN office by an opposition activist, Roman Kotzbach.

IPN Del Bydgoszcz, Polska/Poland

Ukryty aparat fotograficzny funkcjonariusza Stasi.

Stasi officer's hidden camera.

BStU, Niemcy/Germany

Torba na zakupy, zaopatrzona w specjalny schowek, w którym znajdował się mały aparat fotograficzny, umożliwiający funkcjonariuszom wykonanie zdjęć bez wzbudzania jakichkolwiek podejrzeń.

A shopping bag fitted with a special compartment where a small camera was placed; it allowed Stasi officers appropriate zoom adjustment without raising any suspicion.

Muzeum Runde Ecke, Niemcy/Germany

PODGLĄD

PEEPING

**...A OTO EFEKTY PRACY
FUNKCJONARIUSZY...**

**... AND HERE ARE
THE RESULTS OF STATE
SECURITY OFFICERS WORK.**

IPN BU 01579/93

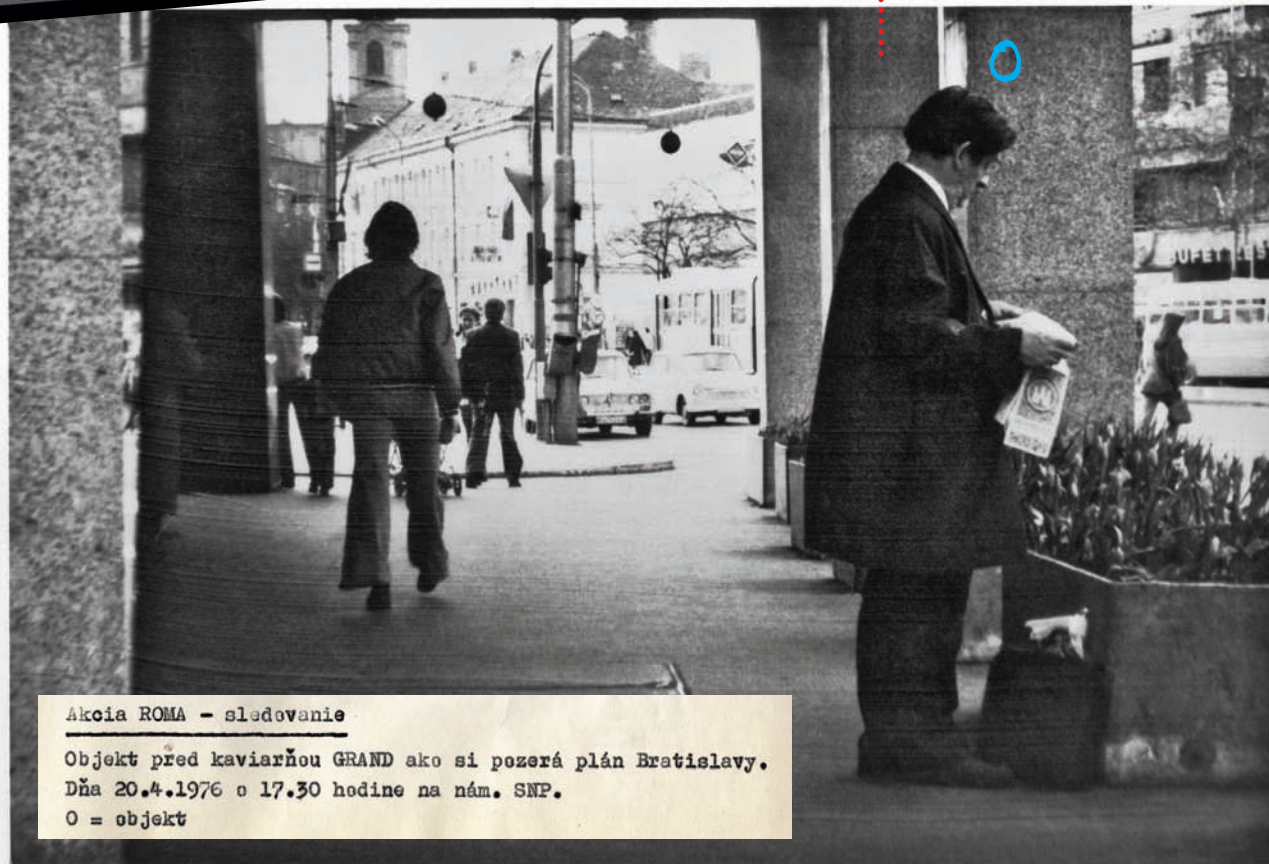
Akcja ROMA - śledzenie

• Obiekt przed kawiarnią GRAND w trakcie przeglądania planu Bratysławy.
• Dnia 20.04.1976 o godz. 17.30 na Placu Słowackiego Powstania Narodowego.
• O = obiekt

Operation ROMA - surveillance

• The object in front of the cafeteria GRAND, consulting a map of Bratislava.
• Dated 20 April 1976 at 5.30 p.m. at the Slovak National Uprising square.
• O = object

UPN, Słowacja/Slovakia

Akcja ROMA - sledovanie

Objekt pred kaviarňou GRAND ako si pozerá plán Bratislavy.
Dňa 20.4.1976 o 17.30 hodine na nám. SNP.
O = objekt

OBSERVATION

26

OBSERWACJA

Fragment instrukcji przedstawiającej metody komunikowania się funkcjonariuszy podczas śledzenia osób rozpracowywanych (obserwowanych).

An excerpt from instructions for officers engaged in shadowing the surveilled individuals, concerning methods of communication.

IPN BU 01245/48

Figurant wyszedł. Idzie.
Wywiadowca pociera prawy policzek i czoło prawą ręką w ten sposób, żeby drugi wywiadowca widział to dobrze. Sygnał nocny: wywiadowca podaje latarką sygnalizacyjną kilka długich świateł.

The subject left. He's going.
An agent rubs his right cheek and forehead with his right hand in such a way that the second spotter could see it well. A night signal: an agent gives a few long lights with a flashlight.

BODY ODOUR IS ALSO A TRACE!

28

ZAPACH TO TEŻ ŚLAD!

Nietypowym „materiałem obciążającym” były próbki zapachowe. Niemiecka służba bezpieczeństwa gromadziła i magazynowała „ślady zapachowe”, które identyfikowano przy pomocy specjalnie szkolonych psów.

**PRÓBKĘ ZBIERANO ZWYKLE
W SPOSÓB PODSTĘPNY,**

bez wiedzy podejrzanego, np. podczas konspiracyjnego przeszukania mieszkania.

An unusual way of collecting “incriminating materials” was samples of odours. The German security service collected and stored “odour traces”, which with the use of specially trained dogs are identifiable.

**USUALLY SAMPLES WERE COLLECTED
IN A SNEAKY MANNER,**

without any knowledge of the suspect, e.g. during a secret flat search.

Polska, tresura milicyjnych
psów służbowych.

Poland, training for Citizens'
Militia service dogs.

IPN BU 246/25

Name:		1. Aufenthalt in den letzten 24 Std.
Geburtsname:		
Vorname:		
PKZ:		2. Werden Körperpflegemittel benutzt, welche?
ehemaliger Beruf:		
jetzige Tätigkeit:		
Wohnsitz:		3. besitzt die Person Tiere oder hat Umgang mit diesen:
zuständige Dienststelle:		
Abnahmestag:		4. Welche Bekleidung wurde bei Abnahme der GK getragen (Arbeitskleidung, St-Bekleidung, Uniforme)
Abnahmestreet:		
Abnahmeform:		
Datum:		

Dla „ochrony śladów zapachowych” pracownik Stasi wypełniał specjalną kartę, na której zapisywane były między innymi następujące informacje: dane osoby, od której pobrano zapach, miejsce pobytu w ciągu ostatnich 24 godzin, używane produkty do pielęgnacji ciała, kontakty ze zwierzętami, część garderoby z której próbkę pobrano oraz rodzaj ubrania, metoda pobrania (oficjalna/konspiracyjna), na odwrotnej stronie karty wpisywano dane dotyczące „użycia” próbki.

To “secure odour traces” a Stasi employee would fill in a special card, where the following information was included: personal data of a person the sample was taken from, whereabouts for the last 24 hrs, body care products used, contacts with animals, a part of clothing from which the sample was taken and type of clothes, sampling method (official/secret), and on the reverse of the card data related to the “use” of the sample were given.

Muzeum Runde Ecke, Niemcy/Germany

Aksesoria potrzebne do zebrania i zabezpieczenia próbek zapachowych.
Accessories necessary to collect and secure odour samples.

Muzeum Ründe Ecke, Niemcy/Germany

ZBUDOWAĆ ARCHIWUM OPERACYJNE.

POCZĄTKI ZBIORÓW

W Polsce, już bezpośrednio po zakończeniu II wojny światowej w Resorcie Bezpieczeństwa Publicznego gromadzono wszystkie materiały dotyczące przeciwników nowego systemu. Za „elementy wrogie” uznawano więc nie tylko zbrodniarzy niemieckich, ale również

**CZŁONKÓW ORGANIZACJI NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH
TAKICH JAK: AK, BCH, CZY NSZ.**

Zbieraniem dokumentów rozsypanych po całym kraju zajmowali się funkcjonariusze terenowych organów bezpieczeństwa

WSPOMAGANI PRZEZ OFICERÓW RADZIECKICH.

In Poland, immediately after the end of World War II, all materials concerning opponents of the new system were collected in the Department of Public Security (RBP). Not only German war criminals were recognized as “hostile elements”, but also members of independence organizations, such as

**THE HOME ARMY (AK),
PEASANT'S BATTALIONS (BCH)
OR THE NATIONAL ARMED FORCES (NSZ).**

Collecting documents scattered across the country was in the hands of officers of the local state security authorities

ASSISTED BY SOVIET OFFICERS.

THE ORDER
OF THE HEAD OF THE DEPARTMENT OF PUBLIC SECURITY (RBP)
AND THE HEAD OF THE DEPARTMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION
of 23 November 1944
on the preservation of archival materials.

Acts, documents, manuscripts and correspondence remaining after the German occupiers, as reflecting the enemy's methods of governing and destroying our Country and Nation, have a unique current and historical importance as regards the detriment of national culture.

Assessment, of what should be stored permanently in relevant archives and what is to be destroyed as useless waste paper, belongs solely to the competent ministries which will examine these documents by professional archivists.

Therefore it is ordered that:

Each Provincial Office will recommend immediately to its subordinate District Starosties and Municipalities to start collecting and protecting archival documents, i.e. manuscripts, acts, books, plans and other documents from the period of the German occupation, and then they will transfer them for safekeeping to Provincial Public Security Offices (WUBP), together with an accurate inventory thereof and indicating where, when they were found, and after which former office. Provincial Public Security Offices (WUBP) will pass the delivered archival documents on, to be at the disposal of the Department of Public Security (RBP).

All other archival materials should be treated in the same way, in particular documents left without a courier in the former landowner's estates.

HEAD OF THE DEPARTMENT
OF PUBLIC SECURITY (RBP)
RADKIEWICZ STANISŁAW.

HEAD OF THE DEPARTMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION
OSTROWSKI

Funkcjonariusze Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Augustowie z „doradcami radzieckimi”.
Officers of the District Public Security Office (PUBP) in Augustów with “Soviet advisers”.

Z A R Z A D Z E N I E
KIEROWNIKA RESORTU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
I KIEROWNIKA RESORTU ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
z dnia 23. XI 1944 r.
o zabezpieczeniu materiałów archiwalnych.

Akty, dokumenty, rękopisy i korespondencje, pozostałe po okupantach niemieckich, jako odzwierciedlające metody wroga w rządzeniu i niszczeniu naszego Kraju i Narodu, mają wyjątkowe znaczenie aktualne i historyczne na szkodę kultury narodowej.

Oceną tego, co winno być przechowane trwale w odpowiednich archiwach, co zaś ma ulec zniszczeniu jako bezużyteczna makulatura należy wyłączenie do właściwych resortów, które sprawdzić będą te dokumenty przez zawodowych archiwistów.

W związku z powyższym zarządza się:

Urzędy Wojewódzkie poleca niezwłocznie podległym Starostwom Powiatowym i Urzędom Miast Wydzielonych, aby przystąpiły do zebrania i zabezpieczenia archiwaliów, tj. rękopisów, aktów, ksiąg, planów i innych dokumentów pochodzenia niemieckiego z okresu okupacji, poczem oddadzą je na przechowanie do Wojewódzkich Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego, wraz z dokładnym wykazem i ze wskazaniem, gdzie, po jakim b. urzędzie i kiedy je znaleziono. Wojewódzkie Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego przekażą dostarczone im archiwalia do rozporządzenia Resortu Bezpieczeństwa Publicznego.

W ten sam sposób należy postąpić ze wszelkimi innymi zabytkami archiwalnymi, w szczególności z dokumentami, pozostałymi bez opieki w majątkach byłych właścicieli ziemskich.-

*La Spółność
Ref. kancelarii
P. B. P.*

KIEROWNIK RESORTU
BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
/-/ RADKIEWICZ STANISŁAW.

KIEROWNIK RESORTU ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
/-/ A. OSTROWSKI.

10 egz. r. *Madeł*
Wojewódzki Urząd
Bezpieczeństwa Publicznego
KIELCE
wpłynęło dn. 29 XI 1944 r.
L. d. 262 zatocznik 2

Przedstawione powyżej zarządzenie było jawne; jego rozbudowana część dotyczyła akt wytworzonych przez okupacyjne władze niemieckie, więc nie wzbudzała sprzeciwu odbiorcy. W sposób zakamuflowany (tekst wyróżniony) wskazywano, że podobnie należy potraktować również materiały wytworzone przez władze polskie.

This decree was not secret, and its extensive part related to the records produced by the German occupying authorities, and therefore it did not arouse objection from its recipients. In a camouflaged manner (the highlighted text) it was also pointed out that materials produced by the Polish authorities should be treated in the same way.

NA ZASÓB ARCHIWUM SKŁADAŁY SIĘ AKTA RÓŻNEJ PROWENIENCJI:

- ✘ utworzone przez resort, a więcteczki agentury, spraw operacyjnych, materiały personalne oraz wszelkiego rodzaju akta administracyjne (normatywy, protokoły posiedzeń różnych gremiów, korespondencja) – co było rzeczą naturalną, typową dla każdej instytucji;
- ✘ materiały przejęte z różnych instytucji i organizacji z lat: 1918–1945, w tym m.in. akta ministerstw Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych i Sprawiedliwości z okresu międzywojennego, partii politycznych, związków zawodowych, działaczy politycznych. O ile posiadanie akt międzywojennego MSW wydaje się naturalne, to posiadanie akt np. Ministerstwa Sprawiedliwości lub organizacji politycznych działających przed rokiem 1945 nie znajduje prawnego uzasadnienia;
- ✘ utworzone przez niektóre, odrębne i formalnie niezależne od MBP/MSW instytucje, jak np. ankiety repatriantów z ambasady polskiej w Moskwie;
- ✘ dokumentacja departamentów politycznych ministerstw Administracji Publicznej oraz Ziem Odzyskanych. Również archiwizacja tych materiałów przez MSW nie znajduje żadnego uzasadnienia.

W materiałach przejętych podczas różnorodnych rewizji znajdowały się niekiedy dokumenty sprzed kilkuset lat, np. sygnowane przez króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego, dopiero po 1990 roku, które dopiero po 1990 r. zostały przekazane Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych.

THE RESOURCES OF ARCHIVES INCLUDED FILES OF DIFFERENT PROVENANCE:

- ✘ produced by the Ministry, such as agents' files, operational cases, personal materials and all types of administrative files (normative, minutes from meetings of various bodies, correspondence) – which was natural, typical for every institution;
- ✘ seized materials of various institutions, organizations and individuals from 1918 to 1945, including files of Internal Affairs and Military Affairs and Justice Ministries from the inter-war period, political parties, trade unions and political activists. While being in possession of inter-war Ministry of Internal Affairs (MSW) files seems natural, storing acts of, for example, Ministry of Justice or political organizations operating before the year 1945 has no legal justification at all;
- ✘ materials produced by some separate and formally independent from Ministry of Public Security (MBP)/ Ministry of Internal Affairs (MSW) institutions, such as repatriates' questionnaires from the Polish embassy in Moscow;
- ✘ documentation of political departments of the Public Administration and the Recovered Territories Ministries. Archiving these materials by the Ministry of Internal Affairs (MSW) had no justification, either.

Materials seized during various searches sometimes included documents from before several centuries, such as a letter signed by King Michał Korybut Wiśniowiecki, which was transmitted to the Chief Directorate of State Archives only after 1990.

W okresie od 1.I.1955 r. do 1.III.1956 r. do archiwum Departamentu X i Wydziałów X Wojewódzkich Urzędów złożono ogółem 864.200 wszystkich kategorii akt operacyjnych, z tego ;

- akt sieci wyeliminowanej	70,274
- akt spraw ewidencji operacyjnej	775,338
- akt śledczych	18,588 / za okres 1.I. do 31.VII.55r. brak danych /

Notatka E. Motyl, wicedyrektor Departamentu X (w Komitecie ds. Bezpieczeństwa Publicznego był to departament prowadzący ewidencję i archiwum operacyjne) z dnia 5 III 1956 r.

A memo by a deputy director of Department X (it was a department holding a registry office and an operational archive in the Committee for Public Security, KBP) Elżbieta Motyl, dated 5 March 1956.

IPN BU 0333/1 k.4

II. Zasób Archiwalny Centralnego Archiwum Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego

§ 5. W skład zasobu archiwalnego Centralnego Archiwum Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego wchodzi:

1. Materiały archiwalne, które powstały i powstają w wyniku i w czasie działalności organów bezpieczeństwa publicznego oraz podległych im zakładów, instytucji i przedsiębiorstw.
2. Akta z lat 1918-1939, które powstały w wyniku działalności:
  - 1/ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w szczególności akta:
    - 2/ Ministerstwa Spraw Wojskowych / II Oddział Sztabu Generalnego Samodzielne Referaty Informacyjne przy D.O.K. oraz organizacji przez nie utworzonych, A.T.E., Instytut Wschodni, Biuro Personalne, Żandarmeria oraz akta sądowe i prokuratorskie dot. spraw politycznych/.
  - 3/ Ministerstwa Sprawiedliwości:
    - a/ prokuratorskie i sądowe dot. spraw politycznych,
    - b/ więźniów politycznych
    - c/ korespondencja tajna naczelników więzień.
3. Materiały powstałe w wyniku działalności na terenach Państwa Polskiego:
  - Abwehry, Sicherheitsdienst, Gestapo, Nachrichtendienst/ Amt Ausland/, Kriminalpolizei, Hilfspolizei, Żandarmeria, Schutzpolizei, SS, NS, D.A.P., S.A.
4. Akta urzędów i władz administracji okupacyjnej działających na terenie Polski /sprawy polityczne/.
5. Materiały organizacji nielegalnych, istniejących na terenie Polski po dniu 22 lipca 1944 r.
6. Materiały z lat 1914-1945 powstałe w wyniku działalności:
  - 1/ partii i stróży politycznych

Fragmety zarządzenia 065
Ministra BP, 30 X 1952 r.

Excerpts from Ordinance of the Minister of Public Security No. 065, dated 30 October 1952

IPN BU 1572/43 k.40,41

Fragment notatki służbowej
z czerwca 1967 r.

A fragment of a memo of June 1967

IPN BU 0326/365 k.5

ELŻBIETA MOTYL
(Liza Kowieńska-Blinczyk),
zastępca dyrektora Departamentu X
K ds. BP, następnie Biura „C” MSW w la-
tach 1955–1965.

ELŻBIETA MOTYL
(Liza Kowieńska-Blinczyk), Deputy
Director of Department X of Committee
for Public Security (KBP), subsequently
the Bureau “C” of the Ministry of Internal
Affairs (MSW) in the years 1955–1965.

IPN BU 0194/1901

1. Inwentarz nr. 118 - 45 m.b. akt

dot. repatriacji z ZSRR w latach 1945 - 1947
przekazanych z Ambasady PRL w Moskwie.
Materiały zawierają:

- a/ podania Polaków przybyłych z ZSRR o umożliwienie powrotu do Polski pozostałych w ZSRR członków rodzin /internowany bądź osadzonych w obozach pracy /,
- b/ listy osób internowanych sporządzone przez MSW ZSRR,
- c/ paszporty wydane przez MSZ do 1939 r. w okresie wojny i po wyzwoleniu.

1. W toku rozpracowywania różnych osób, związanych w przeszłości i obecnie z wrogimi środowiskami, ujawniono dość ważne materiały, pochodzące z okresu międzywojennego i okupacji, a które stanowiły część akt przedwrześniowego i hitlerowskiego aparatu ucisku. Między innymi organa nasze przejęły różne akta byłej "dwójki", "defensywy" i gestapo, które to materiały posiadają doniosłe znaczenie operacyjne i polityczne dla naszej pracy.

W związku z powyższym

z a r z ą d z a m :

1. Nastawić odpowiednio sieć agenturalną mającą kontakty z wyżej wyliczonymi środowiskami i osobami, odnośnie których istnieją dane, że przechowują lub są w posiadaniu wiadomości o przechowaniu interesujących nas materiałów /zbiory archiwalne, "depozyty"/.
2. Po ustaleniu i operacyjnym zabezpieczeniu uzyskane materiały archiwalne zająć i przekazać do Centralnego Archiwum MBP.

Z zarządzenia wiceministra R. Romkowskiego
037/52, 27 V 1952 r.

From under-secretary R. Romkowski's order
No. 037/52 of 27 May 1952

IPN BU 1572/42

Zawartość przejętej przez UB skrytki inspektoratu
Zamojskiego AK, zawierającej m.in. archiwum.

The content of a locker of the Home Army's (AK)
inspectorate from Zamość, seized by Security Office
(UB), containing among other information an archive.

IPN Lu 21/16

Porady rzeczowe
do sprawy Inspektoratu Zamojskiego AK.
1) trzy maszyny metalowe zawierające archi-
wum inspektoratu.
2) sześć jednostek broni, kapsosone magazy-
nki z amunicją i trzy kabury do pisto-
letów należące do ark. Piłorskiego Chania
na ps-ujad.
Najm. przedmioty przechowywane
były u Jędruska Jędra ps. "Luchacz".
Lublin, dn. 8.V.1952.

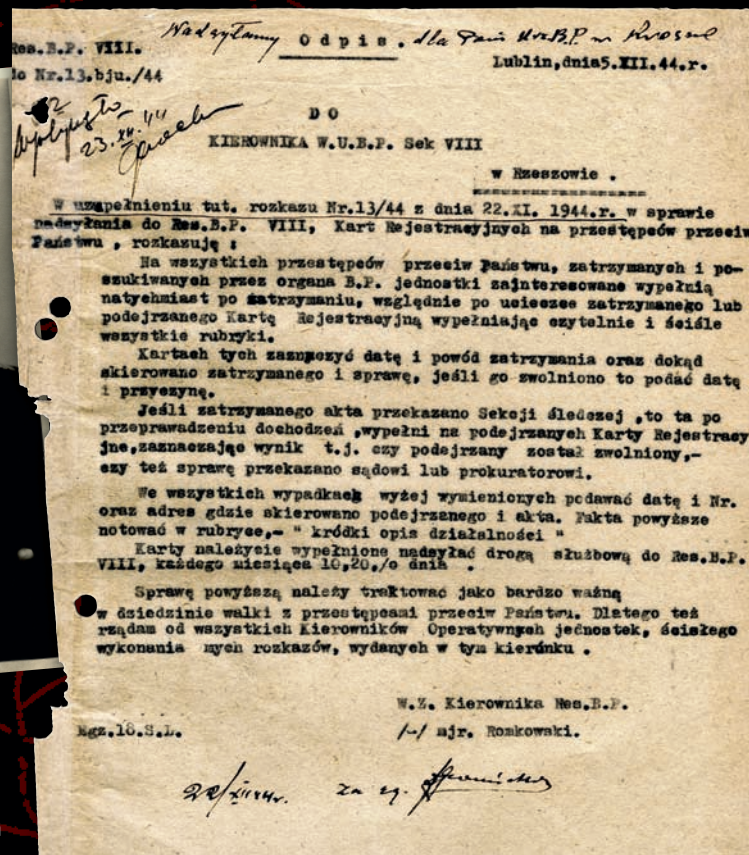

JAN ŚNIGIR,
obywatel radziecki, oficer Armii Czerwonej
– pierwszy dyrektor departamentu, któremu
podlegały m.in. kartoteki

JAN ŚNIGIR, citizen of the Soviet Union, Red Army
officer – the first director of the department, which
was inter alia in charge of card files

IPN BU 0193/1087

IPN BU 01225/3 k.2

Funkcjonariusze łomżyńskiego UB przed wejściem do jednego z zajmowanych budynków w 1945 r.
Officers from the Security Office (UB) from Łomża in front of a building occupied by the office, 1945.

IPN Bi 0062/438

REJESTRACJA WROGÓW LUDU

Grupa funkcjonariuszy PUBP w Grajewie przed wejściem do budynku UB. W drzwiach stoi Bolesław Michalski, szef PUBP Grajewo. 1 V 1950 r.

A group of security officers from the District Public Security Office (PUBP) in Grajewo in front of an entrance to their office. In the doorway there stands the head of the District Public Security Office (PUBP) in Grajewo, Bolesław Michalski, 1 May 1950.

IPN Bi 0062/438

Ódpis: *dla 1 sekcji*

SKI KOMITET WYZWOLENIA
ODKŁĘCIEGO
RESORT
PIĘCZYSTWA PUBLICZNEGO
Nr. 2518./B.P..
koja VIII. Nr. 59/44

Dnia 14. XII. 1944. r.

D O
K i e r ó w n i k a W. U. B. P. S e k - V I I I .

W R z e s z o w i e

W załączeniu przesyłamy 126 kart rejestracyjnych nadesłanych przez aszą sekcję wypełnionych nienależycie, celem uskutecznienia poprawek zwrotu.

Nadmieniam, że karty należy wypełniać czytelnie a zwłaszcza nazwiska używając miejscowości, a nie pisać się charakterem pisma tak, że treść trzeba się domyślać.

Przy datach ur. podawać dzieci, miesiąc a nie tylko rok, zaś przy datach matki jej panieńskie nazwisko ..

I nie pisać tak, jak pisze się w dokumentach a nie jak w nie których rękach "Kliniak, Filip, Nastka" zamiast "Klemens, Filip, Anastazja" i tak wyrażać "Przymknięty, przyłapany" pisze się zatrzymany lub arotowany ..

Nie pisać nonsensów w postaciach " Stanisławów woj Lwów " albo " Noworok pow. Jarosław " przy wszystkich miejscowościach podawać powiaty

W kartach jaśnie zaznaczać czy osobnik ten jest inwigilowany, ponieważ: czy zatrzymany, a nie jak w nie których, że po przeczytaniu nie wiadomo o co chodzi.

Uważam, że dopełnienie karty rejestracyjnej z pełnymi danymi dla osoby zatrzymanej nie przedstawia żadnej trudności wobec czego żądam, że zainteresowanych dołożył starania, by na przyszłość nie zdarzyły się takie karty do uzupełnienia ..

Celem uniknięcia zbytecznych korespondencji Kierownik VIII sekcji U.B.P. w Reszowie będzie nadsyłał tylko karty wypełnione zgodnie z instrukcją, zaś wypełnione nienależycie zwróci odnośnym jednostronnie.

Kierownik Sek VIII. Res. B.P.
w L u b l i n i e .
/-/ ppor. Klejzen.

zgo. kier. VIII sek. W. U. B. P.
R z e s z o w i e .
ppor. B. Nowicki.

IPN BU 1576/56 k.1

W Polsce już w pierwszych miesiącach istnienia

CENTRALA NAKAZYWAŁA TWORZENIE KARTOTEK

z danymi osób znajdujących się w zainteresowaniu Resortu Bezpieczeństwa Publicznego.

Dla niewykształconych funkcjonariuszy, często znacznie lepiej władających bronią niż piórem, realizacja tego polecenia stanowiła

POWAŻNY PROBLEM.

Nie tylko nie potrafili właściwie stosować pojęć „aresztowany” i „zatrzymany” zastępując je potocznymi określeniami „przyłapany”, „przymknięty”, ale mieli również kłopoty z prawidłowym podaniem imion, np. zastępując „Anastazję” „Nastką”, czy „Klemensa” „Kliniakiem”. Z zamieszczonego obok dokumentu widać, że przedstawiciel centrali pouczający pracowników terenowych też nie ustrzegł się błędów językowych.

In Poland, as early as during the first months of its existence

THE HEADQUARTERS ORDERED

CREATING FILES CONTAINING THE DATA

of people interesting for the Department of Public Security (RBP).

For uneducated officers who often used weapons much better than a pen, this command constituted

A SERIOUS PROBLEM.

They were not only unable to properly apply such terms as “arrested” and “detainee”, replacing them with the folk terms “jailed” or “caught”, but they also had troubles with using correct names, e.g. they replaced “Anastazja” with “Nastka” or “Klemens” with “Kliniak”. This document illustrates that a representative of the Headquarters, who was giving advice to field employees, was unable to avoid language mistakes either.

U w a g a: Wzrost kartoteki informacyjnej o 805781 kart-czyli blisko dwukrotny wzrost kartoteki w miesiącu marcu-tłumaczy się tym, że w tym miesiącu została definitywnie zakończona praca wszczeta we wrześniu ub.r. i ze względów technicznych dotychczas nie wykazana. Cyfra ta obejmuje wszystkich repatriantów z zachodu /wyłączając kobiety i dzieci do lat 16/ rejestrowanych w punktach P.U.R.-u za okres od 1945 roku po dzień dzisiejszy.
W ten sposób wzrost ilości kart z 657490 na 1484590 nastąpił w okresie od listopada 1947 r. do marca 1948 r.

Fragment sprawozdania z działalności Departamentu II z marca 1948 r.
A fragment of a report on the activities of Department II, March 1948.
IPN BU1572/1150 k.17

- 9 opóźni w obowiązkowych dostawach dla państwa i zalegający w płaceniu podatków - zarejestrowani w latach ubiegłych.
Wśród zarejestrowanych znajduje się poważna ilość małe - średniorolnych chłopów, przeważnie skazanych orzeczeniem PPRN na karę grzywny.
Powyższe dokonać zgodnie z pismem Inspektoratu Wlejskiego z dnia 18.9.54r. / Odpis w załączeniu /.
- 9 Osoby, które nie subskrybowały Pożyczki Narodowej Rozwoju Sił Polski.
- 10 Osoby które nie podpisały Apelu Sztokholmskiego.
- 11 Osoby wypowiadające się negatywnie o Uchwale z dnia 3.1.1953r. o regulacji cen i ogólnej podwyżce płac.
- 12 Osoby wypowiadające się negatywnie podczas referendum w 1946r.
- 13 Osoby wypowiadające się negatywnie w czasie wyborów do Sejmu w 1947r. oraz głosując na liście P.S.L.

Fragment notatki służbowej p.o. dyrektora Dep. II, zawierającej propozycję wycofania pewnych typów kart z kartoteki 22 I 1955 r.
A fragment of a memorandum of an acting Director of Dept. II, containing a proposal to withdraw certain types of cards from files, 22 January 1955.
IPN BU 0326/120 k.4

JAN ZABAŃSKI, dyrektor Departamentu X KdsBP i Biura „C” MSW w latach 1955–1959

JAN ZABAŃSKI, director of Department X of the Committee for Public Security and Bureau “C” of the Ministry of Internal Affairs (MSW) from 1955 to 1959

- pracowników biur podróży uprawnionych do pośredniczenia w przyjmowaniu kwestionariuszy paszportowych ;
- pracowników składnic paszportowych instytucji załatwiających wize w ambasadach państw obcych ;
- osób prywatnych, które otrzymały zgodę b. GKKPiT na wykonywanie usług w zakresie turystyki krajowej i podjęły się prowadzenia pośrednictwa w załatwianiu formalności wizowych w przedstawicielstwach państw obcych .

LEON RUBINSTEIN, dyrektor Departamentu II MBP w latach 1947–1951

Leon Rubinstein, director of Department II of the Ministry of Public Security (MBP) from 1947 to 1951

Szereg zapisów nosi bowiem charakter całkowicie przypadkowy. Do takich należą m. innymi i osoby pod których adresem placówki imperialistyczne wysyłały w swoim czasie swoje biuletyny propagandowe, przyczym ich adresy ambasad uzyskiwały ze spisów abonentów telefonicznych itp. Podobnie cały szereg osób figuruje w kartotece z powodu przypadkowego spotkania z osobą rozpracowywaną, cudzoziemcem itp.

Fragment pisma dyrektora Departamentu Kontrwywiadu do dyrektora Gabinetu Ministra, 14 VIII 1954 r.
A fragment of a letter from a director of counter-intelligence department to the director of the Cabinet of the Minister, 14 August 1954.
IPN BU 0887/124

Dział XIV - Sanacyjny aparat wymiaru sprawiedliwości.

Dział XIV - Aktyw reakcyjnych partii i organizacje do 1939 r. z podziałem na poszczególne organizacje /jak np. BEWR, OZN, SEI, ONR, "Strzelec", "Sokół" itp./.

Dział X - Fawica w ruchu ludowym z podziałem na:

1. Aktyw kierowniczy P.S.L. od szczebla gminy.
2. Członkowie P.S.L. zamieszkujący w miastach.
3. Prawica P.S.L.

Fragmenty zasad organizacji i korzystania ze skorywizów, 27 I 1958 r.
Excerpts from Rules of the organization and use of card indexes, 27 January 1958.
IPN BU 0326/153 k.4–6

Fragment pisma naczelnika Wydziału III (Kartoteki Ogólnoinformacyjnej) z dnia 14 IV 1988 r.

A fragment of a letter by the head of Division III (General Information Files) dated 14 April 1988.

IPN BU 01230/11 t.2

REGISTERING PEOPLE'S REPUBLIC ENEMIES

REJESTRACJA WROGÓW LUDU

39

W Polsce w 1953 roku w kartotekach zarejestrowanych było

OKOŁO 5,2 MLN OSÓB, CZYLI CO TRZECI DOROSŁY MIESZKANIEC TEGO PAŃSTWA.

Ewidencjonowaniu podlegały także osoby które nie były rozpracowywane, ale uważano je za potencjalnych wrogów. Należeli do nich między innymi: **repatrianci z zachodu, osoby, które nie podjęły formalnie dobrowolnych działań**, np. w 1950 roku odmówiły podpisania apelu sztokholmskiego, **wyrażały się krytycznie na temat polityki władz** np. w 1953 roku krytykowały podwyżkę cen, w 1947 roku **głosowały na PSL**.

Nie przejmowano się rzetelnością materiałów stanowiących podstawę rejestracji, tak więc w kartotece znalazły się osoby, które przypadkowo spotkały się z cudzoziemcem, bądź też otrzymały biuletyny propagandowe z ambasad krajów kapitalistycznych (wysyłających te materiały na podstawie adresów uzyskanych z książek telefonicznych), miały duchownego w rodzinie itp.

Zmiany polityczne 1956 roku nie osłabiły czujności wobec: „wroga klasowego”, np. pracowników przedwojennego wymiaru sprawiedliwości, **aktywnych działaczy przedwojennych organizacji „reakcyjnych”** [de facto oznaczało to ruchy niekomunistyczne] i **teoretycznego sojusznika**, bo tak należy rozumieć określenie „prawica ZSL”. Pod miano prawicy można było podciągnąć każdego, a ZSL (Zjednoczone Stronnictwo Ludowe) było formalnym sojusznikiem partii rządzącej, z którego szeregów wywodził się marszałek Sejmu.

Realizacja postanowień o wycofywaniu z kartoteki pewnych typów rejestracji szła opornie.

W 1982 ROKU JEJ ZBIORY DOTYCZYŁY PONAD 3,5 MLN OSÓB,

m.in.: zarejestrowanych za przynależność do PSL w latach 40. i 50. (legalnej partii!), dawnych szeregowych członków AK, żołnierzy armii Andersa, kułaków i przeciwników spółdzielni produkcyjnych, repatriantów z ZSRR, biorących udział w procesjach, osób, których materiały zostały zniszczone wskutek niepotwierdzenia podejrzeń.

W latach 80. zaczęto rejestrować nowe kategorie obywateli, a mianowicie pracowników biur podróży, mających kontakty z zagranicą.

IN 1953, ABOUT 5.2 MILLION PEOPLE

were registered in state security service card files in Poland, which constituted one third of adult inhabitants of this country. Files accounted also for people who although they were not under surveillance were considered potential enemies. This applied to different categories of people, including: **repatriates from the West, people who formally did not take any voluntary actions**, for example they refused to sign the Stockholm appeal in 1950, **people who expressed critical opinions on government policy**, for example complained about the increase in prices in 1953, or **voted for PSL** (The Polish Peasant Party) in 1947.

Nobody cared about the integrity of materials being the basis for registration, and therefore the files included people who accidentally met with a foreigner, or received propaganda bulletins from the embassies of capitalist countries (which sent these materials based on addresses obtained from a telephone book), had a brother who was a priest, etc.

Political changes in 1956 did not weaken vigilance against: class enemies, such as **employees of the pre-war system of justice, activists of pre-war “reactionary” organizations** (de facto this meant all non-communist ones) and **a theoretical ally**, as this is how the term “the right wing of the United Peasant Party (ZSL)” should be understood. Anyone could be subsumed to the category of the “right wing”, and ZSL (the United Peasant Party) was a formal ally of the ruling party, from which the speaker of the Sejm originated.

The implementation of provisions on withdrawing from files certain types of records proceeded with difficulty.

IN 1982 THE COLLECTION RELATED TO OVER 3.5 MILLION PEOPLE,

registered inter alia for being a member of PSL (The Polish Peasant Party (a legal party!)), rank and file Home Army (AK) soldiers, Anders Army soldiers, Kulaks and opponents of production co-operatives, repatriates from the USSR, people participating in processions if in addition they were not registered for activities against the People's Republic of Poland, and people whose files were destroyed because suspicions were not confirmed.

In the 80's, new categories of citizens started to be recorded, namely travel agents having contacts with foreign countries.

KARTOTEKA

CARD FILES

Radzieccy mocodawcy zdawali sobie sprawę, iż społeczeństwa krajów zajmowanych po 1944 roku stawiały opór nowej władzy. Traktowanie przeciętnego obywatela jako potencjalnego wroga powodowało, iż

**DLA MIEJSCOWYCH WŁADZ
BEZPIECZEŃSTWA I DORADCÓW
RADZIECKICH ISTOTNE BYŁO
DYSPONOWANIE DOKŁADNĄ
WIEDZĄ O BARDZO SZEROKIEJ
GRUPIE OBYWATELI.**

Stąd duża rola komórek zajmujących się gromadzeniem i opracowaniem tej wiedzy, a więc ewidencji i kartotek. Wszystkie osoby stanowiące przedmiot zainteresowania służb były rejestrowane, a informacje o nich przechowywano w kartotekach.

W Polsce do lat siedemdziesiątych system ewidencji kilkakrotnie ulegał zmianom, ale ten, który wprowadzono w 1972 roku przetrwał do końca działalności Służby Bezpieczeństwa. W dużym uproszczeniu wyglądał on następująco (wszystkie dane personalne są fikcyjne):

Soviet principals realized that the societies of countries occupied after 1944 would resist the new authority. Because an average citizen was treated as a potential enemy

**IT WAS CRUCIAL FOR LOCAL
SECURITY AUTHORITIES
AND SOVIET ADVISERS TO HAVE
A THOROUGH KNOWLEDGE ON A VERY
BROAD GROUP OF CITIZENS.**

Hence the important role of units involved in collecting and elaborating this data, such as registering offices and card files. All persons interesting for the special services were registered, and information about them was stored in card files.

In Poland, up to the 1970's, the registering system underwent several changes, yet the system introduced in 1972 survived until the end of the Security Service operations. To put it very simply, the registration process was the following (all personal data used in the cards are fictitious):

ETAP I
STAGE I

KARTA EO-4
EO-4 CARD

Rejestracji obywatela dokonywano kartą EO-4, na której wpisywano:
A citizen was registered with the use of an EO-4 card

- numer rejestracyjny a citizen's registration number
- charakter zainteresowania nim przez SB the nature of a security officer's interest in this person

- dane personalne osoby rejestrowanej personal data of the registered person

- informacje o jednostce SB prowadzącej sprawę i Security Service department handling the case

- Dostęp do kartoteki gromadzącej te karty miało kilka osób. A few people could access the files where these cards were collected.

fol. P. Zielony, IPN

ETAP II
STAGE II

KARTA EO-4A
EO-4A CARD

DZIENNIK REJESTRACYJNY
REGISTRATION LOG BOOK

- Powyższe informacje, przepisywano do Kart EO-4A, ale bez danych o charakterze zainteresowania SB. Dostęp do nich miało więcej osób pracujących w ewidencji. The above information was re-written to the EO-4A card; however, this was without information on the nature of the security officer's interest in this person. More employees of the registering office could access these cards.

Lp. (numer rejestracji)	Data rejestracji	Nazwa jednostki rejestrującej	Kategoria	Wzrost	Ciężar ciała	Ciężar ciała	Data oddania i odbioru	
							Data	Wzrost
15 705	27.07.1976	Wpł. III	TW				27.07.1976	13.05.1977

- Powyższe informacje, przepisywano do Dziennika Rejestracyjnego, ale bez danych personalnych. The above information was rewritten to a Registration Log Book; however, this was without personal data of the registered individuals.

ETAP III
STAGE III

DZIENNIK ARCHIWALNY
ARCHIVAL LOG BOOK

Nr kolejny (archiwalny)	Data wpisania	NAZWISKO I IMIE	Pseudonim	Nazwa jednostki rejestrującej	Data oddania i odbioru
13 504/7	12.11.1976	Kowalski Jan, Stanciszewski 15 705	Szary	Wpł. III	13

- Po zakończeniu sprawy (lub współpracy) akta składano do archiwum, co odnotowano w dzienniku archiwalnym. Following the closure of the case (or cooperation), files were put into an archive, which was noted in an Archival Log Book.

KARTY SOR

OWOC CARDS

4710192391986N

TAJNE
po wypełnieniu

1.7) POPIELUSZKO
Nazwisko (stałe lub stałe) także nazwisko panieńskie)

2.7) JERZY ALEONIS
Imię (przybrane podkreslić)

3. Władysław
Imię ojca

4. Maria Gmiodzińska
Imię i nazwisko panieńskie matki

5. 23.09.1947 r. Okopy
Data i miejsce urodzenia (miejscowość, powiat, woj.)

6. W-wa, Hosiarna 2
Miejsce zamieszkania (dokładny adres)

7. parafia p.w. św. St. Kostki
Cerkwie, kościoła, synagogi, modlitwy, itp.

8. W kamieniu
Instytucji — podać w pełnym brzmieniu i stanowisku

9. polnie
Narodowość

10. rytne
Wyznanie — stopień nauki

11. duchowny
Zawód

12. chłopackie
Pochodzenie społeczne

13. bp
Przynależność partyjna

Wypełnić drukami drukowanymi Bierami.

Treść i nr sprawy, nazwa jednostki

5 sym. oper. wyprac. nr 36514
"POPIEL" pow. pmer Wydz. IV
zakończona 18.08.89.

Podstawą zakończenia sprawy
były informacje stwierdzające
iż fig. podejmuje działal-
ność sprzeczną z obowi-
zującym w tym czasie
porządkiem prawnym.
Zakończono z uwagi
na śmierć: MARSZA
KSTROUŁA, SIEBŁCE.

Bobbr. 2000
Mat. w arch. Wydz. "C"
do nr II-10194.

duplikat wyc. - 27.1.89/16.

MAR-S. WDL.

Operational Working Out Case No. 36514 "POPIEL" run by Department IV was closed on 18 August 1989. The basis for establishing the case was information indicating that the subject undertakes activities conflicting with the legal system then in force. Closed due to death...

KARTY ŚLEDCZE

INVESTIGATION CARDS

TAJNE
po wypełnieniu

1.7) POPIELUSZKO
Nazwisko (stałe lub stałe) także nazwisko panieńskie)

2.7) JERZY
Imię (przybrane podkreslić)

3. Władysław
Imię ojca

4. Maria Gmiodzińska
Imię i nazwisko panieńskie matki

5. 23.09.1947 r. Okopy - Suchedźlub
Data i miejsce urodzenia (miejscowość, powiat, wojew.)

6. W-wa ul. Cieszczyńska 15/1321
Miejsce zamieszkania (dokładny adres)

7. parafia św. St. Kostki
Cerkwie, kościoła, synagogi, modlitwy, itp.

8. Ksieć
Instytucji — podać w pełnym brzmieniu i stanowisku

9. polnie
Narodowość

10. rytne
Wyznanie — stopień nauki

11. kapłan
Zawód

12. chłopackie
Pochodzenie społeczne

13. bp
Przynależność partyjna

Wypełnić drukami drukowanymi Bierami.

5-51183 I D 5 137/83

Treść i nr sprawy, nazwa jednostki

6. 1.09.22.09.83 W. Siedl. słow
m-nicot elektryko plus dupl
mym. oboze; miodzińska
wbluwa sumienia i
myślania; na rozkaz PRK
przy wyznaczeniu obywateli
władzy w tym mie i
i innych m. w w w w.

24.08.1984 r. Sąd rej.
zła m. St. Winy pontep.
mował na Anioły wof.
o amnestii.
Alita kontrolne zrozobno
warszawski wydział Siedl. do Nr.
116-10194.

MARSZA
KSTROUŁA, SIEBŁCE.

duplikat wyc. - 27.1.89/16.

MAR-S. WDL.

On 22 September 1983 the Investigation Department of Warsaw Internal Affairs Office opened an investigation against... for abusing the freedom of conscience and religion to the detriment of the People's Republic of Poland during performance of religious ceremonies in Warsaw and other Polish cities.

On 24 August 1984 District Court for the Capital City of Warsaw discontinued proceedings under the law on amnesty.

Records of investigation were placed in the archives of the Warsaw Internal Affairs Office under No. III-3152.

Kartoteka służb radzieckich, 1939 r.
Card files of Soviet services, 1939

HDA SBU, Ukraina/Ukraine

Kélt.	Archív szám	A dosszié megnevezése	Dosszié száma	Kötet	Lapszám	Méret, ki állt lejt leadón (ostály, állomány megnev.)	Átvétő neve	Megjegyzés
1939. 2.	58	306	Miss Péter	H-60705	T/1B	Somogyi	○	
		307	Hakobcs	H-65296	T/1B	M/1.	—	✓
		308	Belovegy	H-61147	T/1B	Bács M/10.	—	✓
		309	Váci	H-62552	T/1B	Bács M/10.	—	✓
		310	Hárpáti Emese	H-57979	T/1B	M/10	—	✓
		311	Regős	H-56878	T/1B	M/10	—	✓
1939. 2.		312	Mojca	H-65560	T/1T +1	M/10	Meghatalmazás a M/10-11. osztály...	
		313	Rovszki György	H-60877	T/1			
		314	Sudax János	H-61446	T/1			
		315	Rovszki László	H-50058	T/1			
		316	Szabó Károly	H-18273	T/1			
		317	Endrédi	H-61887	T/1			
		318	Nagy János	H-60427	T/1			
		319	Tölgyesi László	H-56284	T/1			

ÁBTL, Węgry/Hungary

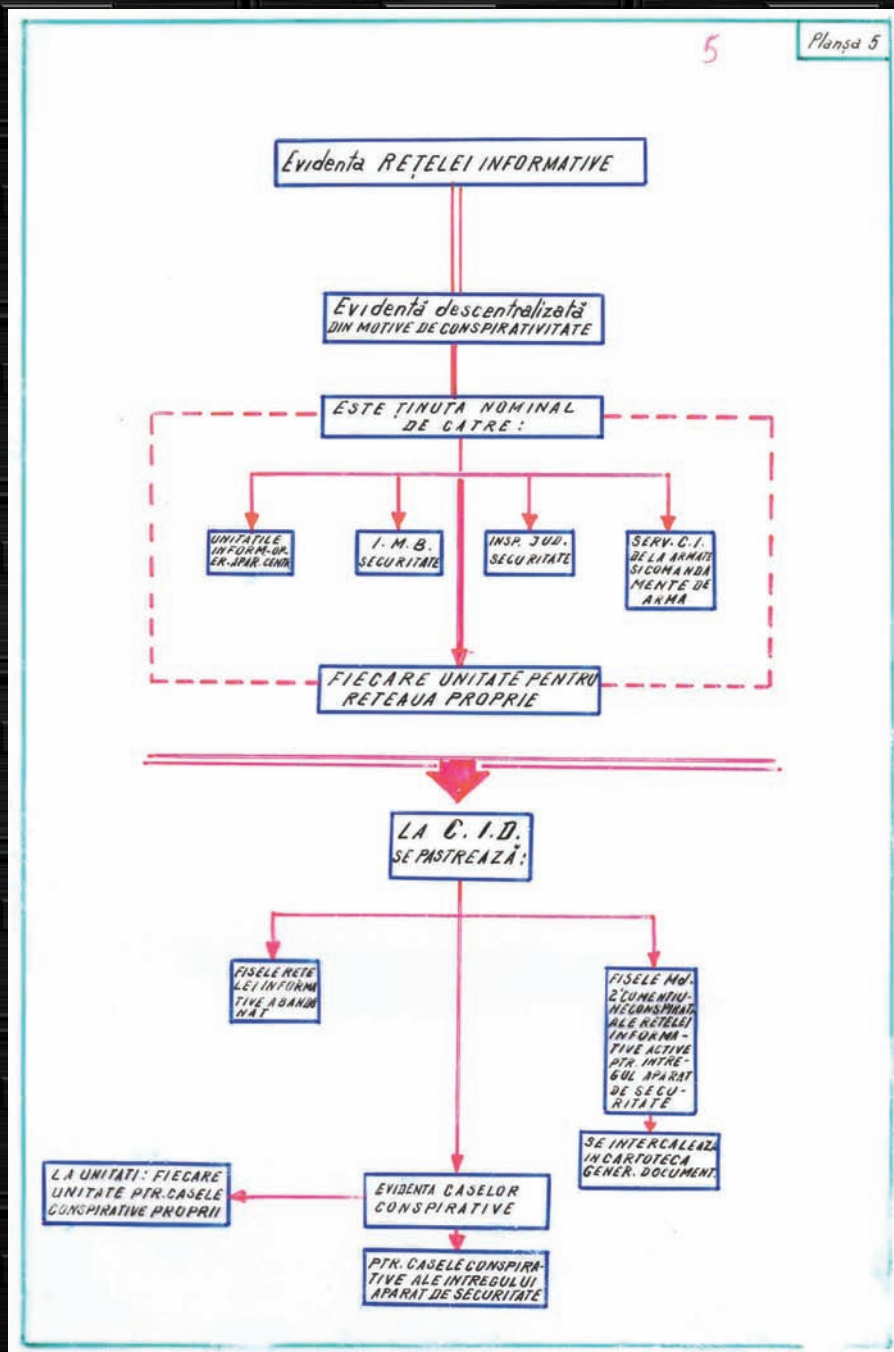
Sorszám	A nyitás kelte	Dosszié szám	A nyitó szerv	A dosszié neve	Átadások	Irattározás oka, ideje Irattári szám
18	1950. XI. 10.	31-1096	Conceptio megyei MŰV. Bajai Pft. felfüggesztés		1951. VI. 14. v. 17. oml. (6 v. 1951) 1951. VI. 14. v. 17. oml.	
19	1950. XI. 12.	31-1097	—	MŰV. Kecskeméti Állomás és filialéi	1951. VI. 14. v. 17. oml. 1954. VI. 14. v. 17. oml. 1952. VI. 14. v. 17. oml.	
19	1950. XI. 12.	31-1098	—	Szegedi Tüd. Egyletnek megyei központi kar	1951. VI. 14. v. 17. oml. Megjegyzés: aktív	
19	1950. XI. 12.	31-1099	—	Szegedi Tüd. Egyletnek városi kar	1951. VI. 14. v. 17. oml. Megjegyzés: aktív	3

W Rumunii ewidencja sieci pozostawała

ZDECENTRALIZOWANA.

In Romania, registration of the network remained

DECENTRALIZED.

Schemat ewidencji sieci agenturalnej w służbach rumuńskich.

A registration chart of the agent's network in the Romanian intelligence services.

CNSAS, Rumunia/Romania

Wykorzystywany w niektórych krajach bloku wschodniego klaser produkcji węgierskiej. Wewnątrz na ruchomych półkach przechowywano kuwety, w których znajdowały się karty kartoteczne.

A stock book used in some countries of the bloc, made in Hungary. Inside, trays with file cards were stored on movable shelves.

fol. P. Zielony, IPN

COMPUTERIZATION

INFORMATYZACJA

49

Pracownia komputerowa czeskosłowackich służb specjalnych w latach osiemdziesiątych.

A computer lab of the Czechoslovak special services in the 80's.

ABS, Czechy/Czech Republic

Jednostka centralna MERA 7905
kompatybilna z komputerami RIAD,
7905 MERA central unit, compatible
with RIAD computers,

Muzeum Techniki, Polska
/Museum of Technology, Poland
fot. P. Życieński, IPN

Monitor ekranowy MERA 7910
wraz z klawiaturą, kompatybilny
z komputerami RIAD.

MERA 7910 screen with keyboard,
compatible with RIAD computers.

Muzeum Techniki, Polska/Museum of Technology, Poland
fot. P. Życieński, IPN

TAJNE SPEC. ZNACZ.

**ZARZĄDZENIE NR 0053/89
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

z dnia 20 czerwca 1989 r.

w sprawie rozwoju informatyki w resorcie spraw wewnętrznych

- § 2
1. Koordynację prac w zakresie rozwoju informatyki w resorcie spraw wewnętrznych prowadzi Dyrektor Biura „C” MSW pod nadzorem Szefa Służby Zabezpieczenia Operacyjnego.

Ustala się, że jednostką koordynującą całokształt rozwoju informatyki w resorcie spraw wewnętrznych jest Biuro 'C' MSW.

Zarządzenie nr 0053/89 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 VI 1989 r. ustalające Biuro „C” MSW jednostką koordynującą rozwój informatyki w resorcie spraw wewnętrznych

Ordinance No. 0053/89 of the Minister of Internal Affairs of 20 June 1989, appointing the Bureau „C” of MIA as a unit coordinating the development of IT in the Ministry of Internal Affairs.

IPN BU 1983/7 k.78

TABELA NR 1. Parametry techniczne sprzętu komputerowego.

Rodzaj parametru	Komputer (kraj)	H6040 (USA)	R32 (PRL)	R11B (WRL)	R61 (ZSRR)	Wymagania techniczne na sprzęt komputerowy Ośrodka Centralnego
Rok instalacji		1973	1980	1980	1985	
Pamięć operacyjna (MB)		1	2	1	8	> 2
Moc obliczeniowa (tys. oper./sek)		240	220	1500	2000	>1000
Pamięć zewnętrzna (MB)		1200	1600	300	1200	4000
Przepustowość kanału WE/WY (KB/sek)		1500	900	400	500	>2500
Ilość kanałów teletransmisyjnych		32	128	16	brak	> 128
Procent niezawodności		95	95	98	70	100

Tabela parametrów technicznych sprzętu komputerowego w resorcie spraw wewnętrznych (dla maszyn: H 6040 i R-32, R-11, R-61)

Table of the technical characteristics of computer hardware in the Ministry of Internal Affairs

IPN BU 0533/10 k.34

In individual rows the following data is provided: Year of installation, RAM in MB, computing power (in thousands of operations per second), auxiliary memory in MB, channel capacity in KB per second, number of transmission channels, percentage of reliability.

Liczba osób, pozostających w zainteresowaniu SB i danych o nich szybko rosła, a więc kartoteki pęczniały i uzyskanie z nich informacji trwało coraz dłużej.

W CELU USPRAWNIENIA PRACY PODJĘTO PRÓBĘ ZASTOSOWANIA ELEKTRONICZNEGO PRZETWARZANIA DANYCH.

W 1980 roku działające dotychczas jako odrębna jednostka Biuro Informatyki zostało wchłonięte przez Biuro „C”, które już do końca istnienia Służby Bezpieczeństwa pełniło kierowniczą rolę w zakresie resortowych prac nad rozwojem informatyki.

Biuro „C” pracowało na sprzęcie zachodnim firmy HONEYWELL BULL. Prace eksperymentalne prowadzono na sprzęcie produkcji polskiej i krajów bloku radzieckiego m.in. MERA i JS RIAD. Równolegle pracowano nad budową sieci teletransmisyjnych.

The number of people being SB's subject of interest and data concerning them grew rapidly, thus card files swelled and obtaining information from them became increasingly longer.

IN ORDER TO FACILITATE THE WORK, AN ATTEMPT TO USE ELECTRONIC DATA PROCESSING WAS MADE.

In 1980, the Informatics Bureau that until then had operated as a separate unit was absorbed by the Bureau “C”, which till the end of the existence of the Security Service played the leading role in departmental works for IT development.

The Bureau “C” worked on the western hardware of the HONEYWELL BULL company. Experimental works were often conducted on hardware produced in Poland and Soviet bloc countries, such as MERA and JS RIAD. Simultaneously, works on the construction of a telecommunication transmission network were in progress.

SCHEMAT ORGANIZACYJNY ZINTEGROWANEGO SYSTEMU INFORMACYJNEGO RESORTU MSW

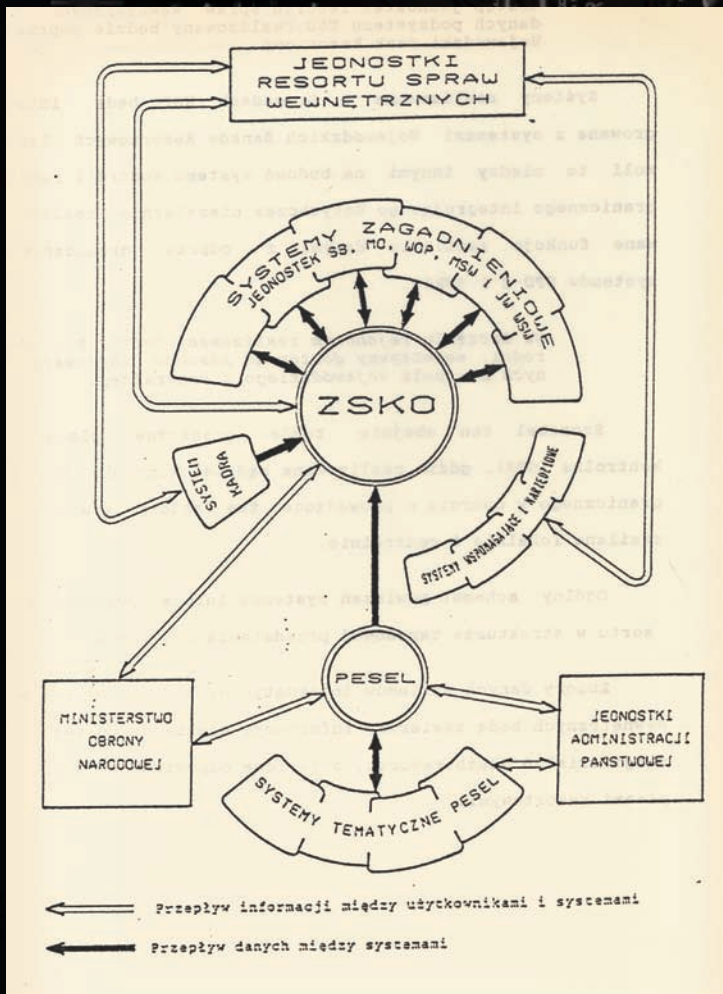

Organizational chart of information flow of the Integrated Operational Record System (ZSKO) in the Ministry of Internal Affairs

Taśmy magnetyczne do zapisywania danych Zintegrowanego Systemu Kartotek Operacyjnych (ZSKO) w resorcie spraw wewnętrznych

Magnetic tapes for recording data from the Integrated Operational Record System (ZSKO) in the Ministry of Internal Affairs.

fot. P. Zielony, IPN

Schemat powiązań systemów informatycznych resortu
 Chart of links among department's IT systems

IPN BU 0533/10 k.15

Trwają także prace dotyczące budowy systemów informatycznych dla potrzeb resortu spraw wewnętrznych. Zarówno w pionie SB jak i MO dobiega wstępny etap tworzenia centralnego modułu Zintegrowanego Systemu Kartotek Operacyjnych, obejmującego swoim zakresem podmiotowy zapisy ewidencji operacyjnej gromadzonej w kartotekach Biura "C" MSW. Głównym zadaniem realizowanym obecnie w tej dziedzinie jest rozwiązanie kompleksu zagadnień organizacyjnych i technicznych warunkujących rozszerzenie na cały kraj systemu ewidencji zainteresowań czynnych Służby Bezpieczeństwa wykorzystującego techniki informatyczne.

W minionym półroczu podjęto realizację wstępną pierwszych funkcji nowego systemu dotyczących rejestracji czynnych zainteresowań poszczególnych pionów służb resortu w wybranych jednostkach, a w tym w WUSW Kalisz i Piotrków. Rozpoczęto również pierwsze pilotowe prace nad realizacją funkcji statystycznych.

Opracowany przez Biuro „C” Zintegrowany System Kartotek Operacyjnych (ZSKO),

**ZASADNICZO SKRÓCIŁ
 OBIEG INFORMACJI.**

gdyż uzyskiwano je wówczas drogą elektroniczną.

Technika komputerowa stosowana była m.in. w systemach sterowania i kontroli, kryptografii, daktyloskopii, fonoskopii i chemii analitycznej.

The Integrated Operational Record System (ZSKO) developed by the Bureau "C" **ESSENTIALLY SHORTENED**

THE CIRCULATION OF INFORMATION, because it enabled obtaining it electronically.

The computer technology was used, inter alia, in control systems, cryptography, dactyloscopy, phonoscopy and analytical chemistry.

Materiały do referatu na odprawę krajową poświęconą pracy pionu „C” z 17 V 1985 r. omawiające m.in. wstępny etap tworzenia elektronicznej bazy danych gromadzącej zapisy ewidencji operacyjnej w pionie SB i MO. Pilotażowe prace podjęto w wybranych jednostkach terenowych resortu spraw wewnętrznych, m.in. WUSW Kalisz i Piotrków.

Materials for a lecture delivered at a national briefing on the work of "C" division of 17 May 1985, discussing, inter alia, an initial stage of creating an electronic database for collecting records of the operational files in SB and MO divisions. Pilot works were undertaken in selected Ministry of Internal Affairs' field units, including the Provincial Office of Internal Affairs (WUSW) in Kalisz and Piotrków.

IPN BU 1585/5041 k.3

§ 1.

1. Wydział V Biura "C" Ministerstwa Spraw Wewnętrznych działa w oparciu o Porozumienie o utworzeniu Połączonego Systemu Ewidencji Danych o przeciwniku /PSED/ zawarte przez resorty bezpieczeństwa i spraw wewnętrznych państw socjalistycznych oraz zgodnie z przepisami dotyczącymi tego systemu.
2. Jest odpowiedzialny za gromadzenie, przygotowywanie i rejestrację w PSED informacji o osobach, instytucjach i organizacjach prowadzących wrogą działalność przeciw państwom socjalistycznym oraz sprawdzanie i informowanie jednostek Służby Bezpieczeństwa, zgodnie z ich zainteresowaniami o tego rodzaju osobach bądź obiektach.
4. Bazą działania Wydziału V Biura "C" są materiały znajdujące się w kartotekach własnych oraz informacje zgłaszane przez jednostki operacyjne resortu spraw wewnętrznych.

Zakres pracy Wydziału V Biura „C” MSW opracowanego przez jego naczelnika Ireneusza Zielińskiego z dnia 10 IX 1977 r.

The scope of work of the 5th Division of MIA Bureau „C” developed by its head, Ireneusz Zieliński, dated 10 September 1977.

IPN BU 01583/39 k.4.5

In this memo of 12 October 1989, an unsigned author had no doubts that in 1990 the next meeting of countries participating in PSED would be held in Budapest. He also wrote:

Political and social changes happening in our country will require re-evaluation of some categories of people subject to registration in the System (PSED) (...) taking into account the new conditions, it would also be worthwhile to assess the level and effectiveness of multilateral PSED cooperation and bilateral interests between the System's participants, providing for the benefits and needs of operational units.

Rozwój współpracy w PSED

Proponuje się realizować ją zgodnie z podpisanymi dokumentami.

Realizacja zawartych w nich idei powinna iść w kierunku:

- organizacji ewidencji obiektów przeciwnika,
- usprawnienia łączności nowoczesnymi środkami między abonentami Systemu a Aparatem Roboczym,
- rozwojem wymiany danych na magnetycznych nośnikach informacji.

Zagadnienia te będą omawiane w Budapeszcie na kolejnej naradzie w 1990r.

Zachodzące u nas zmiany polityczno-społeczne będą wymagały przewartościowania niektórych kategorii osób podlegających rejestracji w PSED.

Z drugiej strony warto też, biorąc za podstawę nowe warunki, dokonać oceny poziomu i efektywności wielostronnej współpracy PSED oraz dwustronnych interesów uczestników Systemu, uwzględniając korzyści i potrzeby jednostek operacyjnych.

Niepodpisana notatka z dnia 12 X 1989 r. (premierem był już wówczas Tadeusz Mazowiecki);

An unsigned note dated 12 October 1989 (Tadeusz Mazowiecki was the Prime Minister of Poland by then);

IPN BU 01619/25 k.1

ÁBTL. Węgry/Hungary

Совершенно секретно

МАТЕРИАЛЫ СОВЕЩАНИЯ

СОУД

HYAHAN, Am. A K G Gera 11.05.82
 BWV Gera MfS 217 / 82
 18. MAI 1982
 Typ Nr. 522
 BStU 000004

Erfassungsbeleg
 (Mit Schreibmaschin oder in Druckform ausfüllen)

012742

1. Grunddaten zur Person

1.1. Name, Vorname(n), Geburtsname, weitere Namen deutsch
 Sprache

1.2. Geburtsort, Passortort, Geburtsdatum deutsch
 Sprache

1.3. Geburtsdatum (Geburtsort) deutsch
 Sprache

1.4. Geburtsdatum (Geburtsort) deutsch
 Sprache

1.5. Geburtsdatum (Geburtsort) deutsch
 Sprache

1.6. Geburtsdatum (Geburtsort) deutsch
 Sprache

1.7. Geburtsdatum (Geburtsort) deutsch
 Sprache

1.8. BRD deutsch
 Sprache

1.9. Angaben zu Verwandten (Name, Vorname(n), Wohnort/Arbeitsort) deutsch
 Sprache

1.10. geb., Ehefrau deutsch
 Sprache

2. Zuordnung zu der (den) Personenkategorie(n)

PK. 1 Wird der Verbindung zum Geheimdienst verdächtigt
 PK. 4 Teilnehmer an der Tätigkeit einer subversiven
 Organisation

* Datenfelder unterstreichen

Form 800

Dokument z danymi osobowymi bawarskiego urzędnika granicznego zarejestrowanego przez Stasi w systemie informacji SOUD. 11 V 1982 r.

A document with personal data of a Bavarian border protection officer registered by the Stasi in the SOUD information system on 11 May 1982

BStU, Niemcy/Germany

W 1977 roku rozpoczął działalność Połączony System Ewidencji Danych o Przeciwniku – PSED (ros. Система Объединенного Учета Данных о Противнике – СОУД / Sistema Obedinennogo Uczota Danych – SOUD) gromadzący dane o osobach, instytucjach i organizacjach prowadzących działalność szkodzącą państwu bloku wschodniego.

CENTRALA SYSTEMU ZNAJDOWAŁA SIĘ W MOSKWIĘ.

Realizacją tych zadań w PRL zajmował się odrębny wydział funkcjonujący w strukturach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Biura „C” MSW. Podobnie wyglądała sytuacja w organach bezpieczeństwa innych państw.

Po przemianach dokonanych w 1989 roku w MSW zaczęto uwzględniać możliwość zmian form współpracy, lecz – nie mogąc przewidzieć, jak rozwinie się sytuacja polityczna – obawiano się wyraźnego wskazania kierunku zmian.

In 1977 a Integrated Data Recording System on the Enemy was launched (PSED; Russian: Система Объединенного Учета Данных о Противнике – СОУД) to collect data on individuals, institutions and organizations acting – as formulated officially – against the Soviet bloc countries.

THE CENTRAL CONTROL UNIT, CALLED THE WORKING APPARATUS, WAS LOCATED IN MOSCOW.

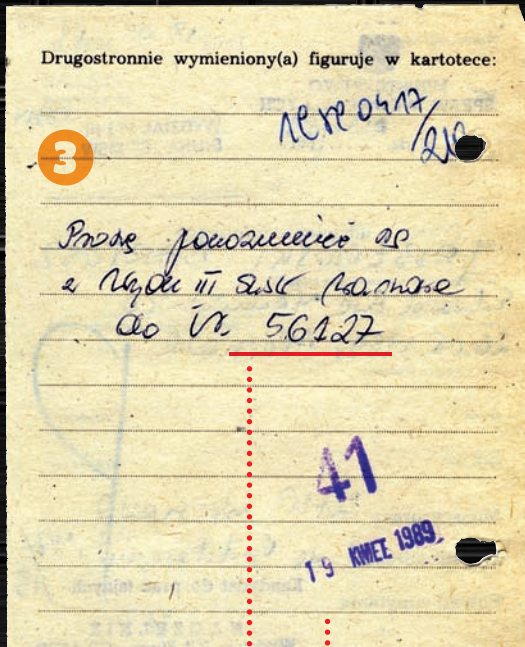
In order to accomplish this task, a separate department was created in the Ministry of Internal Affairs of the People's Republic of Poland as a part of the Bureau “C”.

In other state security services the situation was similar.

After the transformations which took place in 1989, the Ministry of Internal Affairs started to consider a possibility of changing its forms of cooperation; however – not being able to predict how the political situation would develop – they were afraid to indicate any clear directions for changes.

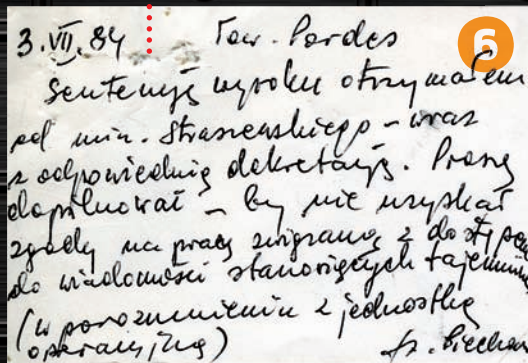

(pod tym numerem kryje się kontakt operacyjny)

IPN BU 45/391 k.61v

This document informs that the assessed person is an operational contact (one of the secret collaborators categories) of the Security Service (SB).

The Deputy Director of the Bureau „C” instructs an employee: Please make sure that he [Zbigniew R...] does not receive permission to perform a work related to the access to secret information (in agreement with the operating unit)

IPN BU 067/2 k.395

Organy bezpieczeństwa państwa dysponowały różnorodnymi środkami pozwalającymi ingerować w życie tzw. „szarego obywatela” i robiły to nawet wtedy, gdy nie prowadził on żadnej działalności politycznej. Stosowanie tego rodzaju praktyk ułatwiało między innymi konieczność opiniowania kandydatów do prac związanych z dostępem do informacji niejawnych.

POZYTYWNE OPINIE NAJCZĘŚCIEJ OTRZYMYWALI:

- ★ członkowie rodzin funkcjonariuszy (1)
- ★ byli funkcjonariusze (2)
- ★ oraz współpracownicy organów bezpieczeństwa (3)

W pozostałych przypadkach nie zawsze wystawiano pozytywną opinię. (4)

Zdarzało się, że osoby, które otrzymały opinię negatywną były zwalniane z pracy. Odwoływały się one do sądu, który niekiedy nakazywał ponowne ich zatrudnienie w dotychczasowym miejscu pracy. (5) W takich sytuacjach dokładano starań, aby pracownik nie objął tego samego stanowiska z którego został usunięty. (6)

One of the ways in which state security services influenced the situation in the country was issuing opinions on candidates for working in posts (usually managerial ones) related to access to classified information.

POSITIVE OPINIONS WERE PRIMARILY ISSUED FOR:

- ★ family members of officers (1)
- ★ former officers (2)
- ★ and collaborators of state security authorities (3)

In other cases, positive opinions often were not issued. (4)

It sometimes even happened that people receiving a negative opinion were dismissed from work. Individuals sometimes appealed to courts that in some cases ordered their re-employment in their hitherto workplace. (5) In such situations efforts were made so that the employee would not take up the same position from which he or she was removed. (6)

OBTAINING OPINIONS

58

OPINIOWANIE

Opiniowanie obywatela dotyczyło również szeregu innych dziedzin życia, m.in.:

- ✳️ pracy w niektórych instytucjach np. w PEWEX-ie,
- ✳️ posiadania broni,
- ✳️ rejsów morskich (międzynarodowych),
- ✳️ a nawet (w 1987 r.) posiadania telewizji satelitarnej.

Najwięcej uwagi poświęcano jednak wyjazdom zagranicznym. Zbierano informacje nie tylko o ubiegającym się o wyjazd, ale także o współmałżonku, a jeśli celem nie był kraj obozu radzieckiego – również o osobie zapraszającej.

W LATACH PIĘCDZIESIĄTYCH DLA WYJEŹDZAJĄCYCH UTWORZONO ODRĘBNĄ REJESTRACJĘ.

Przeszkody w otrzymaniu zgody na wyjazd zagraniczny (paszportu) były niekiedy zupełnie niezależne od obywatela, np. zamieszkiwanie w okolicy obiektów wojskowych lub linii kolejowych uważanych za strategiczne. Oczywiście utrudnienia spotykały także osoby prowadzące działalność opozycyjną. Starania o paszport, szczególnie przez naukowców, literatów, dziennikarzy, SB traktowała jako okazję ułatwiającą możliwość

POZYSKANIA DO WSPÓŁPRACY.

Wszelkie opinie wydawano niekiedy w sposób nieodpowiedzialny.

Nr kolejny	Data wpływu i Nr karty E-15	Nazwa jednostki sprawdzającej	Powód sprawdzenia
6738	01.09.83	biuro pr. PEWEX	W. v. KSMO
6748	07-07-1983		
6769	A-01311/83	ub. big p. bron	Wydz. Og. KSMO
13134	10.01.87	Med. wydz. 2202 w. i. w.	N. Parp. WUW Skierwice
13147	" - 048707	"	W. v. KSMO
13148	A-03897/87	ub. odbron. do. kontrol.	W. Doplyny SSW

Wypisy z dzienników koordynacyjnych z 1983 i 1987 r.
Extracts from coordination journals from 1983 and 1987.
IPN BU 0644/497 t.1, IPN BU 0644/722 t.1

1. Kwestionariusze paszportowe nadesłane z Wojewódzkich Komend M.O. należy zarejestrować w Wydziale X-tym w oddzielnie do tego celu zaprowadzonej książce rejestracyjnej / wzór Nr.1/ nadając każdej sprawie kolejny numer.

Na każdą starającą się o wyjazd osobę wypełnia się kartę skorowidzową /E-59/ z uwidocznieniem nazwiska imienia, imienia ojca, daty urodzenia, kraj do którego wyjeżdża oraz numeru rejestracyjnego.

Z kart skorowidzowych składa się ruchomy inionny skorowidz.

Pismo wicedyrektora Departamentu X Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego do naczelników Wydziałów X w WUdsBP z dnia 23 VI 1956 r.

A letter of a Deputy Director of the Department X of the Committee for Public Security to heads of Departments X in the Provincial Offices for Public Security of 23 June 1956

IPN BU 0326/117 k.92

Postanowienie o zastrzeżeniu wyjazdów za granicę z 11 X 1988 r.

The provision on banning trips abroad dated 11 October 1988

IPN By 300/6 k.47

Uzasadnienie faktyczne

Wymieniony został ukarany przez Kolegium d/s Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy Warszawa Żoliborz w sprawie A-771/88 grzywną w wysokości 40.000,- zł oraz przepadkiem dowodów rzeczowych, za to, że bez wymaganego zezwolenia przerosł znaczne ilości nielegalnych wydawnictw tj. za czyn z art. 52 a § 1 pkt 1 kw w zw. z art. 20 ustawy z dnia 26.01.1984 r. prawa prasowego. Przeciwno wym. toczy się postępowanie egzekucyjne, ponieważ w oznaczonym terminie nie uiszczył orzeczonej kary grzywny. /RSOW-25/88/.

NACZELNIK BIURU ŚLEDZIEGO
SUSW w Warszawie
płk mgr M. ADAMSKI

(pocpisz wnioskującego naczelnika wydziału)

ppor. M. Mazur
/tel. 66-47/

ZASTĘPCA SZEFA
STOLECZNEGO URZĘDU PRAW WEWNETRZNYCH
do Służby Bezpieczeństwa
w Warszawie
płk mgr Stefan Ostapiński

(data, pieczęć i podpis kierownika jednostki)

Punkt kontroli paszportowej na polsko-czechosłowackim przejściu granicznym. Funkcjonariusz MO podczas rozmowy z celniczką i żołnierzem WOP.

The passport control point at the Polish-Czechoslovak border. A Citizen's Militia officer during a conversation with a customs officer and a Polish Border Guard (WOP).

IPN BU 024/47/9

Zdarzają się wypadki, że UBP powiatowe i woje-wodzkie wydają zapytującym o to urzędowi dwie krancowo sprzeczne opinie o jednej i tej samej osobie.

Jako przykład podaje opinie, wydane z terenu WUBP Olsztyn.

I opinia: "... pracuje na tym stanowisku 11-ty miesiąc, cieszy się dobrą opinią wśród pracowników P.K.P. Jest on cichym, spokojnym obywatelem, członkiem P.P.R-u. Dobrze ustosunkowany do rządu obecnego, z pracy swej wywiązuje się b. dobrze."

II opinia: "... zapatrywany reakcyjnych, do obecnego rządu ustosunkowany zły. Opinie ma zły, gdyż ma pociąg do alkoholu. Pozno wraca do domu w stanie nietrzeźwym. Stosunki koleżeńskie utrzymuje z ludźmi o zapatrywaniach reakcyjnych."

Pismo okólne dyrektora Gabinetu Ministra z dnia 14 II 1947 r.

A circular letter from the Director of the Cabinet of the Minister of 14 February 1947

IPN BU 01258/135 k.9

Tylko osoby uprzywilejowane miały możliwość pracy w sklepach w których sprzedawano powszechnie niedostępne towary importowane i krajowe. Produkty te można było nabywać jedynie za dewizy lub specjalne bony. Tego rodzaju sieć sklepów charakterystyczna była dla krajów byłego bloku wschodniego, na przykład w NRD nazywała się Intershop, Czechosłowacji – Tuzex, ZSRR – Beryozka, Bułgarii – Corecom oraz w Polsce – Pewex. Na zdjęciu widoczne wnętrze sklepu Pewex, 1985 r.

Only privileged people could work in shops where imported and domestic goods, unavailable in "ordinary" shops, were sold. These products could be acquired only for foreign currencies. A chain of such stores was characteristic for former Eastern bloc countries, for example, in East Germany it was called Intershop, in Czechoslovakia – Tuzex, in the USSR – Beryozka, in Bulgaria – Corecom and in Poland – Pewex. In the picture is the interior of a Pewex shop, 1985.

fot. M. Macierzyński, Reporter

Citizens had to obtain SB opinions concerning several other areas of their lives, such as:

- ✳ work in some institutions, e.g. in PEWEX,
- ✳ possession of weapons,
- ✳ sea voyages,
- ✳ and even (in 1987) whether they could have a satellite TV.

However, most attention was paid to trips abroad. Information was collected not only about the person applying to go abroad but also about their spouse, and if the destination was different than a country of the Soviet camp – about the person inviting them as well.

IN THE FIFTIES A SEPARATE REGISTRATION WAS CREATED FOR FOREIGN TRAVELERS.

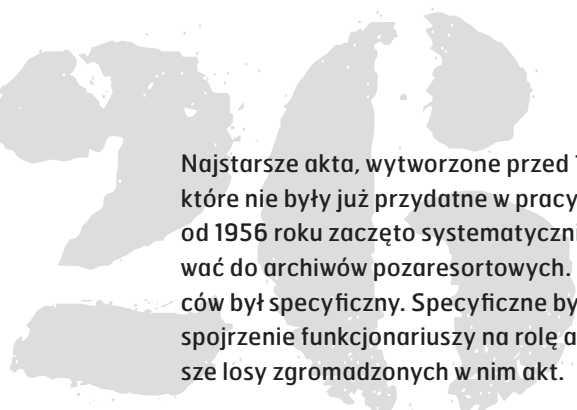
Obstacles in obtaining permission to travel abroad (a passport) were sometimes absolutely independent of the citizen; they included for example living in the vicinity of military installations or of railway lines that were considered strategic. Obviously, also people engaged in opposition activities met with difficulties.

This document points out that the assessed person was punished for distributing "illegal publications" (meaning materials published without permission of the public authorities).

Application for a passport, especially if submitted by scientists, writers or journalists was treated by the SB as an occasion

TO EASILY GAIN A COLLABORATOR.

CREATING HISTORY

Najstarsze akta, wytworzone przed 1945 rokiem, które nie były już przydatne w pracy operacyjnej od 1956 roku zaczęto systematycznie przekazywać do archiwów pozaresortowych. Krąg odbiorców był specyficzny. Specyficzne było również spojrzenie funkcjonariuszy na rolę archiwum i dalsze losy zgromadzonych w nim akt.

DO OPRAWIANIA DOKUMENTACJI ZGODNIE ZE SZTUKĄ ARCHIWALNĄ NIE PRZYWIĄZYWANO WIĘKSZEJ WAGI;

samo archiwum traktowano jako jedną z form ewidencji operacyjnej, nie dopuszczano myśli, że akta resortu mogą być kiedykolwiek udostępnione naukowcom. Szef wydziału archiwalnego podczas odprawy w styczniu 1972 roku wyraził to lapidarnie: „...na podstawie doniesień nikt historii pisać nie będzie, ponieważ chyba nigdy do tych celów nie będą udostępnione...”

Przy takim rozumieniu roli archiwum

NAJWAŻNIEJSZE ZADANIE STANOWIŁO SPORZĄDZANIE PRZYDATNYCH W PRACY OPERACYJNEJ KARTOTEK.

Na specjalnych kartkach odnotowywano dane personalne m.in. wszystkich funkcjonariuszy polskiej policji i żandarmerii od 1926 roku, a zajmujących stanowiska podoficerskie i wyższe – od 1918 roku.

Posiadana dokumentacja stanowiła podstawę opracowań dotyczących historii własnej, np. wykazu funkcjonariuszy centrali resortu zajmujących stanowiska od kierownika sekcji wzwyż z krótkim przebiegiem służby, jak też prac przydatnych do walki z opozycją – o zwalczaniu strajków w okresie międzywojennym, o kadrze kierowniczej NSZZ „Solidarność”.

Starting from 1956, the oldest documents, produced prior to 1945, which were no longer useful in operational work, were systematically transmitted to the archives outside the Ministry. The group of recipients was specific. Also, the approach that officers had to the role of the archives and the future of collected files was specific.

ELABORATING DOCUMENTATION IN ACCORDANCE WITH APPROPRIATE CRAFTSMANSHIP WAS OF LITTLE IMPORTANCE;

the archive itself was treated as a form of operational registration, no thought was even allowed that the files of the Ministry could ever be made available to researchers. During a briefing in January 1972 the head of the archive department put it briefly: “... nobody will write history based on these reports as probably they will never be made available for this purpose ...”

With this understanding of the role of the archive,

THE MOST IMPORTANT TASK WAS PREPARING CARD FILES THAT WERE USEFUL FOR OPERATIONAL WORK.

The personal data of, among others, all the officers of the Polish police and gendarmerie since 1926, and for non-commissioned officers and higher ranks – since 1918, were recorded on special cards.

This documentation was the basis for studies on the intelligence’s own history, such as a list of officers employed in the headquarters of the Ministry in positions ranging from head of section, including a short history of their employment, as well as on works useful for fighting the opposition – on the overpowering strikes in the inter-war period or leadership of “Solidarity” trade union.

Dyrektor Centralnego Archiwum i Dyrektor Biura Ewidencji Operacyjnej MSW przekażą:

a/ do Biura Historii Partii KC PZPR:

- akta więzienne, prokuratorskie i sądowe z przed 1939 r. dot. b. członków KPP, z tym że przed przekazaniem zostaną sporządzone ich fotokopie, które przechowywać będzie Centralne Archiwum MSW,
- akta Delegatury i AK z okresu okupacji o charakterze politycznym;

Fragment zarządzenia 0147 wiceministra SW A. Alstera 4 VII 1958 r.

An excerpt from an Ordinance, No. 0147, of an under-secretary of Internal Affairs Antoni Alster dated 4 July 1958.

IPN BU 01225/289 k.66

Archiwum jest jak wiadomo jedną z form ewidencji operacyjnej i zajmuje się gromadzeniem, opracowywaniem, udostępnianiem i udzielaniem informacji o osobach i faktach zgromadzonych w dokumentach, jak również pomaga jednostkom operacyjnym. Dlatego też aby to dobrze wykonywać należy mieć uporządkowane sprawy i dokumenty.

Chcę jeszcze przypomnieć że przy porządkowaniu teczek pracy należałoby pozostawić na przechowanie na okres bezterminowy takie, które mogą mieć znaczenie szkoleniowe lub historyczne. Co prawda na podstawie doniesień nikt historii pisać nie będzie, ponieważ chyba nigdy do tych celów nie będą udostępnione ale do szkolenia mogą się przydać.

Fragment referatu naczelnika Wydziału II Biura „C” na krajowej naradzie naczelników wydziałów „C” z dnia 25 I 1972 r.

An excerpt from a lecture of head of Department II of the Bureau „C” delivered at a national meeting of heads of „C” departments on 25 January 1972.

IPN BU 0529/6 k.136.138

Warszawa, czerwiec 1957 r.

POPRAWKI DO INSTRUKCJI O REJESTRACJI
CENTRALNEGO ARCHIWUM Z KWIEŃNIA 1955 r.

Rejestracji podlegają :

- p.2-c. - wszyscy funkcjonariusze żandarmerii od 1926 r., a od wachmistrza wwyż za cały okres międzywojenny.
- p.3.- - wszyscy funkcjonariusze PP od 1926 r. a od aspiranta wwyż za cały okres międzywojenny.
- U w a g a - : wszyscy funkcjonariusze Policji Politycznej i Sledczej bez wyjątku podlegają rejestracji za okres 1918 - 1939 r.
- p.4. Funkcjonariusze aparatu ucisku okupanta tylko w tym wypadku, gdy są przynajmniej 3 dane personalne.

DYREKTOR CENTRALNEGO ARCHIWUM
MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
/z. O K R E T /

IPN BU 01435/14 t.1
fot. P. Życieński, IPN

BIURO EWIDENCJI OPERACYJNEJ - BIURO „C” MSW	
DIREKTOR	
ZABAWSKI Jan	28.11.1956 —
ZASTĘPCY DYREKTORA	
MOTYL Elżbieta	28.11.1956 — 31.08.1965
SOBCZAK Stefan	20.02.1963 — 31.01.1968
CHOCISZEWSKI Kazimierz	1.06.1966 — 31.10.1971
KURPIAS Czesław	15.01.1967 — 14.08.1970
KUBICA Feliks	15.08.1970 — 31.03.1975
PIOTROWSKI Kazimierz	1.08.1972 —

Z poprawek dyrektora CA MSW do instrukcji o rejestracji. Czerwiec 1957 r.

From the Cental Archive of MIA Chief's amendment to the instruction of registration.

IPN BU 01254/348 k.16

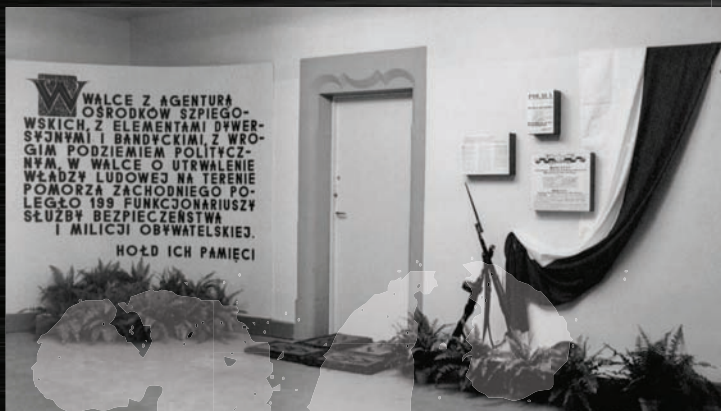

Uroczystości z okazji XXXIV rocznicy powstania MO i SB. Uroczyste nadanie sztandaru KWMO w Toruniu, IX 1978 r.
The Celebrations of the 34th anniversary of the MO (Citizens' Militia) and SB (Security Service). A flag awarding ceremony in the Provincial Citizens' Militia Headquarters in Toruń, September 1978
IPN By 451/391 t.1 k.69/1

Fragment wystawy upamiętniającej „poległych funkcjonariuszy SB i MO w walce z wrogami władzy ludowej na Pomorzu Zachodnim”. Szczecin, 7 X 1974 r.

A fragment of an exhibition commemorating "officers of SB and MO killed in the fight against the enemies of the people's power in Western Pomerania". Szczecin, 7 October 1974

IPN Sz 0012/534 t.3 k.3

Droży Towarzysze

*W 25 rocznicę zwycięstwa nad faszyzmem bohater-
skiej Armii Radzieckiej oraz powrotu przastarych Ziemi
Zachodnich i Północnych do Polski, najlepsze serdeczne
pозdrowienia ślemy Kierownictwu służbowemu i partyj-
nemu a za Waszym pośrednictwem wszystkim pracow-
nikom Urzędu Komitetu Bezpieczeństwa Państwo-
wego obwodu grodzieńskiego, w imieniu własnym, kie-
rownictwa służbowego i partyjnego oraz całego stanu
osobowego Służby Bezpieczeństwa woj. białostockiego,*

*O zwycięstwie rozstrzygnęły przede wszystkim
potęga i heroizm głównych pogromców hitlerizmu narodów
radzieckich przy udziale odrodzonego Wojska Polskiego.*

*Z tej okazji Droży Przyjaciele przyjmijcie
gorące życzenia dalszych sukcesów w budownictwie komu-
nizmu i umacnianiu obronności swej ojczyzny, sukcesów
w pracy, pomyślności i zdrowia w życiu osobistym.*

Płk R. Modelewski

Białystok, dnia 9 maja 1970 r.

Fotokopia listu gratulacyjnego szefa wojewódzkiej SB w Białymstoku płk. M. Modelewskiego do szefa KGB obwodu grodzieńskiego z okazji tzw. Dnia Zwycięstwa. Białystok, 9 V 1970 r.

A photocopy of a congratulation letter from a provincial Security Service chief in Białystok, col. Kazimierz Modelewski to the KGB chief of Grodno district on the occasion of the so called Victory Day. Białystok, 9 May 1970.

КОМАНДАНТУ НАРОДНОЙ МИЛИЦИИ БЕЛОСТОКСКОГО
ВОЕВОДСТВА

полковнику - С. РОГОЛЕВСКОМУ

ПЕРВОМУ ЗАМЕСТИТЕЛЮ КОМАНДАНТА ПО СЛУЖБЕ
БЕЗОПАСНОСТИ

полковнику - Е. МИХАЛКЕВИЧУ

гор. Белосток

От имени руководства и всего личного состава Управления внутренних дел Гродненского облисполкома и Управления комитета госбезопасности по Гродненской области поздравляем Вас, всех сотрудников милиции и служб безопасности Белостокского воеводства с 32-й годовщиной создания милиции и служб безопасности Польской Народной Республики.

Свой праздник Вы отмечаете в обстановке, когда польский народ успешно трудится над претворением в жизнь решений УП съезда ПОРП. Обеспечивая высокий общественный порядок, оберегая труд и покой трудящихся, Вы принимаете самое непосредственное и активное участие в строительстве социалистической Польши.

Fotokopia listu gratulacyjnego szefa grodzienkiego obwodu KGB do szefostwa KW MO w Białymstoku z okazji 32 rocznicy powstania MO i SB. Grodno, 1 X 1976 r.

A photocopy of a congratulation letter from a KGB chief from Grodno district to head of the Provincial MO Headquarters in Białystok on the occasion of the 32nd anniversary of the MO and SB. Grodno, 1 October 1976.

IPN Bi 0062/443

Сотрудников милиции и государственной безопасности Гродненской области радует Ваши успехи в служебной деятельности. Мы гордимся традиционной дружбой между нашими коллективами, которую и впредь будем укреплять и развивать.

В этот праздничный день, дорогие товарищи, шлем Вам, Вашим семьям, всем работникам милиции и служб безопасности Белостокского воеводства наш братский привет, искренние пожелания крепкого здоровья, большого личного счастья и новых успехов в службе на благо польского народа.

Начальник УВД Гродненского
облисполкома
генерал-майор милиции
Н.А. Судилковский

Начальник УКГБ по
Гродненской области
полковник
И.А. Зацепин

" 1 " октября 1976 года.

Erich Mielke i inni przodujący funkcjonariusze MFS (Stasi) po uroczystości wręczenia odznaczeń przez Ericha Honeckera

Erich Mielke and other MfS (Stasi) leading officers after a ceremony during which decorations were awarded by Erich Honecker

BStU, Niemcy/Germany

ZADANIA SPECJALNE

SPECIAL TASKS

FUNKCJONARIUSZE EWIDENCJI I ARCHIWUM PRACOWALI NIE TYLKO PIÓREM.

Część z nich wykorzystywano do innych działań przeciw opozycji m.in. w grupach interwencyjnych oraz w ramach kierowanej przez Departament III tzw. nieetatowej grupy „Z”. W tym celu byli:

- ✳ szkoleni (1)
- ✳ wyposażeni w środki przymusu (2)

Wszyscy mieli RMG (ręczny miotacz gazu) oraz opatrunki, mężczyźni dodatkowo pistolety, pałki i maski przeciwgazowe (w celu możliwości działania w sytuacji, gdy do rozpraszania demonstracji lub wiecu używano gazów łzawiących)

- ✳ i kody porozumiewawcze w formie okładek na prawo jazdy. (3)

OFFICERS FROM THE REGISTERING OFFICE AND ARCHIVES WORKED NOT ONLY WITH A PEN.

Some of them were used for other actions against the opposition, including intervention groups and as a part of a so called freelance “Z” group directed by Department III. For this purpose they were:

- ✳ trained (1)
- ✳ equipped with a means of coercion (2)

They all had a HGT (hand gas thrower) and bandages; men additionally had guns, batons and gas masks (to be able to act in a situation when tear gas was used to disperse a demonstration or meeting),

- ✳ and communication codes in the form of covers for driving licenses. (3)

IPN BU 354/2 t.4 k.36/1
 fot. P. Życieński, IPN

Kody wskazywały sposób zaszyfrowanego przekazywania informacji, np. słowo córka oznaczało, że studenci wnoszą wrogie okrzyki, słowo teściowa - [zgrupowaniu] występują fizycznie.

The codes indicated how to transmit an encrypted information, e.g. the word daughter meant that students give hostile cries, the word mother-in-law - [the gathered people] act physically.

This fragment of a "class register" shows among other the following course topics:

- performing reconnaissance,
- detaining people during outbreaks against public order,
- crowd psychology,
- militia grapples, using the baton, incapacitating chemical agents and weapons,
- using means of communication

Rozkład zajęć
dla 5 Kompanii Grupy Interwencyjnej

Data	Godzina	Temat	Wykładowca
10.III.	8 ³⁰ - 9 ¹⁵	Wstępny "0" roli i zadaniach Grupy Interwencyjnej.	Dowódca Kompanii
	9 ²⁵ - 11 ⁰⁵	Zatrzymywanie osób w czasie wystąpienia przeciwko porządkowi publicznemu.	mjr Szczepaniak
	11 ³⁰ - 13 ²⁰	Psychologia tłumu.	ppłk Leńiewski
	13 ²⁰ - 15 ⁰⁰	Prowadzenie rozpoznania	płk Błaszczak

24.III.	8 ³⁰ - 10 ¹⁰	Pistolet P-64 /PW-33/ oraz zasady postępowania przy użyciu broni.	mjr Tomicki
	10 ²⁰ - 11 ⁰⁵	Użycie pałki	mjr Leńiewski
	11 ³⁰ - 13 ¹⁰	Udzielanie pierwszej pomocy przedlekarskiej	dr Stalewski
	13 ²⁰ - 15 ⁰⁰	Zatrzymywanie osób przeciwko porządkowi publicznemu.	mjr Szczepaniak
25.III.	8 ³⁰ - 9 ¹⁵	Posługiwanie się obeszładniającymi środkami chemicznymi.	mjr Romanowski
	9 ²⁵ - 11 ⁰⁵	"-"	"-"
	11 ³⁰ - 13 ¹⁰	Pistolet P-64 /PW-33/ oraz zasady postępowania przy użyciu broni.	mjr Tomicki
	13 ²⁰ - 15 ⁰⁰	Posługiwanie się środkami łączności	mjr Boniszewski

Data	Godzina	Temat	Wykładowca
1.IV	8 ³⁰ - 11 ⁰⁵	Chwyty milicyjne /I,II,III plut. kolejno po 1 godz.	10 ²⁰ - 11 ⁰⁵ młh.

IPN BU 0546/87 k.13.15

304/c Wykaz uzbrojenia plutonu 15 Kompanii 5

	Słownik nazwisko i imię	UZBROJENIE WARSZA			UZBROJENIE GRUPY INTERWENCYJNEJ		
		MARKA DYSKOL TU	MARKA PRZECI WODZYM O	LATA KA	ROZ- G	FORMA SŁYMA NKA	OPATKA NEK NA
1	mjr. BILSKI ZDZISŁAW	"TT"	1	-	1	1	2
2	kap. ŻUBER JAN	WALTER	1	-	1	1	2
3.	mjr. EDUŃCZYK LESZEK	"TT"	-	-	1	1	2

10	BADOWSKA KRYSZYNA	-	-	-	1	-	2
11.	BALCERZAK LIBOMIRA	-	-	-	1	-	2

IPN BU 0546/87 k.4

Pałka milicyjna
A militia baton
IPN Gd 003/14/89

1981 r. Wiec NSZZ „Solidarność” w Malborku
A meeting of the “Solidarity” trade union in Malbork, 1981
IPN OBU/AD Gdańsk

Z inicjatywy własnej w związku z akcją "Lato 80" opracowano i wysłano do

1

Dep. III wykaz tajnych współpracowników wywodzących się ze środowiska dziennikarskiego z uwzględnieniem miejsca ich pracy.

Dep. III-A 47 teczek personalnych tajnych współpracowników, zatrudnionych w "Ursusie", Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego, Fabryce Wyrobów Precyzyjnych, Fabryce Samochodów Osobowych na Żeraniu.

Ze sprawozdania Wydziału II za rok 1980, 13 I 1981 r.
From a report of Division II for 1980, 13 January 1981.

IPN BU 0333/71

W ramach akcji "X" materiały archiwalne przedstawiające wartość operacyjną zostały powiązane w paczki o objętości od 20-30 cm.

2

-	teczki personalne t.w. Sygn. "I"	-	105 mb.
-	" " pracy t.w. " "I"	-	87 "
-	sprawy operacyjne " "II"	-	555 "

Ogółem powiązanych akt - 1.618 mb.

Do zapakowania ww. materiałów, zaplanowano 2.000 worków.

Ze sprawozdania zespołu archiwalnego Wydziału II za rok 1980, 7 I 1981 r.

From a report of the archival team of Division II for 1980, 7 January 1981

IPN BU 0333/71

Przy brakowaniu materiałów archiwalnych dot. kandydatów na tw. należy kierować się podobnymi zasadami jak przy tw. Pełnowartościowych tw., których pozostawiono materiały /teczkę personalną/ i film, nie powinno być jednak więcej jak 2000, gdyż z taką mniej więcej liczbą można będzie w każdej chwili zniszczyć. Naczelnik Biłski mówiąc na ten temat stwierdził, że w roku tylko 10% teczek personalnych jest wypożyczanych, a pozostałymi 90% nikt nie przejawia zainteresowań.

3

Do grupy "pozostawić akta i film" winny być kwalifikowane materiały:

- dotyczące osób, które były związane ze strukturami podziemia, a w szczególności KOR, ROBCIO, KPN /w tym przypadku mikrofilm kwalifikujemy jako kat. "A"/,
- dotyczące osób ze środowisk twórczych /jeżeli nie ma materiałów historycznych mikrofilm pozostawiamy do 85 roku życia/,
- dotyczące osób ze środowiska kleru świeckiego /jeżeli nie ma materiałów historycznych pozostawiamy do 85 roku życia/,

Z wystąpień naczelnika Biłskiego podczas narad Wydziału II, 1 II 1984 r. i 10 I 1985 r.

From speeches of Director Biłski during meetings of Division II, 1 February 1984 and 10 January 1985.

IPN BU 0355/93 k.3,9

W celu przyspieszenia analizy, oceny i wykorzystania dokumentacji zakwestionowanej w dniu 13 grudnia 1981 r. w siedzibach Zarządów Regionów NSZZ "Solidarność" oraz skoordynowania prac powołanej w tym celu grupy pracowników, renowatorów MSW i pracowników KC PZPR ustalamo następujące:

2. Biuro "C" MSW dokona ewidencji i rejestracji zdeponowanych materiałów, zorganizuje kontrolowany ich obieg w trakcie oceny i wykorzystania oraz w uzgodnieniu z Biurem Śledczym MSW ustali tryb formalno-prawnej legalizacji zajęcia i zdeponowania materiałów, a także nadania im wartości procesowych.

Z podpisanych przez dyrektora Biura „C” zasad opracowywania dokumentacji zawieszonych NSZZ „Solidarność”, 10 I 1982 r.

From principles for elaborating documentation of the suspended NSZZ "Solidarity", signed by the Bureau "C" Director, 10 January 1982

IPN BU 0718/38 k.23

ALARM! „SOLIDARNOŚĆ”

Zgodnie z decyzją kierownictwa resortu, Biuro „C” przejmuje w całości do opracowania ewidencyjno-archiwalnego dokumenty po uprzednim przejrzaniu ich przez zespoły: propagandowy, operacyjny i śledczy. **4**

c/ wypisywanie kart adresowych na:

- siedziby "Solidarności",
- punkty kontaktowe,
- miejsca zamieszkania pracowników etatowych i działaczy, doradców, aktywnych członków "Solidarności",
- osoby bądź instytucje, z którymi "Solidarność" utrzymywała kontakty, - E-14
- punkty poligraficzne,
- miejsca strajkowe,

d/ wypisywanie kart na numery telefoniczne - służbowe i prywatne pracowników etatowych, działaczy, doradców i aktywnych członków "Solidarności" oraz numery rejestracyjne i marki samochodów służbowych i prywatnych, **2**

IPN BU 0718/38 k.19,21,22

Oddelegowuje się z poszczególnych wydziałów Biura „C” od 40-50 pracowników, których dotychczasowa praca zostanie zawieszona. Może również zaistnieć sytuacja wymagająca uzyskania pomocy od jednostek operacyjnych resortu w celach konsultacyjnych. **5**

Spalony gmach Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Szczecinie. 17 XII 1970 r.

A burnt out building of the Provincial Committee of the Polish United Workers' Party in Szczecin. 17 December 1970.

IPN Sz 0013/57

Wydarzenia grudniowe w 1970 roku, sierpniowe w 1980 roku i powstanie „Solidarności” spowodowały zmiany w sposobie i intensywności działania MSW. Wpłynęły również na pracę jego pionu archiwalnego czyli Biura „C”, które zajęło się tworzeniem stosownych opracowań **(1)**

I PRZYGOTOWAŁO SIĘ DO EWAKUACJI

w razie zagrożenia (gmach MSW nie był wówczas zabezpieczony żadnym ogrodzeniem) m.in. następujących akt. **(2)**

Obawy, by akta nie dostały się w ręce protestującego społeczeństwa, wpłynęły na przyszłe koncepcje opracowania akt. **(3)**

(4) Po wprowadzeniu stanu wojennego Biuro „C” zajęło się swoistym opracowaniem **PRZEJĘTYCH MATERIAŁÓW „SOLIDARNOŚCI”**. Kosztem innych zajęć. **(5)**

Events of December 1970, those of August 1980 and the emergence of “Solidarity” led to changes in the way and in the intensity of operations by the Ministry of Internal Affairs. They also impacted on the work of the archival division of the Ministry, that is Bureau “C”, which started preparing appropriate analyses **(1)**

AND PREPARED FOR AN EMERGENCY EVACUATION

(at that time the building of the Ministry of Internal Affairs was not secured by any fence) of among others the following files. **(2)**

Concerns that the files should not fall into the hands of a protesting society impressed a stamp on future concepts of files processing. **(3)**

(4) Following the introduction of martial law the Bureau “C” engaged in a specific elaboration of **MATERIALS SEIZED FROM “SOLIDARITY”**. At the expense of other activities. **(5)**

PROPAGANDA

„Solidarność” i związane z nią zagrożenia dla państwa komunistycznego zostały ukazane na specjalnej wystawie, którą w 1983 roku zorganizowali pracownicy archiwum. Starano się pokazać, że „Solidarność” przygotowywała się do zdobycia władzy w formie walk ulicznych.

Zwiedzali ją:

- ✘ funkcjonariusze (1)
- ✘ politycy polscy (2)
- ✘ i zagraniczni (3)
- ✘ działacze partyjni (4)
- ✘ pracownicy różnych instytucji. (5)

Wielu z nich potwierdziło swój pobyt wpisami do książki pamiątkowej.

“Solidarity” and risks for the state associated with it were presented at a special exhibition organized in 1983 by employees of the Ministry of Internal Affairs Archive. Attempts were made to show that “Solidarity” was preparing itself to acquire power in the form of street fights.

It was visited by

- ✘ officers (1)
- ✘ Polish politicians (2)
- ✘ and foreign (3)
- ✘ the party activists (4)
- ✘ the employees of various institutions. (5)

Many of them acknowledged their presence by entries in the visitors’ book.

IPN BU
01373/40 k.1

...Celem walki cywilnej powinny być:

– rozkład i demoralizacja aparatu władzy poprzez:

- a) stosowanie wymuszeń i szantażu,
- b) rozwijanie łapownictwa,
- c) bierny opór...

Z Instrukcji ZR „Mazowsze” formułującej zasady postępowania na wypadek ogłoszenia stanu wyjątkowego oprac. przez P. A. Fijałkowskiego

“The role and participation of special services from the U.S. and other NATO countries in the preparation of counter-revolution in Poland”

“A way of extorting workers’ money.”

4.08.84.

Serdce i podziękowania organizatorom wystawy
składają podległowie NSO. Szczęsno

M. M. G. G.
Sofienko.

1

Cadets of the Officers' College in Szczytno express their sincere thanks to the organizers of the exhibition

Bardzo interesująca i bardzo potrzebna wystawa (swoją rolę pełniła). Znakomicie ekspozycja, starannie dobrane dokumenty i bardzo cenne ilustracje prasowe ideologiczne "Solidarności" oraz ich doradcy.

Uzgin podziękowanie wszystkim zaangażowanym, którzy wytrzymali przy tym.

30. XI 1983

M.F. Rakowski.

2

A very interesting and very much needed exhibition (or more exactly an object lesson). An excellent exhibition, carefully selected documents and material evidences that illustrate the real objectives of the leadership of "Solidarity" and their advisers.

I express my gratitude to all comrades who prepared the exhibition.

30 November 1983
M.F. Rakowski

Великодушное и очень нужное мероприятие (своей ролью оно сыграло). Прекрасно экспонировано, тщательно подобранные документы и очень ценные иллюстрации прессы идеологические "Солидарности" и их советники.

Выражаю благодарность всем участвующим, которые выстояли при этом.

30.11.83

M.F. Rakowski.

3

Serdce i podziękowania towarzyszone NSO
za udzielenie nam wystawy wice inicjatywy
do wniecia.

Wyrażamy wdzięczność wszystkim uczestnikom
w udziale o namacalnych osiągnięciach
i jego realizację w Polsce ludowej.

Pracownicy Ambasady NDR w Polsce

L. L. L. L.

4

We wholeheartedly thank the comrades from the Ministry of Internal Affairs for making the highly interesting exhibition available to us.

We wish you further great success in the struggle for the strengthening of socialism and its achievements in the People's Republic of Poland.

The employees of the Embassy of the German Democratic Republic in Poland.

Wyrażamy serdeczne podziękowania za udzielenie nam wystawy wice inicjatywy do wniecia.

Wyrażamy wdzięczność wszystkim uczestnikom w udziale o namacalnych osiągnięciach i jego realizację w Polsce ludowej.

Pracownicy Ambasady NDR w Polsce

L. L. L. L.

5

We regard the exhibition organized by the Ministry of Internal Affairs as very salutary and worthy of being broadly popularized. We are full of admiration for the employees of the Ministry of Internal Affairs, the Citizens' Militia and the Motorized Reserves of the Citizens' Militia.

We believe that this exhibition should be seen by the members of the episcopate, judges and young people.

It seems to us that a much more severe punishment should be inflicted for the adversarial political activities shown at the exhibition - and the priests should not be gone easy on.

Wzrost i podziękowania towarzyszone NSO
za udzielenie nam wystawy wice inicjatywy
do wniecia.

Wyrażamy wdzięczność wszystkim uczestnikom
w udziale o namacalnych osiągnięciach
i jego realizację w Polsce ludowej.

Pracownicy Ambasady NDR w Polsce

L. L. L. L.

6

PROPAGANDA

70

PROPAGANDA

Treść wpisów nie zawsze jednak odzwierciedlała rzeczywiste odczucia zwiedzających. Fakt ten zwrócił uwagę oprowadzających. Spostrzeżenia na temat nieodpowiedniego zachowania zwiedzających zamieścili oni w specjalnej notatce.

The content of the entries did not always express the real feelings of the visitors. This fact drew the attention of the tour guides. They recorded their observations of the inappropriate behavior of the visitors in a special memo.

Warsaw, February 25, 1984

M E M O

On February 23, 1984 the exhibition, organized by the Bureau "C" of the Ministry of Internal Affairs, was visited by groups from the Ministry of Justice. A complete lack of interest in the subject of the exhibition, in the presented documents and in the exhibit items, was found among the visitors.

Some of the visitors did not approach the display boards, waiting at the side for the entrance door to open; others were leaving the hall in the middle of the exhibition.

The improper behavior of the visitors was recorded whilst they viewed the photographs of the officers injured in the street riots. These photographs aroused loud laughter.

The most negative behavior was observed at the boards concerning the Church's connections with "Solidarity". The following charges were openly leveled:

1. The Security Service (SB) forces the priests to leave their parishes;
2. The Security Service (SB) removed Fr. Jankowski from Gdańsk;
3. «Negative actions carried out by priests are the Secret Service's own invention.

The laughter was also observed near the boards displaying the leaflets slandering the Ministry of Internal Affairs and also the new trade unions.

At the moment of leading the last group into the hall, the employees of the Ministry of Internal Affairs were invited with the words:

"Comrades, please come into the hall".

After these words, one of the ladies coming inside, pointed out that one should not use the phrase "comrades" since not everyone was a "comrade".

On February, 14 this year, the exhibition was visited by the employees of the Ministry of Culture and Art. The persons showing the visitors around the exhibition observed a complete lack of interest in the issues of the exhibition on the part of the visitors. The tour guides were accompanied only by a few people from the group. The remaining people, after individually and perfunctorily viewing some of the display boards, were gathering in the middle of the hall and talking with one another or, alternatively, leaving the exhibition.

The review of the results and outcomes of the work of the Security Service and the Civic Militia during the period of martial law, conducted by the tour guide, aroused an immediate commotion and negative comments.

Bursts of loud laughter were recorded while viewing the projected photographs and the photographic documentation presenting the officers injured in the street riots, as well as during the presentation of the arms used by the demonstrators, especially the spears from the "Wujek" coal mine.

Warszawa, dnia 25.02.1984 r.

N O T A T K A

W dniu 23.02.1984 r. wystawę zorganizowaną przez Biuro "C" MSW zwiedzały grupy z Ministerstwa Sprawiedliwości. W trakcie oprowadzania zwiedzających stwierdzono zupełny brak zainteresowania tematyką wystawy, prezentowanymi dokumentami i eksponatami.

Niektóre osoby w ogóle nie podchodziły do plansz, oczekując z boku na otwarcie drzwi wejściowych, inne opuszczały salę w połowie oglądania wystawy.

Niewłaściwe zachowanie osób zwiedzających odnotowano przy oglądaniu zdjęć funkcjonariuszy poszkodowanych w wyniku zajęć ulicznych. Zdjęcia te wzbudzały głośny śmiech.

Najbardziej negatywne zachowanie zaobserwowano przy planszach dotyczących powiązania kościoła z "Solidarnością". Wysunięto głośno następujące zarzuty:

1. SB zmusza księży do opuszczenia swoich parafii;
2. SB usunęła ks. Jankowskiego z Gdańska;
3. Negatywne wystąpienia księży to pomysł SB;

Śmiechy zaobserwowano również przy planszach zawierających ulotki szkalujące resort spraw wewnętrznych, a także nowe związki zawodowe.

Przy omawianiu publikacji w języku polskim wydawanych w krajach zachodnich osoba oprowadzająca /B. Drzewicz/ zwróciła uwagę, iż wstęp do albumu "Wojna z narodem" napisała Anka Kowalska. Po tych słowach jedna z pań podeszła do planszy i zaczęła oglądać wyżej wspomnianą publikację. Głośno stwierdziła, że jest to prowokacja, ponieważ w albumie nie ma wstępu.

W związku z tym osoba oprowadzająca tworzyła album na stronach obejmujących wstęp, pod którym widnieje podpis Anki Kowalskiej.

- 2 -

W momencie wprowadzenia ostatniej grupy, zaproszone przybyłych pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości do sali wystawowej następującym zwrotem:

"Bardzo proszę Towarzyszy o wejście do sali".

Po tych słowach jedna z pań wchodząc zwróciła uwagę, iż nie należy używać zwrotu "towarzysze", ponieważ nie wszyscy są "towarzyszami".

W dniu 14.02.br. wystawę zwiedzała pracownica z Ministerstwa Kultury i Sztuki. Osoby oprowadzające po wystawie zaobserwowały całkowity brak zainteresowania ze strony gości problematyką ekspozycji. Przewodnikowi towarzyszyły tylko nieliczne osoby z przybyłej grupy. Pozostałe po samodzielnym pobieżnym obejrzeniu niektórych plansz, gromadziły się na środku sali prowadząc między sobą rozmowy, ewentualnie opuszczały wystawę.

Omawianie przez przewodnika wyników i efektów pracy SB i MO w okresie stanu wojennego, wzbudziło natychmiastowe poruszenie i negatywne komentarze.

Wybuchy głośnego śmiechu odnotowano przy oglądaniu zdjęć z rzutnika i dokumentacji fotograficznej przedstawiającej funkcjonariuszy poszkodowanych w wyniku zajęć ulicznych, a także przy prezentowaniu broni używanej przez demonstrantów, szczególnie dzid z kopalni "Wujek".

Oprac. B. D.-D.

NACZELNIK WYDZIAŁU II
BIURO
jpk Białystok

Przykłady wystaw i materiałów propagandowych tworzonych przez czeskosłowacką i NRD-owską służbę bezpieczeństwa.

ABS, Czechy/Czech Republic

Examples of the exhibitions and propaganda materials created by the Czechoslovak security service and the GDR security service.

BStU, Niemcy/Germany

COOPERATION OF THE SECURITY SERVICES

72

WSPÓŁPRACA SŁUŻB

Dominacja ZSRR w państwach bloku wschodniego powodowała, że

NAJWAŻNIEJSZE DECYZJE MIEJSCOWYCH WŁADZ BEZPIECZEŃSTWA MUSIAŁY BYĆ UZGADNIANE Z DORADCAMI RADZIECKIMI.

W Polsce od zasady tej nie odstępowano nawet wtedy, gdy decyzję podejmował delegowany do Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego na stanowisko dyrektora Departamentu II obywatel radziecki, Jan Śnigir.

Dla władz radzieckich wykonywano również dodatkowe zadania:

- ✘ wyszukiwano interesujące je informacje,
- ✘ wskazywano osoby pracujące dla służb specjalnych niepodległej Rzeczypospolitej w okresie międzywojennym.

The USSR's domination over the countries of the Eastern bloc caused that

THE MOST IMPORTANT DECISIONS OF THE LOCAL SECURITY AUTHORITIES HAD TO BE AGREED ON BY THE SOVIET ADVISERS.

In Poland, this rule was not broken even when the decision was made by Jan Śnigir, citizen of the Soviet Union, who was delegated to the Ministry of Public Security for the position of the director of Department II.

Some additional tasks were also carried out for the Soviet authorities.

- ✘ information interesting for the Soviet authorities was searched,
- ✘ the persons working for the special services in the independent, inter-war Republic of Poland were pointed out.

Ścisłe tajne
E T A T 59/17
egzemplar 1

Wydziału-Archiwum Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego
Polski.

Stanowisko	Stopień służbowy	Ilość					Uwagi
		Objętość	Opis	Opis	Opis	Opis	
1	2	3	4	5	6	7	8
Kierownik Wydziału				1			
Z-ca Kierownika Wydziału				1			
Archiwista				6			
Adiunkt				4			
Sekretarz				1			
Maszynistka				1			
Pomoc techniczna				1			
	Łącznie...			15			

Dyrektor II Departamentu
Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego
/-/ Ś N I G I R. p.k.

Etat uzgodniony jest z Wydziałem Personalnym.
z doradcami mjr. Tomaszuk /

IPN BU 1572/2599 k.2

The director put under his signature, the information that the proposal of the structure of the Archival Division, subordinate to him, had been consulted "with advisers", which was confirmed by the signature of Tomaszuk who was one of the advisers.

Wz 173/570/55

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUBOWA
KOMITET DO SPRAW BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
Warszawa, dnia 29 grudnia 1954r.
Ścisłe tajne

Do
Przewodniczącego Komitetu d/s B.P.
tow. DUBIAKOWSKIEGO

W załączeniu przesyłam projekt składu pracy Departamentu Ewidencji i Statystyki, projekt etatów, schémat, oraz zestawienie etatów.

P.O. DYREKTOR DEPARTAMENTU II K.O.B. d/s B.P.
/-/ Ś N I G I R. p.k.

Przebieganie
1. ogólny
1. ogólny

V. Poufny Przegląd Inwigilacyjny oraz spec. - poszukiwania.

1. Wydaje periodyczne biuletyny, dotyczące osób poszukiwanych,
2. Zapewnia poszukiwanych w Centralnym Biurze Adresowym, oraz odpowiednikach,
3. Prowadzi poszukiwania na zlecenie władz bezpieczeństwa Z.S.R.R.

IPN BU 0326/100 k.1.5

The document specifying the tasks of the Confidential Surveillance Review included a highlighted excerpt: Conduct the search at the request of the USSR's security authorities.

Delegacja radziecka z generałem A. D. Bieszczastanowem na czele w siedzibie Biura „B” w Warszawie w dniu 26 V 1976 r.
The Soviet delegation, led by general A. D. Beshchastanov, in the headquarters of Bureau „B” in Warsaw on 26 May 1976.
IPN BU 1585/3927

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO
BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
L. dz. 3/n

Warszawa, dnia 3 kwietnia 1952 r.
SSE.B.2

Do
Ppłk. Łapygina

W załączeniu przesyłam odpis dokumentu na podstawie akt starostwa Hrubieszów z 1928 r. dot. oficera armii Putiury.

Załącznik:
Wyk.: 2 egz. J/100
1 egz. adresat
2 egz. a/a

Naczelnik Wydz. II. Centr. Arch. M.B.P.
/-/ Piasocka J. kpt.

Str. 14 k. 14 str. 9

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO
BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
L. dz. IC9-213/53

Warszawa, dnia 13 lutego 1953 r.

Do
Ppłk. Łapygina

W załączeniu przesyłam odpis materiałów na podstawie akt Policji Woj. Lubelskiego z 1922 r.

Załącznik:
Wyk.: 2 egz. J/100
1 egz. adresat
2 egz. a/a

Naczelnik Wydz. II. Centr. Arch. M.B.P.
/ Piasocka J. kpt./

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO
BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
L. dz. 3/n

Warszawa, dnia 3 listopada 1952 r.

Do
Ppłk. Łapygina

W załączeniu przesyłam tezkę Nr. 346 z akt Gestapo - Łódź dot. obywateli N.S.R.R., którzy w latach 1942 - 1944 uciekli z obszarów niemieckich.
Proszę zwrócić uwagę na str. 13.

Załącznik:
Wyk.: 2 egz. J/100
1 egz. adresat
2 egz. a/a

Naczelnik Wydz. II. Centr. Arch. M.B.P.
/ Piasocka J. kpt./

*4 egz. dot. obywateli
polskich z tych
krajów*

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO
BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
L. dz. 3/n

Warszawa, dnia 25 kwietnia 1952 r.

Do
Ppłk. Łapygina

W załączeniu przesyłam odpis dokumentu na podstawie akt Wojewódzkiej Komandy P.P. w Lublinie z 1926 r. dot. b. agenta Ekspozytury Nr. VI 0.11.1st.100.

Załącznik:
Wyk.: 2 egz. J/100
1 egz. adresat
2 egz. a/a

Naczelnik Wydz. II. Centr. Arch. M.B.P.
/-/ Piasocka J. kpt.

Prośba rumuńskiego MSW do czechosłowackich, niemieckich i polskich organów bezpieczeństwa o zatrzymanie dwóch obywateli Rumunii, którzy zamierzają nielegalnie wyjechać na Zachód i odesłanie ich do kraju.

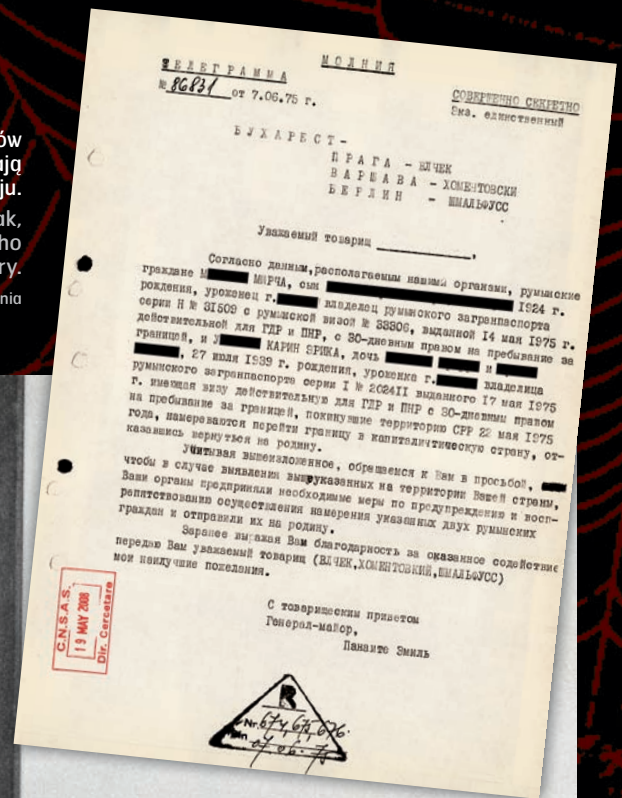
The request of the Romanian Ministry of Internal Affairs to the Czechoslovak, Polish and German security authorities for detaining two Romanian citizens, who intended to illegally travel to the West and send them back to their country.

CNSAS, Rumunia/Romania

Członek kierownictwa KGB, generał Wiktor Alidin wręcza pamiątkowy emblemat przedstawicielowi Wyższej Szkoły Oficerskiej w Legionowie.

Member of KGB leadership, general Viktor Alidin, hands in a memorial emblem to a representative of the Polish MIA Officer's Academy in Legionowo.

IPN BU 1585/3927

COOPERATION OF THE SECURITY SERVICES WSPÓŁPRACA SŁUŻB

75

TELEGRAMA nr. 143 din 4.03.1976

Tovarăşului Panaite

Bucureşti

Stimate tovarăşe
La 5 martie 1976, orele 12 şi 10 minute va pleca din
Varşovia la Bucureşti, cu avionul companiei române TAROM, ce-
tăţeană poloneză HONORATA R., domiciliată în oraşul [redacted]
[redacted] str. [redacted]. Numita R. se
va întâlni la Poiana Braşov, în hotelul „Sport” cu notul din
RISARD R., născut la 13.03.1940, cetăţean al Republicii Federa-
tiale Germanie, domiciliat în oraşul KÖLN str. Ferngehbrunn
22/109.

In anul 1975 RISARD R. [redacted]
Polonia şi este suspectat că ar
formaţii ale statelor occidentale
carora să o scotă ilegal în cer-

In legătură cu cele de
- în măsura posibilităţii
operativă multilaterală
comunicaţi rezultatele
- să preveniţi plecarea
taliste.
Vă mulţumim anticipat

C.N.S.A.S.
19 MAY 2008
Dir. Cercetare

Nr. nostru AB-II.0247/70

af. ex. H. nr. 82
- Originalul la [redacted]
- Copia - U.S. nr. 7
- Korespondenţa - H. nr. [redacted]
- Telefonica [redacted]

ТИЛЕТ АИИА

№ 0085967 от 31.03.1976 года

СОВЕТНО СЕКРЕТНО !

ВУХАРЕСТ -
ВАРШАВА

Уважаемый товарищ ХОМЕНТОВСКИ,

Ссылаясь на Ваше телеграмме за №143 от 4 марта С.Г.,
в которой Вы просили организовать взаимное оперативное
обеспечение встречи западногерманского гражданина РИНАРДА R.
с польской гражданкой ХОНОРАТА R., а также предотвратить её
выезд на Запад, сообщаем Вам следующее:

R. РИНАРД, западногерманский гражданин, 13.03.1940
года рождения, владелец паспорта серии D. №1647289, приехал
в С.Р.Р. [redacted] 5-го марта с.г., с группой туристов через фирму
„NUB” для 12-го сектора в горной курорте „Поляна Брашов”.
6-го марта с.г., приехала в Румынию польская гражданка
R. ХОНОРАТА, 11.01.1944 года рождения и по просьбе своего
мужа она была размещена в том же номере с ним.

Во время этих 12-х дней, супруги R. имели нормаль-
ное поведение, посетили разные туристические объекты, сдела-
ли много фотографий.

В результате оперативного обеспечения этих не вытекли
проблем оперативного интереса.

R. РИНАРД сказал что он хочет легально переселить
свою жену и ребёнка в ФРГ.

R. РИНАРД покинул С.Р.Р. [redacted] вместе с группой
он приехал к нам.
[redacted] же день поехала в Варшаву.

товарищеским приветом

Генерал майор

ПАНАИТЕ ЭМИЛ

№ 216
31.03.1976

TELEGRAMA

Nr. 0085967 din 29.03.1976.

STRICT SECRET
Exemplar unic

BUCURESTI - VARŞOVIA

Stimate tovarăşe HOМЕНТОВСКИ,

La telegrama dv. nr. 143 din 4 martie a.c., prin care
a-ţi solicitat supravegherea informativ-operativă a întâlnirii
dintre cetăţeanul vest-german R. RISARD şi cetăţeană poloneză
R. HONORATA, cit şi prevenirea plecării acestuia în Occident,
vă comunicăm următoarele:

R. RISARD, cetăţean vest-german, născut la 13 martie
1940, posesor al paşaportului seria D. nr. 1647289, a sosit în
R.S.R. [redacted] la 5 martie a.c. în cadrul unui grup turistic prin
firma „NUB”, pentru un sejur de 12 zile în staţiunea montană
„Poiana Braşov”.

La 6 martie a.c. a sosit în R.S.R. [redacted] cetăţeană
poloneză R. HONORATA, născută la 11 ianuarie 1944 şi la soli-
citarea soţului său a fost cazată în aceeaşi cameră cu acesta.
În decursul celor 12 zile, soţii R. [redacted] au avut o com-
portare normală, au vizitat diferite obiective turistice, au
efectuat mai multe fotografii.

Din supravegherea acestora nu au rezultat probleme
de interes operativ.

R. RISARD a afirmat că ar fi interesat să-şi aducă
soţia şi copilul pe cale legală în R.F. Germania.

La 19 martie a.c., R. RISARD a părăsit R.S.R. [redacted]
împreună cu grupul de turişti vest-germani cu care a venit.
R. HONORATA a plecat în aceeaşi zi spre Varşovia.

Cu salutări tovarăşesti,

General-maior,
A. cel. [redacted]
Panaite Emil

№ 216
31.03.1976

C.N.S.A.S.
19 MAY 2008
Dir. Cercetare

Współpraca pomiędzy organami
bezpieczeństwa miała często
charakter oficjalny, ale dla oby-
wateli znacznie groźniejsze były
kontakty robocze, gdyż

**UMOŻLIWIŁY
INWIGILOWANIE ICH
RÓWNIŻ POZA GRANICAMI
WŁASNIEGO KRAJU.**

The cooperation of the state
security bodies had very often
an official character, but for the
citizens, the working contacts
were much more dangerous,
since

**THEY MADE
THE INVIGILATION POSSIBLE
ALSO BEYOND THE BORDERS
OF THEIR OWN COUNTRY.**

Korespondenţa MSW PRL
z rumuńskimi organami
bezpieczeństwa w sprawie
obserwacji prawdopodob-
nego spotkania obywatelki
polskiej z mężem, który był
obywatelem RFN.

The correspondence be-
tween the Polish Ministry
of Internal Affairs and the
Romanian state security
authorities on the observa-
tion of a probable meeting
of a Polish citizen with her
husband, who was a citizen
of the Federal Republic of
Germany.

CNSAS, Rumunia/Romania

ORDER: DESTROY!

76

ROZKAZ: ZNISZCZYĆ!

W Polsce wybory czerwcowe i związana z nimi świadomość zbliżających się zmian ustrojowych spowodowała, że w 1989 roku podjęto czynności zmierzające do

UKRYCIA PRZED SPOŁECZEŃSTWEM INFORMACJI

o działalności organów bezpieczeństwa państwa i PZPR.

In Poland, the June 1989 elections and the awareness of the impending political transformations associated with them caused that in 1989 certain steps were taken

IN ORDER TO HIDE FROM THE PUBLIC INFORMATION

about the activities of the state security bodies and the Polish United Workers' Party (PZPR).

J. Hamera: Some say that we want to introduce changes; this does no harm; this does not stand in contradiction to the Ordinance. It is about a wider range of thoughts. It is the classification that should be thought about. One spy is not equal to another spy. The point is that there should not be too striking differences in the qualifications of the persons from the same team. For example, when shredding the operational files, Piotrowski and Gołębiowski destroy a lot of documents, while the ladies leave a lot... The purpose of the files shredding operation is to clear the archive so that it does not contain unnecessary ballast. It is a realization of the 034 Ordinance.

W spotkaniu uczestniczyli :

- Szef Służby Zabezpieczenia Operacyjnego Tow. gen.bryg. Stefan Stochaj;
- Kierownik Centralnego Archiwum KC PZPR Tow. prof. dr hab. Bronisław Syzdek;
- Dyrektor Centralnego Archiwum MSW płk Kazimierz Piotrowski

W czasie spotkania dokonano wymiany poglądów na temat współpracy archiwum MSW i KC PZPR. Zwrócono głównie uwagę na postępowanie z tą częścią materiałów archiwalnych, która wymaga szczególnej ochrony zarówno w archiwum KC PZPR jak i archiwum MSW.

Uzgodniono, że w toku analizy materiałów archiwalnych w przypadkach natrafienia na dokumenty nie związane z danym archiwum będzie dokonywana wymiana tych materiałów i wzajemne przekazywanie wg właściwości.

W tym przedmiocie postanowiono, że Kierownictwo Archiwum KC PZPR i Archiwum MSW będą na bieżąco wymieniały poglądy oraz dokonywały bieżących konsultacji.

Notatka służbowa dyrektora Biura „C” MSW z dnia 27 VII 1989 r.

The memo of the director of the Bureau „C” of 27 July 1989
IPN BU 0718/41 k.1

Fragment protokołu z narady zespołu brakującego akta archiwalne w dniu 10 I 1985 r.

Excerpt of the minutes of the meeting of the archival team responsible for shredding the files, 10 January 1985

IPN BU 0355/93 k.3

J. Hamera: Niektórzy mówią, że chcemy wprowadzić zmiany nie zaszkodzi, nie ma tu sprzeczności z zarządzeniem. Chodzi nam, o większą gamę przemyśleń. Bardziej należy myśleć nad kwalifikacją. Szpieg szpiegowi nierówny. Chodzi też o to, aby nie było zbyt jaskrawych różnic przy kwalifikacjach między osobami z tego samego zespołu. Np. przy brakowaniu akt operacyjnych Piotrowski i Gołębiowski b. dużo niszczą, a panie sporo zostawiają. Inna sprawa to kwalifikacja na B-50. Dla niektórych akta należałoby wybrakować dopiero w 2935 r. podczas gdy w rzeczywistości sprawę zakończono w latach 50-tych, a więc zgodnie z zarządzeniem powinny być zniszczone tuż po 2000 r.

Celem całej akcji brakowania jest oczyszczenie archiwum tak aby nie zawierało zbędnego balastu. Jest to realizacja zarządzenia 034.

Zniszczone akta.
Wasted files.

fol. P. Życieński IPN

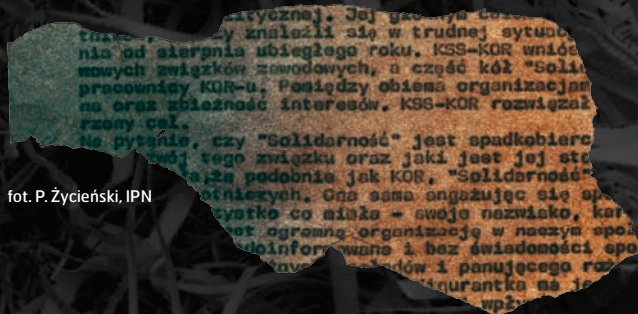
The meeting was attended by:

- The Head of the Operations Safeguarding Service
- The Head of the Central Archives of the PZPR Central Committee
- The Director of the Central Archives of the Ministry of Internal Affairs

An exchange of views on the issues concerning the cooperation of the archives of the Ministry of Internal Affairs and the Central Committee of the Polish United Workers' Party took place during the meeting. Attention was drawn mainly to handling that part of the archival materials which required special protection, both in the archives of the Central Committee and the archives of the Ministry.

It was agreed that, in the course of the analysis of the archival materials, in the case of coming across documents that were not related to the particular archive, these materials would be exchanged and handed over to the relevant archive.

In this respect, it was decided that the executive personnel of the Archives of the Central Committee and the Archives of the Ministry would systematically exchange their views and hold consultations.

fot. P. Życieński, IPN

Śłoik ze spalonymi aktami. Fragmenty dokumentów b. Stołecznego Urzędu Spraw Wewnętrznych niszczone w 1990 r.

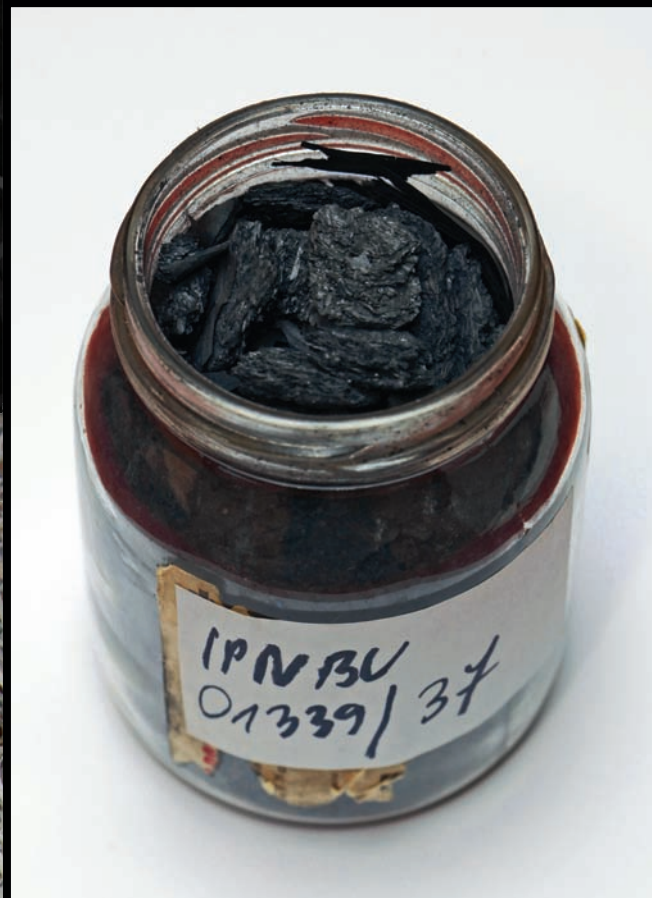
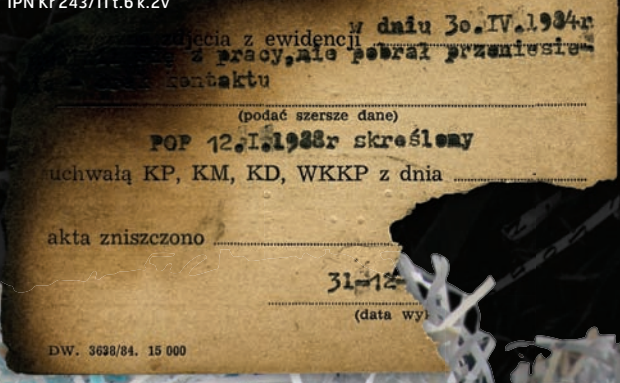
A jar of burnt files. Remains of documents of the former Capital Office of Internal Affairs that were being destroyed in 1990.

IPN BU 01339/37, fot. P. Życieński, IPN

Nadpalona dokumentacja PZPR.

Partially burnt documentation of the Polish United Workers' Party (PZPR).

IPN Kr 243/11 t.6 k.2v

ORDER: DESTROY!

78

ROZKAZ: ZNISZCZYĆ!

Decydenci mieli pełną świadomość, że zarządzone przez nich

**ZNISZCZENIE AKT
NIE BYŁO ZGODNE Z PRAWEM.**

The policy makers were fully aware of the fact that the destruction of the files they had ordered

**WAS NOT IN CONFORMITY
WITH THE LAW.**

Warsaw, 16 November 1989

SECRET, OF SPECIAL
SIGNIFICANCE.
Copy No. 2

THE DIRECTOR
OF THE CABINET
OF THE MINISTER
OF INTERNAL AFFAIRS
COLONEL CZESEŁAW ŻMUDA

With respect to the letter No. AB-III-009/89 of 14 November 1989, I would like to explain that, obeying the orders of the First Deputy of the Minister of Internal Affairs, I ordered the destruction of certain categories of operational documents of the III Department of the Ministry of Internal Affairs.

The destruction of the correspondence logs, in which the materials were recorded in a way that enabled the identification of the operational interests included in the destroyed materials, was a logical consequence of these actions.

All these actions are certainly not in conformity with the Ordinance No. 049/85 of the Minister of Internal Affairs concerning the organization and the processes of handling the archival materials; nevertheless, the decision was made by the person having proper authority and was dictated by important political considerations.

Warszawa, 1989-11-16

TAJNE SPEC. ZNACZENIA
Egz. nr ...

DYREKTOR GABINETU MINISTRA
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
plk Czesław ŻMUDA

Tos. Heber

W związku z pismem nr AB-III-009/89 z dnia 14 listopada 1989 roku uprzejmie wyjaśniam, iż na polecenie I Zastępcy Ministra Spraw Wewnętrznych zarządziłem zniszczenie określonych kategorii dokumentów operacyjnych, posiadanych przez były Departament III MSW.

Logiczną konsekwencją tych działań było zniszczenie również dzienników korespondencji, w których materiały te były zaewidencjonowane w sposób umożliwiający identyfikację zainteresowań operacyjnych przechodzących w zniszczonych materiałach.

Całość tych działań nie jest oczywiście zgodna z Zarządzeniem nr 049/85 Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie organizacji i zasad postępowania z materiałami archiwalnymi, ale decyzja ta podjęta została przez osobę posiadającą odpowiednie kompetencje i podyktowana była ważnymi względami politycznymi.

Aktualnie, w związku z rozwiązaniem Departamentu III MSW i powołaniem Departamentu Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa w naszej jednostce oraz pionie, posiadamy jedynie dzienniki korespondencyjne dotyczące roku, w którym jednostka została powołana.

Fragmenty pisma dyrektora Departamentu OKPP do dyrektora Gabinetu Ministra z dnia 16 XI 1989 r.

Excerpts of a letter from the Director of the Department of Protection of the State's Constitutional Order (DOKPP) to the director of the Cabinet of the Minister of 16 November 1989

IPN BU 01209/149 k.4

Materiały przekazane do zasobu IPN, pierwotnie przeznaczone do zniszczenia przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Katowicach.

Materials handed over to the archival resources of the Institute of National Remembrance, originally intended for destruction by the Provincial Office of Internal Affairs in Katowice.

IPN OBUiAD Katowice

ORDER: DESTROY!

80

ROZKAZ: ZNISZCZYĆ!

TAJNE SPEC. ZNACZENIA
EGZ. NR 2

Secret, of special significance.
Copy No. 2

MEMO

Concerning the secret collaborator,
pseudonym "Gałązka Jan", registra-
tion No. 5044

On 12 October 1989 I made an
analysis of the materials gathered
during the cooperation. Due to the
change of the political situation,
the public feelings and the intro-
duced reforms, the materials were
considered to be of no operational
value.

Therefore it was decided to
shred 87 pages.

Private, First Class, J. Dąbrowski

Made in two copies:
Copy No. 1 - work file
Copy No. 2 - personal file

NOTATKA SERŻBOWA

dotycząca tu. ps. Gałązka Jan nr emd. 5044

W dniu 1989.10.12. dokonałem analizy
dotychczas zgromadzonych materiałów w ramach
współprawy. Z uwagi na zmianę sytuacji
politycznej, nastrojów społeczeństwa oraz wpro-
wadzonych reform, materiały nie przedstawiają
większej wartości operacyjnej.

W związku z powyższym postanowiono
wybrać 87 kart.

Hjł. H 2 egz.

Egz. nr 1 - teka pracy
Egz. nr 2 - teka personalna

M. nad. J. Dąbrowski

Notatka służ-
bowa dotycząca
niszczenia akt.
Teczka perso-
nalna TW.

Memo con-
cerning the
destruction of
files. Personal
file of a secret
collaborator
(TW)

IPN Ld 0034/136
t.1 k.9

IPN BU 0718/41

Warszawa, dn. 1989-12-

TAJNE

Egz. Nr —

SZEF SŁUŻBY
ZABEZPIECZENIA OPERACYJNEGO MSW

gen. bryg. S. STOCHAJ

Zgodnie z poleceniem melduję, że w związku z likwi-
dacją jednostek organizacyjnych w resorcie spraw wewnętrznych
biuro "C" i Wydział /Sektora/ "C" WUSW przystąpiły do analizy
i przeglądu wszystkich zespołów materiałów archiwalnych i
dokumentacji ewidencyjnej, w celu kwalifikowania ich do prze-
chowywania lub niszczenia.

Ogólne zasady postępowania z aktami i dokumentacją
ewidencyjną przyjęte w lipcu 1989 roku zostały przekazane
ustnie /osobiście lub telefonicznie/ naczelnikom Wydziałów
/Sektora/ "C" WUSW.

W tym zakresie podano, że niszczeniu podlegają
materiały dot. zagadnień, które nie wchodzi w zakres działań
nowo utworzonych jednostek organizacyjnych resortu i nie mają
historycznego znaczenia, a szczególnie:

- 1/z zespołu akt operacyjnych wszystkie te dokumenty, których
okres przechowywania minął - zgodnie z Zarządzeniem 049/85
Ministra Spraw Wewnętrznych, oraz
- akta byłej opozycji politycznej, która została zalegalizo-
wana,
- materiały dotyczące Kleru katolickiego i innych wyznań
religijnych.
- 2/z zespołu akt obiektowych materiały dotyczące instytucji
i obiektów, które przestały być chronione operacyjnie
przez SB.

Zniszczone akta Służby Bezpieczeństwa
znajdujące się w zasobie Instytutu Pamięci Narodowej.
Destroyed Security Service documents in the collection of the
Institute of National Remembrance.

fot. J. Sieradzki, IPN

ORDER: DESTROY!

82

ROZKAZ: ZNISZCZYĆ!

Szacuje się, że w Polsce funkcjonariusze SB zniszczyli lub nielegalnie wyprowadzili z resortu do 50% materiałów, w poważającej mierze dotyczących agentury. W niektórych województwach straty były jeszcze większe, np. w Gdańsku wynosiły ponad 90%. Podobny proces – choć nie wszędzie na taką skalę, miał miejsce w innych krajach.

Brakowano nawet te dokumenty, których zgodnie z zarządzeniem 049/85 nie wolno było niszczyć.

NARUSZANO WÓWCZAS WŁASNE PRZEPISY I:

- ✘ nie wpisywano numeru protokołu brakowania akt, **(1)**
- ✘ w komisji wyznaczonej do brakowania akt nie było przedstawiciela pionu archiwalnego, czyli biura „C” MSW, **(2)**
- ✘ opierano się na decyzji dyrektora Departamentu IV MSW, która nie mogła stanowić podstawy do niszczenia materiałów, **(3)**
- ✘ nie brano pod uwagę przepisu, że akta spraw zakończonych w 1988 roku można było niszczyć dopiero w 1999 roku. **(4)**

It is estimated that in Poland the Security Service officers destroyed or illegally moved from the Ministry up to 50 per cent of the total materials, mostly the materials concerning agents. In some provinces the losses were even greater, for example in Gdańsk they exceeded 90 per cent. A similar process – although not always on such a scale, took place in other countries.

Documents which in accordance with the Ordinance No. 049/85 were not supposed to be destroyed, were also shredded.

OWN REGULATIONS WERE VIOLATED THEN AND:

- ✘ the number of the report on the shredded files was not written down, **(1)**
- ✘ the commission for the files shredding did not include a representative of the archival division, that is Bureau “C”, of the Ministry of Internal Affairs, **(2)**
- ✘ procedures were based on the decision of the director of the Department IV of the Ministry of Internal Affairs, which could not be a basis for the process of shredding the materials, **(3)**
- ✘ the regulation stating that the files of cases closed in 1988 could be destroyed only in 1999 was not taken into consideration. **(4)**

Within the range of action, it was stated that the materials on the matters that did not fall within the scope of the activities of the newly created Ministry's organizational units and which had no historical relevance were to be destroyed, especially:

- 1/ all the documents from the operational files whose storage period had expired - in accordance with the Ordinance No. 049/85 of the Minister of Internal Affairs, and
  - the files of the former political opposition, which was legalized,
  - materials concerning the Catholic clergy and other religious denominations.

W tym zakresie podano, że niszczeniu podlegają materiały dot. zagadnień, które nie wchodzą w zakres działań nowo utworzonych jednostek organizacyjnych resortu i nie mają historycznego znaczenia, a szczególnie:

1/z zespołu akt operacyjnych wszystkie te dokumenty, których okres przechowywania minął - zgodnie z Zarządzeniem 049/85 Ministra Spraw Wewnętrznych, oraz

- akta byłej opozycji politycznej, która została zalegalizowana,
- materiały dotyczące kleru katolickiego i innych wyznań religijnych.

Fragment pisma zastępcy dyrektora Biura „C” do szefa służby zabezpieczenia operacyjnego, XII 1989 r.

Excerpts of the letter from the Deputy Director of Bureau “C” to the Head of Operations Safeguarding Service, December 1989

IPN BU 0718/41k.7

Protokół brakowania akt Nr **1**

Komisja w składzie: Szef Biura MSW d/s SB kat. Henryk Staroś
st.insp.pionu IV SB ppor. Ryszard Tyłutki
st.insp.wydz.IV MSW por. Jerzy Kieźbiński

przeprowadziła w dn. _____ brakowanie akt i zakwalifikowała do zniszczenia akta kat. „B” wg niżej podanego zestawienia, zawierającego pozycji 76 w tym teczek *), ksiąg *), paczek *), tomów *)

Komisja prosi o zatwierdzenie wniosku odnośnie akt zakwalifikowanych do zniszczenia.

Podpisy: Przewodniczący _____
Członkowie _____
Podpis kierownika jednostki _____

Lp.	Nr znak teorii (ksiąg)	Tytuł teorii (ksiąg)	Kategoria	Rok powstania akt	Ilość kart	Sygnatura archiwum	Uzasadnienie zniszczenia
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	3398	ZBO p. Kolbuszowa	B-10	1962	340		Dec.Dyr.Dep.IV
2.	3443	ZBO p. Doruchów	B-10	1962	35		Dec.Dyr.Dep.IV
3.	3230	ZBO p. Wierzyńca	B-10	1962	97		Dec.Dyr.Dep.IV
4.	3396	ZBO p. Przedbórz	B-10	1964	131		Dec.Dyr.Dep.IV

IPN BU 0326/586 k.152

Feuchtschredder „Kollermaschine”.
Niemiecka maszyna służąca pracownikom
Stasi do niszczenia materiałów.
Szczególnie intensywnie wykorzystywana
jesienią 1989 r. Obok efekt jej działania.

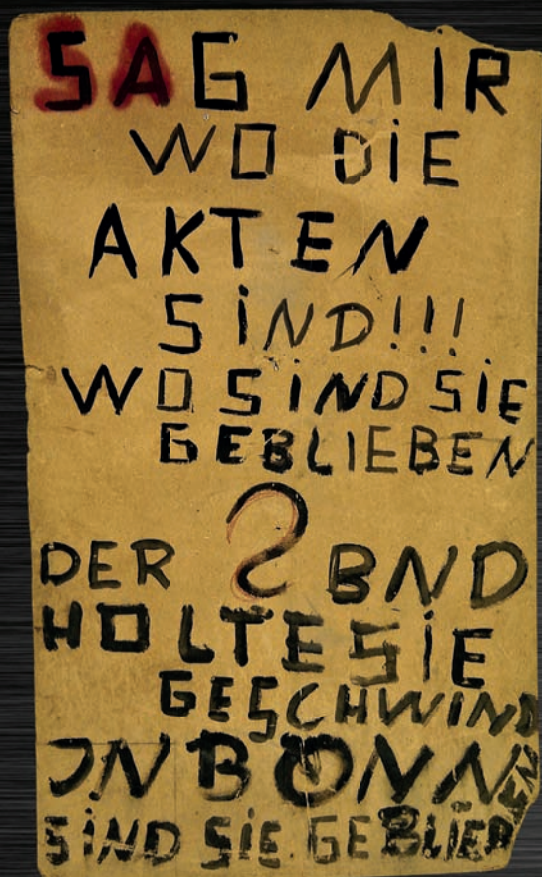
Feuchtschredder “Kollermaschine”.
The German device used by the Stasi in
the process of shredding the materials.
Particularly intensively used in the autumn
of 1989. The result of its operation can be
seen here.

Muzeum Runde Ecke, Niemcy/Germany

THE FILES BELONG TO US!

„Powiedz mi gdzie są akta!!! Gdzie są pozostawione? Federalna Służba Wywiadowcza je pośpiesznie zabrała, w Bonn są pozostawione”. Transparent wykorzystywany we wrześniu 1990 r. przez obrońców praw obywatelskich w Lipsku.

“Tell me where the files are!!! Where are they left? The Federal Intelligence Service took them hastily; they are left in Bonn”. The banner used in September 1990 by the civil rights defenders in Leipzig.

Muzeum Runde Ecke, Niemcy/Germany

Zajęcie kwatery głównej Stasi przez obywateli we wrześniu 1990 r. Widoczny napis „Okupacja! Akta należą do nas”.

Occupation of the Stasi headquarters by citizens in September 1990. Visible banner “Occupation! The files belong to us”.

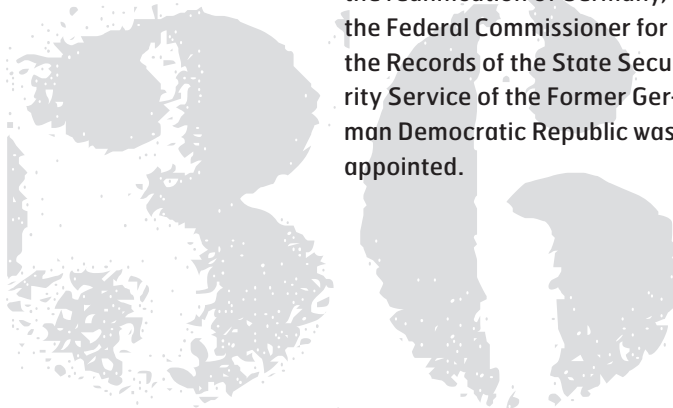
fot. W. Schulze, Imago/East News

Niszczenie akt Stasi (MfS), które rozpoczęto jesienią 1989 roku w Niemieckiej Republice Demokratycznej wzbudziło ogromne protesty obywateli. W celu ochrony dokumentów przed zniszczeniem tworzyli oni komitety obywatelskie, które zajmowały siedziby organów bezpieczeństwa i zabezpieczały dostęp do akt Stasi. 15 stycznia 1990 roku komitet obywatelski przejął kontrolę nad centralą Stasi w Berlinie-Lichtenbergu. Tego samego dnia doszło także do szturmowania siedziby przez zirykowany tłum.

Brak decyzji, co do przyszłości akt spowodował we wrześniu 1990 roku kolejne protesty obywateli, a także okupację siedziby głównej MfS. Społeczeństwo chciało wiedzieć, co działo się z nim i wokół niego w poprzednich latach. Po zjednoczeniu Niemiec, ustanowiono Urząd Pełnomocnika Rządu Federalnego ds Dokumentów Służby Bezpieczeństwa byłej NRD.

The process of destroying the Stasi (MfS) files, which started in the autumn of 1989 in the German Democratic Republic, aroused great protests from the citizens. In order to protect the documents from being destroyed, they were creating citizens committees, which occupied the headquarters of the security authorities and secured access to the Stasi files. On 15 January 1990, a citizens committee took control over the Stasi headquarters in Berlin-Lichtenberg. On the same day, the exasperated crowd stormed the headquarters.

The lack of any decision concerning the future of the files provoked the next protests of the citizens and the occupation of the MfS headquarters in September 1990. The society wanted to know what had been happening with them and around them in the previous years. After the reunification of Germany, the Federal Commissioner for the Records of the State Security Service of the Former German Democratic Republic was appointed.

Manifestacja obywateli przed siedzibą główną Stasi w Berlinie-Lichtenbergu w dniu 15 I 1990 r. Na zdjęciach widoczny efekt irytacji społeczeństwa – zniszczone meble, pobite szyby i zdewastowane pomieszczenia.

The manifestation of citizens in front of the Stasi headquarters in Berlin-Lichtenberg on 15 January 1990. In the photographs one can see the effect of the society's exasperation – destroyed furniture, broken windows, devastated premises.

fot. P. Zimmermann,
Bundesarchiv,
Niemcy/Germany

THE FILES BELONG TO US!

AKTA NALEŻĄ DO NAS!

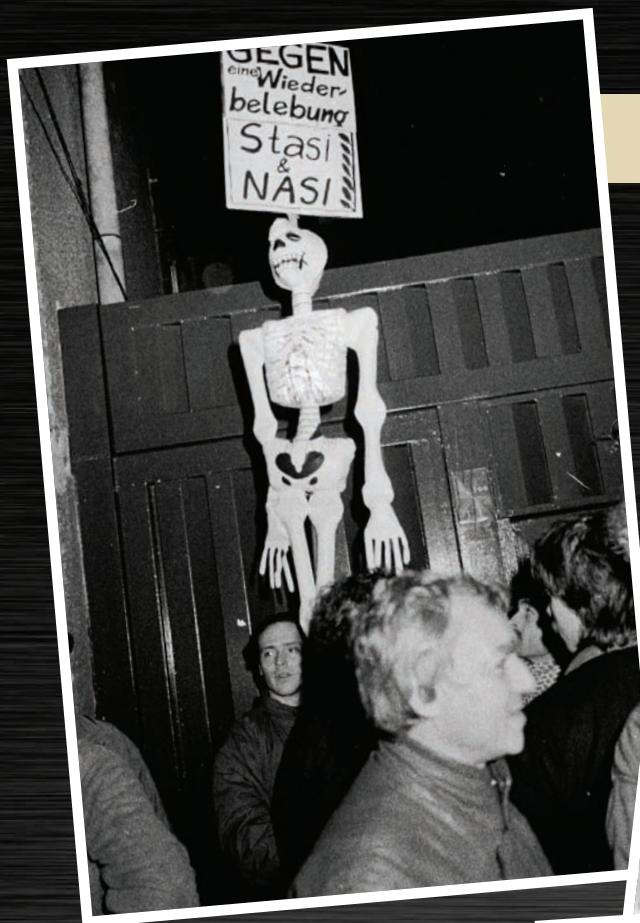
87

Pikieta przed byłą siedzibą MfS w Berlinie. Na zdjęciu widać szkielet nad którym umieszczono napis: „przeciwko reaktywacji Stasi”.

The picket in front of the MfS headquarters in Berlin. In the photograph one can see a skeleton with the inscribed words: "against the reactivation of the Stasi".

fol. T. Uhlemann, Bundesarchiv, Niemcy/Germany

fol. T. Uhlemann, Bundesarchiv,
Niemcy/Germany

Odcisk pieczęci Komitetu Obywatelskiego, który zabezpieczał szafy i pomieszczenia z aktami Stasi

The imprint of the Citizens Committee seal, which secured the cabinets and the premises containing the Stasi files.

Muzeum Runde Ecke, Niemcy/Germany

fol. T. Uhlemann,
Bundesarchiv, Niemcy/Germany

Dla członków Komitetu Obywatelskiego w Lipsku zostały wydane specjalne legitymacje. Właściciel dokumentu „był uprawniony do wykonywania czynności związanych z rozwiązaniem byłego urzędu bezpieczeństwa państwa na okręg Lipsk (wszystkie zadania), na okres od 1 I 1990 r. do likwidacji”.

Special identity cards were issued for the members of the Citizens Committee in Leipzig. The owner of the document “was entitled to perform the activities connected with the dissolution of the former state security office in the district of Leipzig (all the tasks), for the period from 1 January 1990 to the moment of liquidation”.

Muzeum Runde Ecke, Niemcy/Germany

BÜRGERKOMITEE LEIPZIG

legitimiert durch die Regierung

Name _____

berechtigt für:

Vorname Günter

die Erfüllung der Aufgaben zur Auflösung des ehem. Amtes MfS im Bez. Leipzig (alle Aufgabenbereiche)

Adresse _____

Leipzig, 7024

Berechtigung gilt vom 1.1.90 zur Aufl.

Günter
Unterschrift

Bauftragter des Vorsitzenden des Ministerrates

Lfd. Nummer: _____

„NAJWIĘKSZA I NAJBARDZIEJ
NIEPRAWDOPODOBNA ZDOBYCZ ZACHODU
W WOJNIE SZPIEGÓW”.

(EKSPERCI Z FBI I CIA)

W 1992 roku brytyjski wywiad przerzucił z Rosji Wasilija Mitrochina (ros. *Василий Хукимич Митрохин*), archiwistę zatrudnionego w sekcji wywiadu zagranicznego KGB.

**PRZEKAZAŁ ON WÓWCZAS KILKADZIESIAT
TYSIĘCY ODPIŚW ŚCIŚLE TAJNYCH
DOKUMENTÓW, KTÓRE UKAZYWAŁY
DZIAŁALNOŚĆ WYWIADU RADZIECKIEGO
OD OKRESU REWOLUCJI DO 1984 ROKU.**

Stały się one źródłem do napisania książki. Opublikowane w niej materiały archiwalne po raz pierwszy pokazały na tak szeroką skalę metody działalności sowieckiej bezpieki, sposoby werbowania agentów, przeprowadzania operacji oraz próby penetracji najwyższych władz i instytucji państwowych w różnych krajach. Na terenie Szwajcarii i Belgii zlokalizowano tajne arsenały służb radzieckich. Ujawnienie szpiegów sowieckich i osób współpracujących z KGB wśród wielu dziennikarzy oraz polityków wywołało poruszenie i doprowadziło w niektórych krajach do: wysunięcia zarzutów wobec podejrzanych, powołania specjalnych komisji parlamentarnych do spraw służb kontrwywiadowczych lub wręcz kryzysu państwowego.

Christopher Andrew, Wasilij Mitrochin *Archiwum Mitrochina*, t.I *KGB w Europie i na Zachodzie*, Poznań 2009, Wyd. Rebis Wyd. II poprawione, ISBN 978-83-7510-348-9

Christopher Andrew, Wasilij Mitrochin *Archiwum Mitrochina*, t.II *KGB i świat*, Poznań 2006, Wyd. Rebis, ISBN 83-7301-867-0

fol. P. Życieński, IPN

1. Wasilij Mitrochin sfotografowany 9 kwietnia 1992 roku przez wywiad na pierwszym spotkaniu z przedstawicielami brytyjskich służb. Niechcący wygląd miał zniechęcić strażników, którego te cztery, która zawierała pokazała próbę

"THE GREATEST AND MOST
IMPROBABLE ACQUISITION OF THE WEST
IN THE WAR OF THE SPIES".

(EXPERTS FROM THE FBI AND CIA)

In 1992, the British Secret Intelligence Service evacuated Vasilii Mitrokhin (Russian: *Василий Никитич Митрохин*) from Russia, an archivist employed by the Foreign Operations Directorate of the Committee for State Security (KGB).

**HE HANDED OVER TENS OF THOUSANDS
OF COPIES OF TOP SECRET DOCUMENTS
THAT SHOWED THE SOVIET INTELLIGENCE
OPERATIONS FROM THE PERIOD OF THE
REVOLUTION TO 1984.**

They became a source from which to write a book. The archival materials published in the book showed, for the first time and on such a large scale, the methods of the Soviet special services, ways of recruiting agents, conducting of operations and the attempts to penetrate the highest authorities and state institutions in different countries. The secret arsenals of the Soviet services were localized in Switzerland and Belgium. The disclosure of the Soviet spies and the Committee for State Security (KGB) collaborators among many journalists and politicians caused a stir and resulted in some countries in: the leveling of charges against the suspects, the appointment of special parliamentary committees for the counter-intelligence services or even in state crisis.

kwietnia 1992 roku przez oficera brytyjskiego z przedstawicielem SIS w jednym z państw. echęcie strażników granicznych do otwierania każna próbkę ściśle tajnego archiwum

Likwidacja organów bezpieczeństwa w państwach byłego bloku wschodniego wywołała żywą dyskusję na temat dalszych losów akt zgromadzonych w ich archiwach. W mediach, w tym także i w prasie, przekazywano informacje o niszczeniu dokumentów przez bezpiekę, nielegalnym przejmowaniu teczek przez osoby prywatne i służby wywiadowcze obcych państw, a także o wszelkich inicjatywach, których celem miało być zabezpieczenie akt wytworzonych i gromadzonych przez policję polityczną.

NA ŁAMACH PRASY STAWIANO SZEREG PYTAŃ: CO ZROBIĆ Z DOKUMENTAMI

– zniszczyć czy oddać je osobom inwigilowanym? Udoostępnić? A jeżeli tak, to jakie akta, komu i w jakim celu? Kwestie udostępniania akt w krajach postkomunistycznych interpretowano różnie, podobnie jak różnie rozwiązywano sprawy związane z samą lustracją. O kontrowersjach i stosunku społeczeństw do akt świadczą tytuły artykułów publikowanych w gazetach.

The liquidation of the communist state security bodies in the former Eastern bloc countries aroused a lively debate on the fate of the files gathered in their archives. In the media, the information about the destruction of the documents by the secret services, the illegal taking over of the files by private persons and the intelligence services of foreign countries, as well as the initiatives whose aim was to secure the files created and collected by the secret police, was being transmitted.

A SERIES OF QUESTIONS WERE RAISED IN THE PRESS: WHAT TO DO WITH THE DOCUMENTS

– destroy them or give them to the invigilated people? Disclosure? And if so, what records, to whom and for what purpose? The issues concerning granting of access to the files in the post-communist countries were interpreted in various ways; and, similarly, the issues concerning vetting procedures, too, were solved in varied ways. The titles of the articles published in the press show the controversies and the attitudes of the societies towards the files.

BIBLIOGRAFIA/ BIBLIOGRAPHY

- Cs. Gülch, *A dossziék titka nem marad rejtve. Történeti Hivatal: Négy kilométernyi iratanyag mesél a negyvenöt utáni évtizedekről*, „Kisalföld”, 2 VIII 2002;
- Cs. Gülch, *Zawartość teczek zostaje ujawniona. Urząd Historyczny: Materiał o długości czterech kilometrów mówi o dziesięcioleciach po 1945 roku*, „Kisalföld”, 2 VIII 2002;
- A „D-209” – es aktív és eredményes munkája. A Nemzetbiztonsági Hivatal feloldotta Medgyessy Petér dossziéjának titkosságát, „Magyar Hírlap”, 8 VIII 2002;
- Aktywna i skuteczna działalność „D-209”. Urząd Bezpieczeństwa Narodowego odtajnił zawartość teczek Petera Medgyessyego, „Magyar Hírlap”, 8 VIII 2002;
- Agent tygodnia. Ujawnienie współpracowników tajnych zaczyna pełnić również rolę rozrywkową, „Polityka”, nr 4, 27 I 2007;
- Az SZDSZ és a Fidesz feljelentette az Állambiztonsági Szolgálatot, „Népszabadság”, 6 I 1990;
- SZDSZ i Fidesz złożyli pozew przeciwko służbom bezpieczeństwa, „Népszabadság”, 6 I 1990;
- J. Jachowicz, D. Fedor, *Co było w kopercie Macierewicza*, „Gazeta Wyborcza”, nr 133, 6–7 VI 1992;
- J. Surdykowski, *Gdzie są nasze teczki*, „Rzeczpospolita”, nr 83, 7–8 IV 1990;
- IM „Sekretär” – Was wirklich in den Akten steht – Manfred Stolpe und die Stasi, „SUPERillu”, nr 01, 2004;
- TW „Sekretarz” – Co faktycznie jest w aktach – Manfred Stolpe i Stasi, „SUPERillu”, nr 01, 2004;
- P. Carstens, *Die Innereien des SED-Staates. Ein Wegweiser im Labyrinth der Stasi-Akten*, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, nr 232, 5 X 1996;
- P. Carstens, *Trzewia państwa SED. Drogowskaz przez labirynt akt Stasi*, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, nr 232, 5 X 1996;
- Kiterítették a kártyákat. Ügynökmúlt: Medgyessy nem írt jelentést kollégáiról, nem szervezet by, „Kisalföld”, 2 VIII 2002;
- Wyłożone karty. Przeszłość agenturalna: Medgyessy nie donosił na kolegów, nikogo nie werbował, „Kisalföld”, 2 VIII 2002;
- Kościół i teczki, z Andrzejem Grajewskim, Krzysztofem Kozłowskim i ks. Arkadiuszem Wuworem rozmawia Marek Zajac, „Tygodnik Powszechny”, nr 9, 27 II 2005;
- G. Mathea, *Kto jest agentem. Dlaczego warto bliżej przyjrzeć się procesowi lustracji w Czechach i na Słowacji*, „Przeгляд”, nr 31, 6 VIII 2006;
- M. Piotrowski, *Macki Bezpieki. Tajni współpracownicy służb specjalnych PRL*, „Nasz Dziennik”, nr 294, 18 VI 2002;
- *Milion Polaków do lustracji*, „Przeгляд”, nr 25, 26 VI 2006;
- *Pajęczyna Wildsteina*, „Przeгляд”, nr 27, 9 VII 2006;
- D. Wasilewski, *TAJNY agent – SŁUGA uniżony*, „Trybuna”, nr 100, 29 IV 1991;
- B. Semerdżijewa, *Teczki grożą Bułgarii*, „Gazeta Wyborcza”, nr 142, 17–18 VI 1992;
- M. Zubo, *Tam, kde archivári mlčia, začínajú hovoriť archivy*, „Hospodárske Noviny”, 25 XI 2002;
- M. Zubo, *Tam, gdzie mlczą archiwisci, začínajú mluviť archiva*, „Hospodárske Noviny”, 25 XI 2002;
- J. Gauck, *Über die Würde der Unterdrückten. Die Stasi-Akten Debatte: Von Konspiration, Machtversessenheit und Vorentsuldigungen / Wie Politiker und Publizisten Selbstkritik verweigern*, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, nr 147, 27 VI 1992;
- J. Gauck, *O godności represjonowanych. Debata o aktach Stasi: O ukrytych działaniach, fanatyzmie władzy i próbie usprawiedliwiania / Jak politycy i publicyści odmawiają samokrytyki*, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, nr 147, 27 VI 1992;
- L. Kövess, *Visszhangzó lehallgatás*, „Vasárnap Hírek”, 7 I 1990;
- L. Kövess, *Echa podsłuchów*, „Vasárnap Hírek”, 7 I 1990;
- T. Staud, *Wer hat Angst vor „Rosenholz“? Auch im Westen gab es Stasi-Spione*, „Die Zeit”, nr 26, 22 VI 2006;
- T. Staud, *Kto się boi „Różanego drzewa”? Także na Zachodzie byli szpiegzy Stasi*, „Die Zeit”, nr 26, 22 VI 2006.

WHAT NEXT?

92

CO DALEJ?

Akta byłego komunistycznego aparatu represji, które nie zostały zniszczone podczas przemian politycznych, zostały przekazane nowo powołanym instytucjom zajmującym się ich

**GROMADZENIEM,
PRZECHOWYWANIEM,
OPRACOWYWANIEM
I UDOSTĘPNIANIEM.**

W grudniu 2008 roku w Berlinie rozpoczęła działalność europejska sieć instytucji z 7 krajów Europy Środkowo-Wschodniej (Bułgaria, Czechy, Niemcy, Polska, Rumunia, Słowacja i Węgry).

W innych państwach byłego bloku wschodniego również powstały instytucje o podobnym charakterze. Na przykład są to: Centrum Badania Eksterminacji i Ruchów Oporu na Litwie (lit. Lietuvos Gyventoju Genocido Ir Rezistencijos Tyrimo Centro) oraz Litewskie Archiwum Akt Specjalnych (lit. Lietuvos Ypatingasis Archyvas), na Łotwie Centrum Dokumentacji Następstw Totalitaryzmu (łot. Totalitārisma seku dokumentēšanas centrs), a w Estonii Instytut Pamięci Historycznej (est. Eesti Mälu Instituudi). Na Ukrainie natomiast dokumentacja KGB została przejęta przez Służbę Bezpieczeństwa Ukrainy (ukr. Служба безпеки України).

The files of the former communist repressive apparatus that had not been destroyed during the political transformations, were forwarded to the newly established institutions involved in their

**COLLECTION,
STORAGE, ELABORATION
AND DISSEMINATION.**

In December 2008, in Berlin, a European network of institutions from seven Central and Eastern European countries (Bulgaria, Czech Republic, Germany, Hungary, Poland, Romania and Slovakia) was established.

In other countries of the former Eastern bloc institutions of a similar character were also created. For example, in Lithuania exists the Genocide and Resistance Research Centre of Lithuania (Lithuanian: Lietuvos Gyventoju Genocido Ir Rezistencijos Tyrimo Centro) and the Lithuanian Special Archives (Lithuanian: Lietuvos Ypatingasis Archyvas), in Latvia – Center for the Documentation of the Consequences of Totalitarianism (Latvian: Totalitārisma seku dokumentēšanas centrs), and in Estonia – Institute of Historical Memory (Estonian: Eesti Mälu Instituudi). In Ukraine, the documentation of the Committee for State Security (KGB) was taken over by the Security Service of Ukraine (Ukrainian: Служба безпеки України).

Die Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik

Die Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik

Urząd Pełnomocnika Rządu Federalnego ds. Dokumentów Służby Bezpieczeństwa byłej NRD

The Federal Commissioner for the Records of the State Security Service of the former German Democratic Republic

Ústav pro studium totalitních režimů

Ústav pro studium totalitních režimů

Instytut Badania Reżimów Totalitarnych

Institute for the Study of Totalitarian Regimes

Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára

Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára

Historyczne Archiwum Węgierskich Służb Bezpieczeństwa

Historical Archive of the Hungarian State Security

Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия

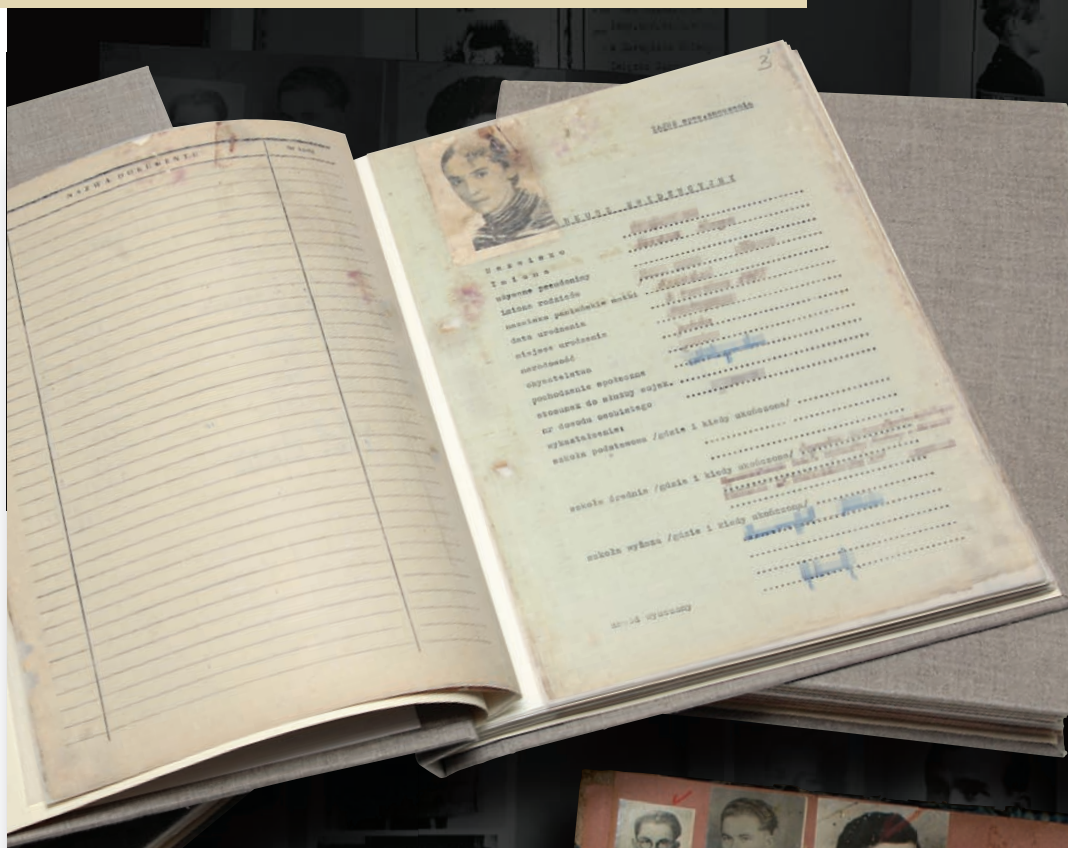
Komisja dla Odtajnienia Materiałów i Ustalania Związków Bułgarskich Obywateli z Poprzednim Państwowym Aparatem Bezpieczeństwa i Wywiadem Bułgarskiej Armii Ludowej

The Committee for Disclosing the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army

COMPLEMENTATION OF THE COLLECTIONS

94

UZUPEŁNIANIE ZBIORÓW

W opuszczonym budynku odnalazły się teczki z dokumentami oznaczonymi klauzulą „tajne specjalnego znaczenia”. Przypadkowy znalazca zwrócił akta inwigilowanej właścicielce, a ta przekazała je IPN.

Files marked with the clause “Secret, of special significance” were found in an abandoned building. An accidental finder gave the files back to the invigilated owner, and she gave them to the Institute of National Remembrance.

IPN BU 1465/1-6
fot. P. Zycieński, IPN

Album byłych organów bezpieczeństwa był wystawiony do licytacji na internetowym portalu aukcyjnym pod nazwą „Z archiwum Urzędu Bezpieczeństwa”.

An album of the former state security services was put up for auction on an Internet auction site under the name “From the archives of the Security Office (UB)”.

Autor zdjęcia nieznany
Author of photo unknown

Przed utworzeniem specjalnie powołanych do tego celu instytucji zajmujących się przechowywaniem i badaniem dokumentacji wytworzonej przez służby bezpieczeństwa losy tych archiwaliów były różne.

Zazwyczaj przejmowały je nowo utworzone służby specjalne lub archiwa państwowe. Należy pamiętać, że w okresie przejściowym część dokumentów była nielegalnie wynoszona przez funkcjonariuszy likwidowanych służb lub były one przejmowane przez służby specjalne innych państw. Wiele akt uznano za zniszczone lub zaginione.

ZDARZAŁO SIĘ JEDNAK, ŻE UTRACONE AKTA ODNAJDYWAŁY SIĘ...

Before specialized institutions charged with the preservation and research of the documentation produced by communist state security services were established, the fate of these archival materials was various. In most cases, the documents were being taken over by the newly created secret services or national archives. It should be, however, noted that in the interim period some of the documents were illegally taken away by officers of the dissolved state security services or were taken over by foreign special services. Many files were found to be missing or destroyed.

**SOMETIMES, HOWEVER,
THE LOST FILES WERE FOUND ...**

Do chwili obecnej z „archiwów domowych” dopływają do Instytutu Pamięci Narodowej materiały aparatu bezpieczeństwa.

Up to day, materials of state security service are coming to the Institute of National Remembrance from “home archives”.

fot. J. Sieradzki, IPN

Dokumentacja Głównego Zarządu Wywiadowczego (HVA), jeden z największych sekretów Stasi została zgrana na płyty CD i w bardzo niejasnych okolicznościach przejęta przez CIA. W 2003 roku Amerykanie przekazali stronie niemieckiej dane w postaci cyfrowego zapisu, skopiowane na ponad 380 płytach CD wraz z innymi materiałami, pod wspólnym kryptonimem „Akta – Rosenholz”.

The documentation of the Main Directorate of Foreign Intelligence (HVA), one of the biggest secrets of the Stasi was recorded on CDs and taken over in very unclear circumstances by the CIA. In 2003, the Americans handed over the data to the German side in the form of digital recordings, copied on more than 380 CDs with other materials, under the common code name “Files – Rosenholz”.

BStU, Niemcy/Germany

Manualna rekonstrukcja zniszczonych dokumentów Stasi, VII 1998 r.

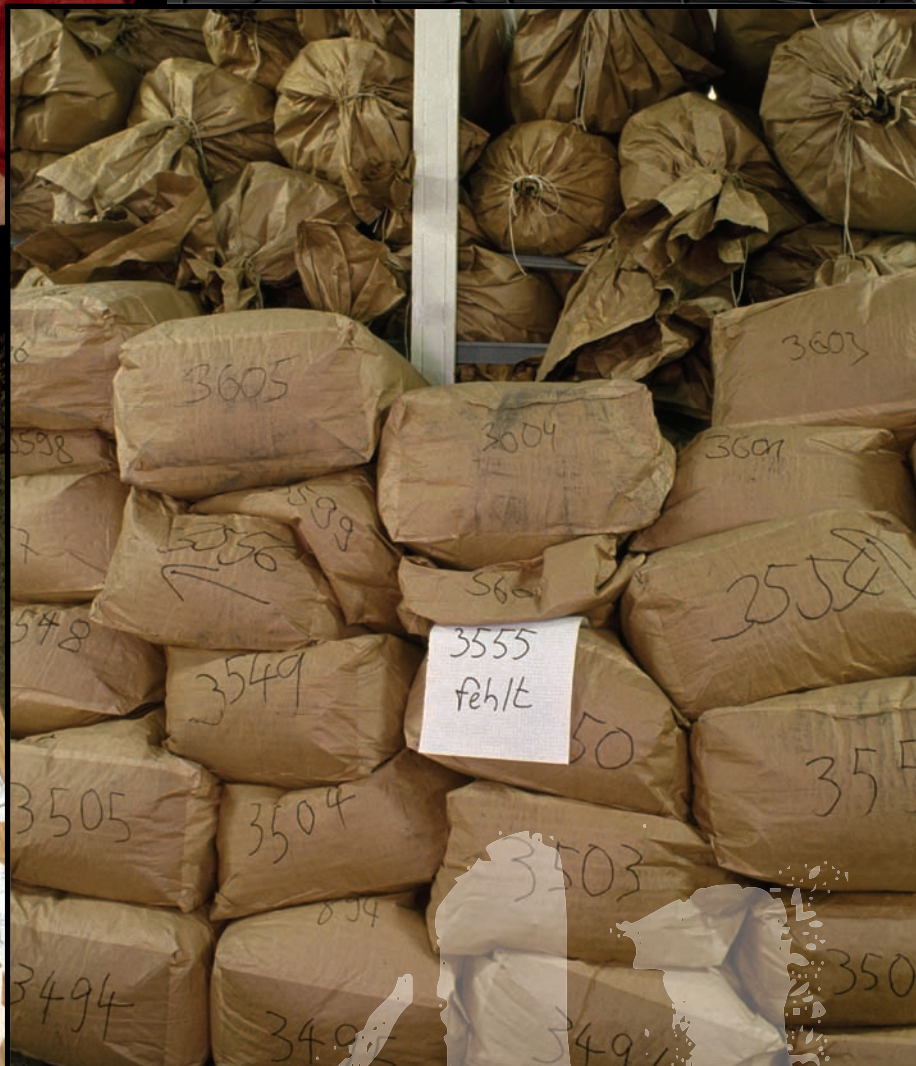
The manual reconstruction of the destroyed Stasi documents, July 1998

fot. R. Bossu, Sygma/Corbis

Worki ze zniszczonymi aktami Stasi.

Bags with the destroyed Stasi files

fot. R. Bossu, Sygma/Corbis

**OBECNIŁE PODJĘTO STARANIA,
ABY W MIARĘ MOŻLIWOŚCI
ODZYSKAĆ WSZYSTKIE DOKUMENTY BYŁYCH
ORGANÓW BEZPIECZEŃSTWA.**

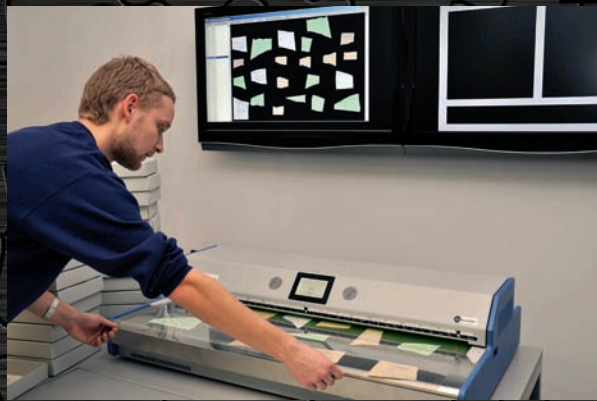
Z tego względu rekonstruowane są nawet podarte i pocięte mechanicznie kawałki.

W Niemczech przejęto zniszczone materiały Stasi znajdujące się w ponad 16 000 worków, co stanowi około 45 milionów stron. Podobna sytuacja, lecz w mniejszym stopniu, miała miejsce w Polsce. Na początku rekonstruowano je tylko manualnie, ale z czasem zaczęto stosować nowoczesne narzędzia informatyczne, co znacznie przyspieszyło proces odtwarzania dokumentów. Program wirtualnej rekonstrukcji zastosowano dotychczas jedynie w przypadku zniszczonej dokumentacji wschodnioniemieckich służb bezpieczeństwa. Metoda ta, opracowana przez Fraunhofer IPK w Berlinie, polega na zeskanowaniu poszczególnych skrawków zniszczonej dokumentacji, opisanie ich i wprowadzeniu do bazy danych. Następnie system komputerowy poprzez analizę znaków szczególnych każdego kawałka, m.in. kolor farby, rodzaj papieru, kontury, formę, pismo ręczne lub druk czy przebieg brzegów podartych dokumentów, dokonuje automatycznej rekonstrukcji.

fot. G. Baumhauer, Fraunhofer IPK, Niemcy/Germany

Wirtualna
rekonstrukcja
Virtual
reconstruction
fot. G. Baumhauer,
Fraunhofer IPK,
Niemcy/Germany

**CURRENTLY, EFFORTS
HAVE BEEN MADE
TO, AS FAR AS POSSIBLE,
RETRIEVE ALL THE DOCUMENTS
OF THE FORMER SECURITY SERVICES.**

Due to this, even pieces torn and cut into fragments are being reconstructed.

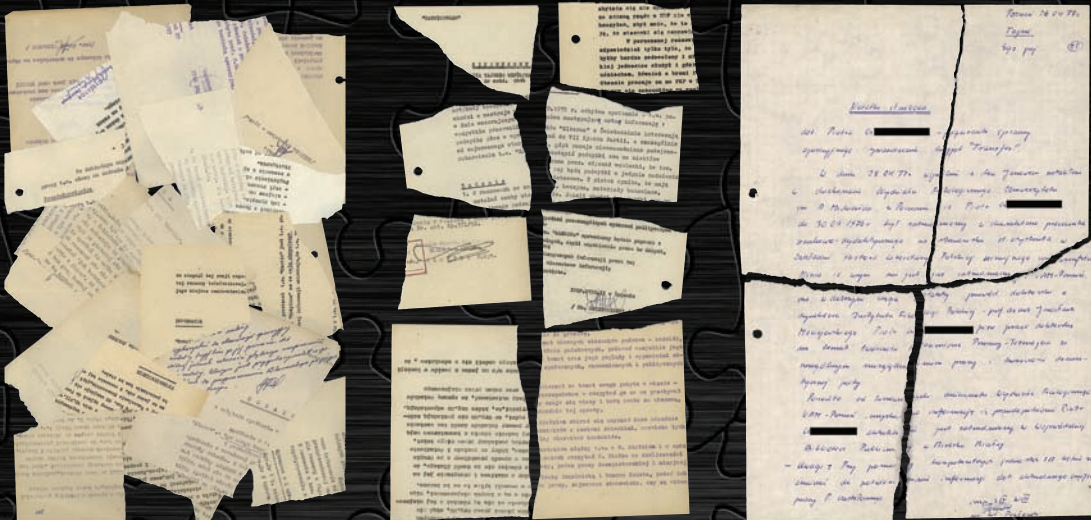
In Germany, the destroyed Stasi files, put into more than 16,000 bags, which constitutes more than 45 million pages, were taken over. A similar situation took place in Poland. At the beginning, the files were reconstructed only manually, but over time, modern computerized tools began to be used, which greatly accelerated the process of the reconstruction of the documents. The program of the virtual reconstruction has already been applied in the case of the destroyed documentation of the East German security services. This method, developed by the Fraunhofer IPK in Berlin, is based on scanning the particular damaged documentation scraps, describing them and entering them into a database. Then, the computer system, by means of analyzing the distinguishing marks of each piece, among others, the color of the ink, type of the paper, the contours/form, handwriting or print, or the outline of the paper edges of the torn documents, makes an automatic reconstruction.

Wideokomparator – urządzenie służące do odczytywania znaków wodnych oraz zamazanych lub startych zapisów na papierze. Na zdjęciu sprzęt wykorzystywany w archiwum IPN.

Video Comparator – a device used to read the watermarks and blurry or faded records on paper. In the photograph, a device used in the Archives of the Institute of National Remembrance.

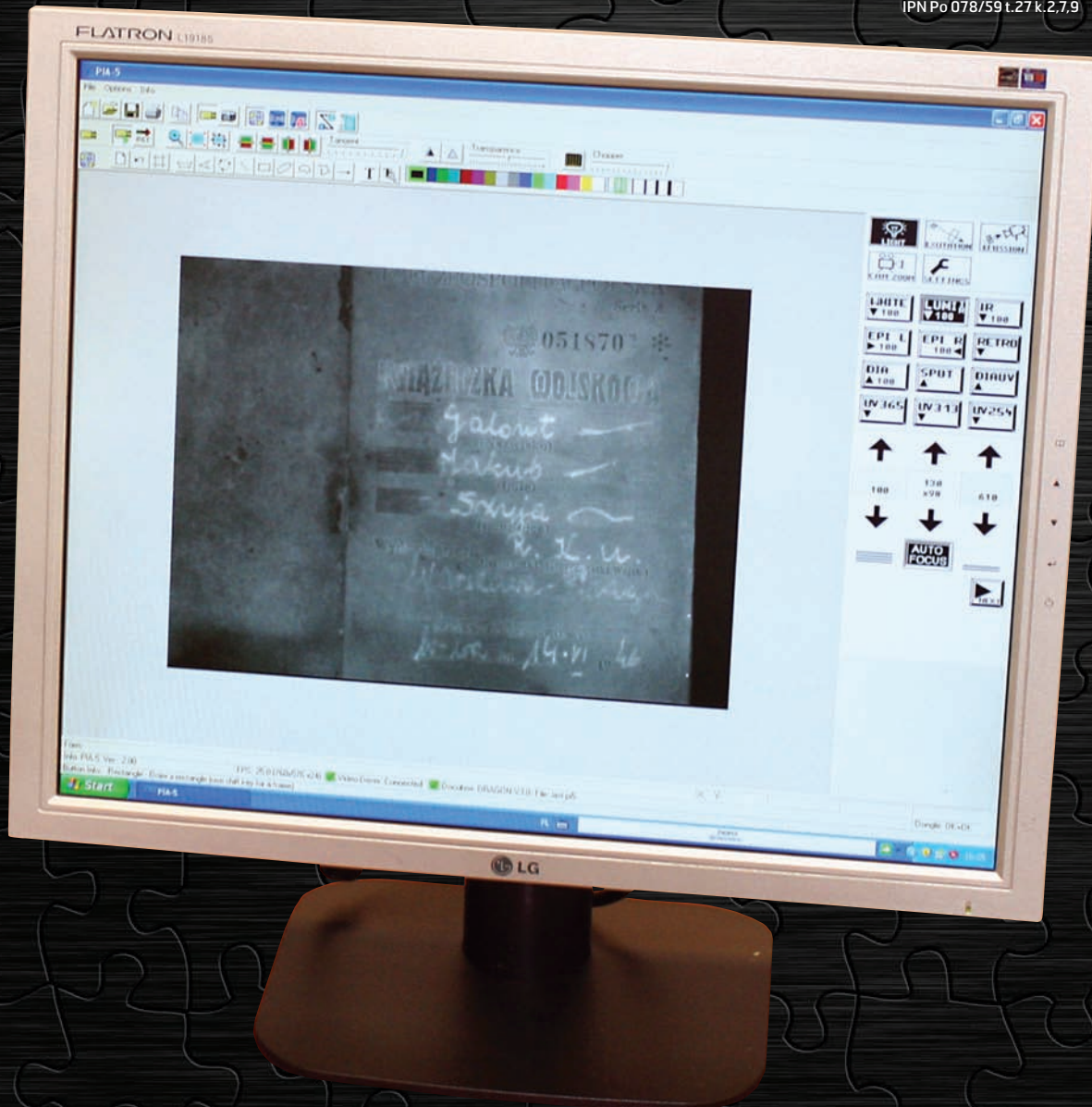
fol. P. Zielony, IPN

Rekonstrukcja podartych dokumentów.
Reconstruction of the torn documents.

IPN Po 078/59 t.27 k.2,7,9

BEFORE YOU TURN OFF THE LIGHT AND LOCK THE DOOR ...

102

ZANIM ZGASISZ ŚWIATŁO

I ZATRZAŚNIESZ DRZWI...

Archiwa były „sercami” komunistycznego aparatu represji. Pomimo ogromu zniszczeń i upływu lat utwierdzają w przekonaniu, że były jego najprawdopodobniejszym ogniwem. Ci milczący świadkowie, paradoksalnie wbrew intencjom ich twórców, są nieraz jedynym dowodem bohaterstwa wielu osób. Pozwalają zrozumieć zasady funkcjonowania państwa totalitarnego skierowanego przeciwko swoim obywatelom, odsłaniać prawdę o politycznej przemocy.

Dostęp do dziesiątek kilometrów akt byłego aparatu bezpieczeństwa jest obecnie powszechny i w zasadzie nieograniczony. Budzą one duże zainteresowanie historyków, socjologów, prawników i dziennikarzy. Ponieważ dotyczą czasów, które niedawno minęły próbują je wykorzystać do doraźnych celów również i politycy. Ale największą wartość mają dla ofiar reżimu, dając im szansę rehabilitacji, a Państwu możliwość zadośćuczynienia.

Dokumenty te stanowią swoisty pomost łączący przeszłość z terażniejszością, budując równocześnie fundamenty dla przyszłych pokoleń. Wychowane w epoce Internetu młode pokolenie może odkrywać zawarte w nich informacje na nowo. Umożliwia to digitalizacja dokumentów i ich udostępnianie w formie elektronicznej.

The archives were the very “hearts” of the communist repressive apparatus, and despite the scale of their destruction and the years that had passed since, they still confirm that they had been its most effective part. These silent witnesses, paradoxically contrary to the intentions of their creators, are often the sole evidence of heroism of many people. They allow us to understand the principles of the functioning of a totalitarian state, which directed itself against own citizens, and let the truth about the political violence be revealed.

Access to dozens of kilometers of files of the former security apparatus is now open and in principle not limited. The documents arouse the great interest of society, historians, sociologists, lawyers and journalists. Because they are related to recent times politicians also try to make use of them for their own short-term purposes. However, they are of the greatest value to the victims of the regime, giving them the chance for rehabilitation; and for the state, the possibility to compensate.

These documents form a unique bridge linking the past and the present, and lay foundations for future generations. The young generation, educated in an era of the Internet, will be able to discover the information they bring anew. It will be facilitated thanks to the digitalization of documents and making them accessible electronically.

„NIE ZNAĆ HISTORII, TO BYĆ ZAWSZE DZIECKIEM”

CYCERON 106-43 P.N.E.

“NOT TO KNOW WHAT HAPPENED BEFORE YOU WERE BORN IS TO REMAIN FOREVER A CHILD”

CIGERO (106-43 BC)

WYKAZ PLANSZ / LIST OF BOARDS

Plansza Board	Tytuł Title	Strony Pages
1	Kraje demokracji ludowej / Countries of people's democracy	4–5
2	Funkcjonariusze i agentura / Officers and secret agents	6–7
3	Tajni współpracownicy / Secret collaborators	8–11
4	Inne osobowe źródła informacji / Other personal sources of information	12–13
5	Rozpracowywanie przeciwnika / Working out an opponent	14–15
6	Inwigilacja obywatela / Surveillance over an individual	16–17
7	Naruszanie prywatności / Violating privacy	18–19
8	Podśluch / Eavesdropping	20–21
9	Podgląd / Peeping	22–25
10	Obserwacja / Observation	26–27
11	Zapach to też ślad! / Body odour is also a trace!	28–29
12	Zbudować archiwum operacyjne. Początki zbiorów / Building an operational archive. The beginnings of the collection	30–31
13–14	Przejmowanie archiwaliów / Seizing archives	32–35
15–16	Rejestracja wrogów ludu / Registering People's Republic enemies	36–39
17	Kartoteka / Card files	40–41
18	Sprawdzić księdza / Checking priests	42–43
19	Kartoteka / Card files	44–47
20–22	Informatyzacja / Computerization	48–53
23	PSED / SOUD / PSED / SOUD	54–55
24–25	Opiniowanie / Obtaining opinions	56–59
26	Kreowanie historii / Creating history	60–63
27	Zadania specjalne / Special tasks	64–65
28	Alarm! „Solidarność” / Alert! “Solidarity”	66–67
29	Propaganda / Propaganda	68–71
30–31	Współpraca służb / Cooperation of the security services	72–75
32–34	Rozkaz: zniszczyć! / Order: destroy!	76–83
35–36	Akta należą do nas! / The files belong to us!	84–87
37	Archiwum Mitrochina / Mitrokhin archive	88–89
38	Kontrowersje / Controversies	90–91
39	Co dalej? / What next?	92–93
40	Uzupełnianie zbiorów / Complementation of the collections	94–95
41	Rekonstrukcja / Reconstruction	96–97
42	Metody odzyskiwania / Retrieval methods	98–101
43	Zanim zgasisz światło i zatrzaśniesz drzwi... / Before you turn off the light and lock the door	102–103

